პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

წელიწადი მეოთხე

კომუნისტი

ს. კ. პ.
ცენტრალურ და ტფილისის
კომიტეტის
და სრ. საქ. მ., გ., წ. არ. და მატრ.
დეპ. საბ.
ცაკის ორგანო

რედაქცია
ტფილისი, რუსთველის პროსპექტი
№ 24, მეორე სართული

მთავარი კანტორა
ტფილისი, რუსთველის პრ. № 24
ტელეფონი 10—49.

რედაქციაში საქმისთვის მოლაპარაკება შეიძლება ყოველდღე გარდა კვირა-უქმე დღეებისა 2-დან 3 საათამდე. ტელეფონ. ნომრები: რედაქტორის 14—76, მდივანის 10—58.

წლის მოწერის თვიური ფასი: ქალაქში—1 მან. 50 კ. ქალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის—1 მან. 60 კ. კოლექტ. წლის მოწ. 1 მან. 20 კ. განცხადება 20 კ. ჩერვონცებით ნომპარელის სტრიქონი. სამგლოვიარო განცხადება 5 მან. ჩერვონცებით.

დღევანდელი გაზეთის №-რი შეიცავს 6 გვერდს

№ 26 (818) პარასკევი, 1 თებერვალი, 1924 წ. ყოველდღიური გაზეთი ფასი 6 კაპ. ჩერვონცებით. № 26 (78)

დღიური

საბერძნეთის პარლამენტმა ნდობა გამოუცხადა ვენიზელოსს.

ინდოეთის საკანონმდებლო კრებამ უნდობლობა გამოუცხადა მთავრობას.

პოლონეთის კომპარტია გამოშვებულ მოწოდებაში აღნიშნავს მთავრობის საფინანსო ზომების [illegible].

სტამბოლში დაიწყო მოლაპარაკება ოსმალეთის მიერ ანატოლიის რკინის გზის გამოსყიდვის შესახებ.

იტალიაში იმზადებიან ახალი საპარლამენტო არჩევნებისათვის.

„უწმიდესი კონტრ-რევოლუცია“

დაახლოებით ორი კვირის შემდეგ საქართველოს უზენაესი სასამართლო შეუდგება საქართველოს სამღვდელოების კონტრ-რევოლიუციური მოღვაწეობის განხილვას.

საბრალმდებლო ოქმი უკვე შედგენილია და წინასწარი კვლევა-ძიება დასრულებულია. ამ მასალებიდან აშკარად სჩანს სამღვდელოების ერთი ნაწილის ბნელი საქმეები და მტკიცე კავშირი საზღვარგარეთ გაქცეულ ყოფილ მენშევიკურ მთავრობასთან, რომლის წარმომადგენელი ა. ჩხენკელი, კათალიკოს ამბროსის ლოცვა-კურთხევით, სცდილობდა საქართველოს მშრომელთა კვლავ შინაურ და გარეულ ბურჟუაზიისათვის დამონებას.

ჩხენკელის ეს ცდა, როგორც სხვა მისი „მხსნელი ზომები“, მარცხით დამთავრდენ და საქართველოს კონტრ-რევოლიუციის იმედები გაცრუვდენ, როგორც ეს აღნიშნა თავის წერილში თვით მენშევიკთა ბელადმა ს. დევდარიანმა. დემოკრატიული მთავრობის შავ სამღვდელოებასთან, კათალიკოსთან და ბერ-მონაზვნებთან დაკავშირებამ კი თვალი აუხილა მენშევიკთა მრავალ ათას მიმდევარ მუშა-გლეხებს, რომლებიც, სხვათა შორის, ამ ფაქტითაც დარწმუნდენ მათი ყოფილი პარტიის ბელადთა გამცემლობაში და მოღალატეობაში.

ამნაირად დღეს უკვე ყველასათვის ცხადი გახდა კონტრ-რევოლიუციის საქმენი საგმირონი და მშრომელთა ფართო მასებმა უკვე დასდეს მკაცრი განაჩენი ყოველი ჯურის და პარტიის შავრაზმულ მოღვაწეობას.

ქართულმა სამღვდელოებამ დიდი ხანია დაკარგა ჩვენში ყოველგვარი ძალა-გავლენა და გასულ წელს დიდი ზეიმით მოხდა მისი სამუდამო დასამარება, როდესაც საქართველოს დაბა-ქალაქებში სახალხო მიტინგებმა გამოიტანეს დადგენილებები ეკლესიების დახურვის შესახებ, ხოლო სოფლის სამღვდელოების საკმაო ნაწილმა ხელი აიღო სარწმუნოების სამსახურზე და პატიოსან შრომას დაუბრუნდა.

საბჭოთა ხელისუფლებამ ქედი მოახრევინა ანაფორიანთა კონტრ-რევოლიუციასაც, რომლის წარმომადგენელთა გასამართლება კათალიკოს პატრიარქ ამბროსის მეთაურობით მოხდება ამ დღეებში.

მკითხველი ჩვენი გაზეთის დღევანდელ ნომერში ნახავს ქართველ სამღვდელოების მეთაურთა აგრესიულ-კლერიკალური მოღვაწეობის სქემატიურ ჩამოთვლა და აგრეთვე იმ მოწოდებას, რომლითაც მიმართა გენუას კონფერენციას 1922 წელს საქართველოს ეკლესიის „მწყემსმთავარმა“ ამბროსიმ. ამ დოკუმენტის შინაარსის სიყალბეზეც საკმაოდ იყო ნათქვამი თავის დროზე. „მშვიდობიანობის მოყვარული“ ამბროსი ამ მოწოდებით სცდილობდა სამოქალაქო ომის ქარცეცხლის დანთებას, ევროპის მტაცებელთა ჩარევას საქართველოს შინაურ საქმეებში.

შავი რეაქციის და მონობის მოციქული კათალიკოსი იქამდეც კი კადნიერდება რომ საქართველოს მშრომელთა განთავისუფლების ხანას, საბჭოთა ხელისუფლების გამოცხადებას ჩვენში უწოდოს „მძიმე და სასირცხო მონობა“ და დაადასტუროს ის სიცრუე, ვითომც საქართველოს ქონება გაქონდეთ უცხოეთში და ჩვენს მიწაწყალზე ვითომც უცხო ქვეყნის მცხოვრებთ ასახლებდენ. ნამდვილად კი საქართველოს ქონება გაიტანა სწორედ ამბროსის მოკავშირე „დემოკრატიულმა მთავრობამ“, მაგრამ საბჭოთა მთავრობამ შესძლო მენშევიკთა მიერ გაძარცულ საქართველოს ეკონომიურად აღდგენა, მთელი მიწაწყლის მყვლეფელთათვის გამოგლეჯა და მშრომელთათვის გადაცემა.

საქართველოს გაძარცვას რომ სამღვდელოებაც ხელს უწყობდა, ეს იქიდანაც სჩანს, რომ მათ მცხეთის და სიონის სობოროს განძეულობა ქუთაისში გაიტაცეს და არქიელის გორაზე მიწაში ჩაფლეს. მშრომელთა ხელისუფლების ფხიზელმა დარაჯმა საგანგებო კომისიამ შესძლო რო[illegible] შავეთა გამორკვევაც. მანვე შესძლო სამღვდელოების სხვა შავბნელი საქმეების სააშკარაოზე გამოტანა, რაზედაც მოთხრობილია საბრალმდებლო ოქმში. აღსანიშნავია, სხვათა შორის, რომ ქართველი სამღვდელოება ისევე, როგორც რუსეთის სამღვდელოება მშრომელთათვის მძიმე სიმშილობის დროს უმალავდა საბჭოთა ხელისუფლებას იმ ქონებას, რომელიც საქართველოს დამშეულთა გამოკვებას უნდა მოხმარებოდა.

ყველა ამ დანაშაულობისათვის ქართველ სამღვდელოების მეთაურნი, რომელნიც თავს იყრიდენ, საკათალიკოსო საბჭოს ირგვლივ, წარდგებიან საბჭოთა სასამართლოს წინაშე, რომელიც საქართველოს მშრომელთა ნება-სურვილების თანახმად სათანადო მსჯავრს დასდებს მათ.

შეტევა საქონლის მანეთზე *)

წარსულ წლის შემოდგომაზე, როცა საქონლის მანეთი ჩერვონეცთან ერთად თავისი არსებობის წლის თავს დღესასწაულობდა, სამეურნეო მუშაკების ერთი ნაწილი მრეწველობის ყრილობათა საბჭოს სახით, შეეცადა „მოსსპო“ შრომის ხელფასის გამოანგარიშება საქონლის მანეთებით. ეს ცდა უშედეგოთ დამთავრდა. უმაღლესმა ორგანოებმა, სადაც ეს საკითხი გადატანილი იქნა საბოლოოთ გადასაჭრელად, ნაადრევად სცნეს შრომის ხელფასის ჩერვონეცის მანეთებით გამოანგარიშებაზე გადასვლა ყოველგან. პროფესიონალური ორგანიზაციების მიერ მაშინ მიღებული დადგენილება ლაპარაკობდა, რომ საცდელათ გადაყვანილი ყოფილიყო ჩერვონცებით გამოანგარიშებაზე ტრანსპორტი და სახელმწიფო ბიუჯეტზე მყოფი დაწესებულებები, ე. ი. ის დაწესებულებები და წარმოებები, სადაც არ იყო საქონლის მანეთი, სადაც მუშები და მოსამსახურეები ბევრს კარგავდენ ამიერ-კავკასიის ფულის ნიშნების (საბჭოთა ფულის ნიშნები) კურსის დაცემაზე ჯამაგირების მიცემის სისტემატიურად დაგვიანების გამო.

განვლო რამდენიმე თვემ და ჩვენ უკვე მოწამე ვართ ახალი გალაშქრების საქონლის მანეთის წინააღმდეგ. რუსეთის სამრეწველო თათბირმა, რომელიც მოსკოვში გაიმართა, დაადგინა შემოღებული იქნეს ყოველგან შრომის ხელფასის ჩერვონცებით გამოანგარიშება. ასეთივე დადგენილება გამოიტანა ამ დღეებში ამიერ-კავკასიის სავალიუტო-საკრედიტო თათბირმა.

რა მოხდა ახალი უკანასკნელ თვეებში, რა ახალმა გარემოებებმა იჩინეს თავი საქონლის მანეთის წინააღმდეგ? ამაოთ ველოდით ჩვენ ციფრობრივ საბუთებს, რომლებიც დამყარებული იქნებოდენ მუშა-მოსამსახურეების ჩერვონცებზე გადაყვანის თუგინდ მცირეოდენ გამოცდილებაზე. ციფრების ნაცვლად თათბირი იმეორებდა იმავე ძველ სიტყვებს საქონლის მანეთის უხერხულობის და სხვა ამგვარი ცოდვების შესახებ. ამიტომ საჭიროა ერთხელ კიდევ განვიხილოთ ყველა ეს საბუთები საქონლის მანეთის წინააღმდეგ. განვიხილოთ ისინი ცალ-ცალკე.

საქონლის მანეთი ხელს უშლის ჩერვონეცის სტაბილიზაციას.

ასე ამბობდენ სავალიუტო საკრედიტო თათბირზე საქონლის მანეთის მოწინააღმდეგენი. პირდაპირ ასეა ნათქვამი რეზოლიუციაში: „შრომის ხელფასის გამოანგარიშება საქონლის მანეთით ცუდ გავლენას ახდენს ჩერვონეცის მსყიდველობითი უნარზე“. სამწუხაროთ, ჩვენი თხოვნა, დაემტკიცებიათ ეს ციფრებით, ვერავინ დააკმაყოფილა. ციფრების მაგიერ მიუთითებდენ იმაზე, რომ საქონლის მანეთის კურსის გამოქვეყნება, „ფსიქოლოგიურად“ გავლენას ახდენს ჩერვონეცზე, ხელს უწყობს მისი კურსის დაცემას. თითეულ ჩვენგანს შეუძლია დარწმუნდეს იმაში, რომ წამოყენებული „ფსიქოლოგიური მოტივები სინამდვილეში არ არსებობენ. თითეულმა, ვინც იცის არითმეტიკის ოთხი მოქმედება, შეუძლია ისარგებლოს ჩერვონეცის და საქონლის მანეთის კურსებით, რომლებიც ქვეყნდება ყველა გაზეთებში და მოახდინოს შემდეგი ოპერაცია: შეადაროს ჩერვონეცის მანეთის კურსი საქონლის მანეთის კურსის ღირებულებას გარკვეულ დღეებში. რომელ დღეებში? ჩერვონეცის კურსი ქვეყნდება ყოველ დღე, საქონლის მანეთის—4 ჯერ თვეში — 1, 8, 15 და 22 რიცხვში. საქონლის მანეთის კურსი, მაგალითად 8 ვის ქვეყნდება არა რვაში, არამედ ერთი ან ორი დღის შემდეგ, ზოგჯერ უფრო გვიან. მაშასადამე, საქონლის მანეთის კურსის გამოქვეყნება ვერავითარ გავლენას ვერ მოახდენს ჩერვონეცის კურსზე 1, 8, 15 და 22, უკვე მხოლოდ იმიტომ, რომ საქონლის მანეთის კურსი ქვეყნდება არა ამ დღეებში, არამედ უფრო გვიან, ე. ი. გასული დროისათვის, მაგრამ [illegible] საქონლის მანეთის [illegible] თავს იჩენს რამდენიმე [illegible] დღიდან მისი ღირებულების გამოქვეყნებისა? სწორეთ ასე უნდა ხდებოდეს, რომ საქონლის მანეთის გავლენას ჩერვონეცზე მართლა [illegible] ადგილი. მაგრამ ეს არ არის. საკმაოა შევადაროთ ჩერვონეცის და საქონლის მანეთის კურსები აღნიშნულ დღეებში, ე. ი. რამოდენიმე ხნის შემდეგ, საქონლის მანეთის კურსის გამოქვეყნების დღიდან. ყველა მივა ერთ და იმავე დასკვნამდი, რომ ჩერვონეცზე არავითარ გავლენას არ ახდენს საქონლის მანეთის კურსის გამოქვეყნება და სრულიად არ უშლის ხელს ჩერვონეცს გახდეს ანგარიშის გასწორების ერთად-ერთი საშუალება. და ის იქნება ასეთი. ვინც ჩვენ არ გვეთანხმება, ვინც ხმა მისცა ზემოთმოყვანილ რეზოლიუციას—დეე, დაგვიმტკიცონ წინააღმდეგი.

ტეხნიკური უხერხულობა.

მეორე საბუთი საქონლის მანეთის წინააღმდეგ მდგომარეობს იმაში, რომ ის აძნელებს კალკულიაციას და ბუხგალტერიას იმ დროს, როცა ნედლ მასალას, სათბობ მასალას, საამორტიზაციო კაპიტალს და სხვა ანგარიშობენ ჩერვონეცის მანეთებით, წარმოების მთავარი ელემენტის — სამუშაო ძალის, მისი შრომის ხელფასის გამოანგარიშება ხდება საქონლის მანეთებით. ეს აძნელებს პროდუქციის თვითღირებულების გამოანგარიშებას, დაკვეთების მიღებას და სხვა, მით უფრო, რომ ბანკები არ ხსნიან ანგარიშებს საქონლის მანეთებით. აი მთავარი ჩვენის აზრით ერთად-ერთი — მისაზრება საქ. მან. წინააღმდეგ. ამ უხერხულობას ჩვენ არ უარვყოფთ, თუმცა მას აზვიადებენ, რადგან მათი დაძლევა არ არის ძნელი და ამას ახერხებენ ყველაზე სამწუხარო ის არის, რომ ასეთ მნიშვნელოვან საკითხს, როგორიც არის შრომის ხელფასი, საკითხს, რომელსაც პარტია უადრეს ყურადღებას უთმობს, ბანკის მოღვაწეები ასე ადვილათ სწყვეტენ, აყენებენ „ფსიქოლოგიური“ ხასიათის მოტივებს და ხან „ტეხნიკურ უხერხულობას“. განა თავისთავად ცხადი არ არის, რომ მუშის შრომის ხელფასი არ შეიძლება დავაყენოთ დამოკიდებულებაში ტეხნიკურ სიადვილესა თუ უხერხულობისაგან? ბანკის მოღვაწეების თათბირი გვამშვიდებს ჩვენ იმით, რომ „ჩერვონცებით გამოანგარიშებაზე გადასვლით არ მოხდება რეალური შრომის ხელფასის შემცირება“. მაგრამ საქმეც იმაშია, რომ თავისთავად ჩერვონცებით გამოანგარიშება არ იძლევა რეალური შრომის ხელფასის შენარჩუნების გარანტიას. ამას ჩვენ დავინახავთ ქვემოთ. ჯერ-ჯერობით კი მიუთითებთ იმაზე, რომ თათბირს, რაც მან გადასწყვიტა ჩერვონცებით გამოანგარიშებაზე გადასვლა, არ გამოუმუშავებია გარანტია რეალური შრომის ხელფასის დასაცავად, როგორც საქონლის მანეთის ჩერვონეცის მანეთთან-შეფარდების კოეფიციენტის გამორკვევის დროს, ისე ჩერვონეცის მანეთის პერიოდულად შესწორებისათვის.

რომ აცილებული იქნას ზედმეტი შიში საქონლის მანეთის წინაშე, შეიძლება მოვიქცეთ ასე: პირველი ხარისხის განაკვეთის 8 საქონლის მანეთით აღნიშვნის მაგიერ, შეიძლება ვთქვათ სახელმწიფო მომარაგების აღრიცხვის 80 პროც. რაც ერთი და იგივეა. მრავალი კავშირები სწორედ ასე იქცევიან. აქედან გამოანგარიშების წესი სრულიად არ იცვლება, მაგრამ საშინელი თერმინი „საქონლის მანეთი“ შეიძლება ამ გზით ამოვშალოთ ხმარებიდან.

როგორ უდგებით ჩვენ საკითხს.

ჩვენთვის შრომის ხელფასის საქონლის მანეთებით გამოანგარიშება არ შეადგენს რაღაც თვითმიზანს. პროფკავშირები დაინტერესებული არიან იმაში, რომ ჩვენ გვქონდეს ერთი მტკიცე ნიშანი, ერთიანი მტკიცე ვალიუტა. ჩვენ მხარს ვუჭერთ საქონლის მანეთს იმიტომ, რომ გარდა სხვა უპირატესობისა ჩერვონეცის წინაშე, ის იცავს მუშის ხელფასს ბაზრის შემთხვევითი და მუდმივი რყევისაგან და იცავს მის რეალურ ღირებულებას. საქონლის მანეთი სწორათ გამოხატავს ფასების თითეულ რყევას სწორედ იმ პროდუქტებზე და საგნებზე, რომელსაც ჩვეულებრივათ ხმარობს მუშა. ფასების თითოეული მომატება ბაზარზე იმ წამსვე ახდენს გავლენას საქონლის მანეთზე და ამ რიგად შრომის ხელფასი დაცულია საბაზრო ფასების მერყეობისაგან. ეს კი მთავარია მუშისა და მოსამსახურისათვის. მიუხედავათ ჩვენი სურვილისა ვისარგებლოთ მხოლოდ ჩერვონეცით, ჩვენ იძულებული ვართ ვაღიაროთ, რომ საქონლის მანეთის ზემოთ-აღნიშნული უპირატესობანი ჩერვონეცს ჯერ კიდევ არ აქვს. ამას ამტკიცებს შრომის ხელფასის ჩერვონცებით გამოანგარიშების გამოცდილება რამდენიმე თვის განმავლობაში მუშა მოსამსახურეების ერთი ნაწილისათვის.

ხელფასის ჩერვონცებით გამოანგარიშება

[illegible] ოლქში სამთამადნო მუშებმა, რომლებიც ორი თვის განმავლობაში იღებდენ ხელფასს ჩერვონეცის ანგარიშით, დაჰკარგეს თავიანთი ხელფასის 20 პროცენტზე მეტი. ხოლო მეღითონეები („იუგოსტალი“) ყოველთვიურად ჰკარგავენ 14—30 პროც. იგივეა ტრანსპორტის მუშებს შორის. წარსული წლის ორი უკანასკნელი თვის განმავლობაში ჩერვონეცის მანეთი საქონლის მანეთთან შედარებით დაეცა 18 პროც. და ამდენადვე რეალურად შემცირდა საბჭოთა რუსეთის რკინისგზელთა და სამთო-მადნო ტრანსპორტის მუშათა ხელფასი. რკინისგზელთა კავშირის ცენტრალური კომიტეტი აყენებს საკითხს დაუბრუნდეს საქონლის მანეთებით ხელფასის გასტუმრებას.

როგორც სჩანს, ჩერვონეცის მანეთებით ნაანგარიშევ ხელფასის დაცემა აიხსნება ჩერვონეცის მანეთის დაცემით საბიუჯეტო (საქონლის) მანეთთან შედარებით. შეიძლება თუ არა აქედან გამოვიყვანოთ ის დასკვნა, რომ საჭიროა დაუყოვნებლივ ჩერვონცით ანგარიშზე უარის თქმა? ასეთი დასკვნა ჩვენ არ გამოგვყავს, ვინაიდან ჩვენი გამოცდილება საკმარისად არ მიგვაჩნია იმისათვის, რომ საბოლოო მსჯელობა ვიქონიოთ ჩერვონეცის მანეთის სიმტკიცეზე საქონლის მანეთთან შედარებით.

ამნაირადვე ვუდგებით ჩვენ ჩერვონცით ანგარიშის [illegible] ამიერ-კავკასიის სახელმწიფო ბიუჯეტებსა, დაწესებულებებსა და წარმოებებში. ჩერვონეცის მდგომარეობა ამ ჟამად აქ ცოტა სხვანაირია, ვიდრე საბჭოთა რუსეთში. უკანასკნელ ხანებში ჩერვონეცის მანეთი აქ ისეთ მერყეობას არ განიცდის, როგორც საბჭოთა რუსეთში. ამიტომ ხელფასი ტფილისში მაგალითად, წარსული წლის უკანასკნელ ორ თვეში არ შემცირებულა. მაგრამ ეს ითქმის მხოლოდ აღნიშნულ პერიოდზე. ყოველ შემთხვევაში ჩერვონეცის კურსი ამიერ-კავკასიაში აუცილებლად დაუახლოვდება იმ კურსს, რომელიც არსებობს მთელ საბჭოთა კავშირში, მცირეოდენი გადახრით ამა თუ იმ მიმართულებით. ჩერვონეცის მანეთის იმავე დონეზე გაჩერება, როგორც საქონლისა ყოველგვარ მერყეობის გარეშე, შეუძლებელია ისევე, როგორც ეს არ შეიძლება ყოველგვარ სხვა ვალიუტისათვის. ვინაიდან ჩერვონეცის მანეთის და უცხოეთის ვალიუტის კურსზე გავლენას ახდენენ არა იმდენად მუშებისათვის საჭირო პროდუქტების ფასები, არამედ მთელი რიგი ეკონომიური და პოლიტიკური ფაქტორებისა. ხელფასის დაკავშირება ჩერვონეცის კურსთან ან უცხოეთის ვალიუტასთან ნიშნავს მის დაცემის საფრთხეში ჩაყენებას.

სიძვირის ზრდა.

ამ მომენტს სრულიად უშვებენ მხედველობიდან საქონლის მანეთის მოწინააღმდეგენი. ომმა მოახდინა სამეურნეო კონიუნქტურის შეცვლა არა მარტო ჩვენში, არამედ კაპიტალისტურ ქვეყნებში. „გამარჯვებულ“ ქვეყანაში. საფრანგეთშიაც კი საქონლის ფასები რამდენჯერმე გაიზარდენ ომის წინა დროის ფასებთან შედარებით. ფრანკის კურსი დაცემულია გირვანქა სტერლინგთან შედარებით 4 ჯერ, ხოლო დოლართან შედარებით ხუთჯერ. კოლექტიურ ხელშეკრულების დადების დროს, პროფკავშირები ხელფასის რაოდენობის დასაწესებლად სიძვირის ზრდის მიხედვით სარგებლობენ მწარმოებელთა და მუშათა წარმომადგენლებისაგან შედგენილ პარიტეტულ კომისიის ფასებით (ეს კომისია მოგვაგონებს შრომის სახ. კომისარიატთან არსებულ საქონლის მანეთის კურსის დამწესებელ კომისიას) ჩვენში საქონლის ფასები იზრდებიან არა მარტო ამიერ-კავკასიის ნიშნების (საბჭოთა ფულის ნიშნების) მიხედვით, არამედ ჩერვონეცის მანეთებით და კაპეიკებითაც. სიძვირე იზრდება ჩერვონეცის კურსის, მისი საყიდვითი უნარიანობის ზრდაზე უფრო ჩქარა. როგორც უცხოეთის ყოველი ვალიუტა, ჩერვონეცი უკან რჩება სიძვირის ზრდას. თითეულმა სამეურნეო ორგანოში მომუშავემ იცის, რომ ნედლი მასალის ფასები იზრდებიან ჩერვონცებით. განსაკუთრებით იზრდებიან ფასები — ვიმეორებ, - არა მარტო ამიერ-კავკასიის ფულის ნიშნებით, არამედ ჩერვონცებით—სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებზე, რასაც აქვს უმთავრესი მნიშვნელობა მუშების ბიუჯეტში. სასოფლო-მეურნეობის პროდუქტებზე ფასების აწევისაკენ მიმართულია ჩვენი დღევანდელი პოლიტიკა („СМЫЧКА“). მაგრამ თუ სასოფლო მეურნეობის ნედლ მასალაზე ფასები იზრდება ჩერვონცებით, ხელფასიც უნდა მატულობდეს სიძვირის ზრდასთან ერთად. ხელფასი არ რჩება სიძვირის ზრდას, თუ მისი ანგარიში ხდება საქონლის მანეთებით, ვინაიდან, როგორც უკვე ვსთქვით, ფასების ყოველი მომატება სათანადოთ ზრდის საქონლის მანეთის ღირებულებას.

რაც შეეხება მუშა მოსამსახურეთა იმ ჯგუფებს, რომელნიც იღებენ ხელფასს ჩერვონცებით, მათ მიმართ სრულიად საკავშირო უკანასკნელმა პარტკონფერენციამ გამოიტანა სპეციალური დადგენილება: „იმ შემთხვევაში, როცა ხელფასი ნაანგარიშევია ჩერვონცებით, ხელფასის რეალურ დონეს დაცვის მიზნით, საჭიროთ იქნას ცნობილი, ყოველთვიურად სიძვირის ზრდის მიხედვით ხელფასს დაემატოს სპეციალური გაძვირების თანხა“.

სცდებიან ისინი, ვინც ფიქრობენ, რომ საკმარისია დაწესებულ იქნას სწორი კოეფიციენტი საქონლის მანეთის გადასაყვანად ჩერვონეცის მანეთებში. აღნიშნული დადგენილება გამოტანილ იქნა სწორედ იმიტომ, რომ ფასების ზრდა არა საბჭოთა ან ამიერ-კავკასიის ფულის ნიშნებში, არამედ ჩერვონცებშიაც, სრულ გამოხატულებას პოულობს არა ჩერვონეცის ან სხვა ვალიუტის კურსში, არამედ საქონლის მანეთის კურსში. ამგვარად ხელფასის ანგარიშის დროს ჩერვონცებით, არ შეიძლება უარვყოთ საქონლის მანეთიც, რომელიც არის სიძვირის ზრდის ნამდვილი მაჩვენებელი.

დაბოლოს დავსძენთ, რომ ისეთმა ავტორიტეტულმა ორგანომ, როგორც საბჭ. საქართველოს სახელმწ. გეგმათა სამმართველომ მხარი დაუჭირა იმას, რომ ხელფასის გამოანგარიშების დროს ხმარებულ იქნას ერთიანი საზომი—საქონლის მანეთი.

ა. კლენიცკი

---

*) სადისკუსიოთ.

ვ. ი. ლენინის გარდაცვალების გამო

სამგლოვიარო გამოძახილი

საქართველოში

სამხატვრო აკადემიის წარმომადგენლები საქართველოს მთავრობას სამძიმარს უცხადებენ ამხ. ლენინის გარდაცვალების გამო.

შაბათს, 26 იანვარს, მთავრობის თავმჯდომარის მოადგილეს ამხ. ლ. დოლობერიძეს წარუდგა საქართველოს სამხატვრო აკადემიის დელეგაცია, რომელიც შესდგებოდა მოქანდაკე ნიკოლაძე და მხატვარ შარლემანისაგან. მოქანდაკე ნიკოლაძემ საქართველოს მთავრობის წარმომადგენელს საქართველოს სამხატვრო აკადემიის სახელით სამძიმარი გამოუცხადა რევოლიუციის უდიდესი ხელოვანის დაჩაგრული კაცობრიობის შეუდარებელი ქომაგის ამხ. ლენინის გარდაცვალების გამო და აღუთქვა რომ სამხატვრო აკადემია ეცდება გაჰყვეს ლენინისაგან გაკაფულ რევოლიუციის გზას, ის ეცდება, რომ მისცეს ხალხს ისეთი ხელოვნება, რომლებიც ხალხში აღანთებენ უსამართლობის წინააღმდეგ ბრძოლის სურვილს და გაუნათებენ მას გზას ჭეშმარიტებისა და სამართლიანობისაკენ, რასაც უსაზღვროდ ეტრფოდა განსვენებული საერთაშორისო რევოლიუციის დიდი ბელადი.

მთავრობის თავმჯდომარის მოადგილემ ამხ. ლ. დოლობერიძემ მადლობა გამოუცხადა სამხატვრო აკადემიის წარმომადგენლებს სამძიმარისათვის და გამოსთქვა რწმენა, რომ სამხატვრო აკადემია შეასრულებს იმ დაპირებას, რომელიც გამოსთქვა მისგან გამოგზავნილმა დელეგაციამ, რომ ის აღზრდის ნამდვილ ხელოვან რევოლიუციონერებს, რომლებიც ხალხს შეაყვარებენ ბრძოლას იმ წმინდა იდეალების განსახორციელებლად, რომლებსაც მთელი თავისი სიცოცხლის განმავლობაში ემსახურებოდა ამხ. ლენინი და ამით ხელს შეუწყობენ მუშათა კლასს ქვეყნად სამართლიანობის დამყარების საქმეში.

ტყის მეურნეობათა კოოპერატივ „კავშირთა — კავშირის“ დადგენილება.

მსოფლიო რევოლიუციის წინამძღოლის ვ. ი. ლენინის ხსოვნის აღსანიშნავად, რომელმაც გვიანდერძა უმაღლესი შრომის დისციპლინა და უდიდესი ეკონომია ჩვენი მეურნეობის აღსაყვავებლად და გასამტკიცებლად კავშირთ-კავშირის მუშა მოსამსახურეების კრებამ ერთხმად დაადგინა:

1) ყველა მოსამსახურეებმა მოუმატონ 6 სამუშაო დღეს ორი კვირის განმავლობაში დღეში ორი საათი.

2) მოსამსახურეებმა, რომლებიც იღებენ სპეც ჯამაგირებს ყოველთვიურ მიღებულ თანხიდან გადასდონ 20 პროც. ტეხნიკურ მოსამსახურეებმა 10 პროც. და სარდაფის მუშებმა 5 პროც. ექვსი თვის განმავლობაში.

3) კონტრაგენტი ივ. საყვარელიძე უარს ამბობს 1 პროც. თავის მოგებაზე ამა ხნის განმავლობაში. საბჭოს წევრი სოლ. მიხ. ჩილოყაშვილი ერთდროულად სწირავს ერთ ჩერვონეცს.

4) დროებით მომუშავე ბუტკების დამდგმელს ნიკ. ტერ-ისრაელიანცი ერთდროულათ შემოაქვს თავისი წვლილი 1 ჩერვონეცი.

5) 50 პროც. მთელი შემდგარ თანხიდან მოხმარდეს ლენინის სახელობის სახლს და გადაეცეს ს. ც. კ. პ. 50 პროც. კი მოხმარდეს კოოპერატივ კავშირთ-კავშირის წარმოების გასაუმჯობესებლად.

—

მასწავლებელთა დელეგაცია საქართველოს მთავრობას უცხადებს ღრმა მწუხარებას ამხ ლენინის გარდაცვალების გამო.

ამავე დღეს საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარის მოადგილე ამხ. ლ. დოლობერიძე ინახულა მასწავლებელთა დელეგაციამ, რომელშიაც შედიოდა ჯიშკარიანი, გოგლიძე, ლისიციანი, გასანზადე და კესსირი. დელეგაციამ გამოსთქვა ულრმესი გულისწუხილი ამხ. ლენინის გარდაცვალების გამო და უსურვა საბჭოთა ხელისუფლებას და კომუნისტურ პარტიას გამარჯვება დიდი რევოლიუციონერის ლენინის მიერ ნაანდერძევ იდეალების განხორციელების საქმეში

მთავრობის თავმჯდომარეს მოადგილემ ამხ. ლ. დოლობერიძემ მადლობა გამოუცხადა დელეგაციას მთავრობის სახელით და იმედი გამოსთქვა, რომ მასწავლებლობა, რომელსაც აწევს უდიდესი მოვალეობა— —ჩვენი მომავალი თაობის აღზრდა, სახელოვნად შეასრულებს მასზედ დაკისრებულ მოვალეობას, ის მოანდომებს და კიდევაც შესძლებს, რომ აზიაროს ჩვენი ნორჩი თაობა იმ რევოლიუციონურ და ურყევ ჭეშმარიტების იდეალებს, რომლებიც დაგვიტოვა ჩვენ სახელოვანმა მასწავლებელმა და ახალგაზრდა თაობის უდიდესმა მეგობარმა ამხ. ლენინმა.

—

ზესტაფონიდან. სოფ. [illegible] მოქალაქენი სამძიმარს გამოსთქვამენ ცნობილ ბელად ილიჩის დაკარგვის გამო

[illegible]

—

წალკიდან. წალკის გლეხკაცობა ულრმეს მწუხარებას გამოსთქვამს მსოფლიო პროლეტარიატის ძვირფასი ბელადის დაკარგვის გამო და ფიცსა სდებს, რომ, მჭიდროდ შეკავშირდნენ მუშებთან კომპარტიის გარშემო.

—

ქვემო-ჭალიდან. ქვემო-ჭალის რაიონის გლეხობა ღრმა მწუხარებას გამოსთქვამს ამხ. ლენინის გარდაცვალების გამო. ჩვენ, გლეხობა მზათ ვართ ვიაროთ მის მიერ ნაჩვენებ გზაზე და დავიცვათ ამხ. ლენინის ნაანდერძევი.

ტობანიერის თემიდან. ტობანიერის თემის მშრომელი გლეხკაცობა აღსავსეა მწუხარებით უდიდეს გენიოსის, მსოფლიო კომუნისტური რევოლიუციის ბელადის ამხ. ლენინის გარდაცვალების გამო. მუხლს ვიდრეკთ და ფიცსა ვსდებთ საყვარელ მასწავლებლის ამხ. ლენინის ცხედარის წინაშე, რომ მის მიერ დაწყებულ საქმეს მშრომელთა განთავისუფლებას მივიყვანთ სრულ გამარჯვებამდე. გაუმარჯოს მსოფლიო პროლეტარულ რევოლიუციას გაუმარჯოს ლენინიზმს. საბჭოს თავმჯდომარე მამფორია.

შორაპნიდან. შორაპნის მაზრის ქალთა ორგანიზაცია ამხ. ლენინის გარდაცვალების გამო ღრმა მწუხარებას გამოსთქვამს.

აზერბაიჯანი

ილიჩის ძეგლი

ბაქო. 30 იანვარი. სამთამადნო მუშაკთა კავშირის ცენტრალურმა სამმართველომ 500 ჩერვ. მანეთი გადასდო ილიჩის ძეგლის ასაგებ ფონდისათვის ბაქოში და 100 ჩერვ. მანეთი გადასდო ილიჩის სახელობის საჰაერო ესკადრილიის სასარგებლოდ. ამასთანავე შემოწირულებისათვის მოუწოდა აზერბეიჯანის სახალხო კომისართა საბჭოს, რკინისგზელთა საბჭოს, აზერბეიჯანის პროფკავშირთა საბჭოს, აზერბეიჯანის ნავთის მრეწველობის სამმართველოს, კასპიის სანაოსნო სამმართველოს, აზერბეიჯანის განათლების კომისარიატს და ბაქოს საბჭოს.

რუსეთში.

2 000 განცხადება

ტულა. 30 იანვარი. უკანასკნელ დღეებში მომხდარ კრებებზე და მიტინგებზე დაზგის 2 000 მუშამ განცხადება შეიტანეს პარტიაში შესვლის შესახებ.

ლტოლვა პარტიაში და კომკავშირში

სამარა. 31 იანვარი. რკინისგზათა ცენტრალურ სახელოსნოების 80 მუშამ და 24 მოზარდმა განცხადება შეიტანეს კომპარტიაში და კომკავშირში შესვლის შესახებ.

268 განცხადება

ნოვოროსიისკი. 31 იანვარი. ცემენტის ქარხნების 140 მუშამ განცხადება შეიტანა კომპარტიაში შესვლის შესახებ. ასეთივე განცხადება შეიტანეს 47 წყალზე მომუშავემ, 30 რკინისზელმა, ადგილობრივ ტრანსპორტის 39 მუშამ და 12 უცხოელმა მეზღვაურმა.

პეპელიაევის მიმდევართა მოწოდება.

ჩიტა. 31 იანვარი. საზღვარგარეთ დარჩენილ რუსეთის ჯარის ოფიცრებისა და ჯარის კაცების მიმართ გამოცემულ მოწოდებაში, პეპელიაევი და მისი მიმდევარნი აცხადებენ: „ჩვენ ვებრძოდით საბჭოთა ხელისუფლებას, რადგანაც შეგვაშინა რევოლიუციის დამანგრეველმა ტალღებმა და ვერ მივხვდით მას გამჩენდელ ქარიშხალს“. ეხლა პეპელიაევის მიმდევარნი დარწმუნებულან, რომ რუსეთში არ არის და არც შეიძლება იყოს სხვა ხელისუფლება, გარდა საბჭოთა ხელისუფლებისა, რომელიც გამოჭედილია თვით ხალხის მიერ რევოლიუციის თქეშსა და ცეცხლში.

მოწოდება ასე თავდება: „არ ვიცით, როგორი იქნება განაჩენი პროლეტარული სამსჯავროსი, მაგრამ თქვენ მოგიწოდებთ: გონს მოდით და წარსდექით ახალი სამშობლოს მსჯავრის წინაშე. თუ ცოცხლები დავრჩით, ჩვენი ერთად-ერთი გზა იქნება სამსახური იმ ხელისუფლებისათვის, რომელმაც დაამტკიცა თავისი სიმართლე, ძლევამოსილად გააძლიერა ჩვენი სამშობლო, რასაც ჩვენ საგულისგულოდ გვსურდა, მაგრამ წინად არა მოგვდევდა უნარი მისი სამსახურისათვის.

მუშები დანაკლისს.

მოსკოვი. 31 იანვარი. გლოვის დღეს, 28 იანვარს, მოსკოვში 500 ზემეტმა დაზგასთან მომუშავემ განცხადება შეიტანა რუსეთის კომპარტიაში შესვლის სურვილის შესახებ. სხვადასხვა ქარხნების საზოგადო კრებებზე შემდეგი რეზოლიუციები გამოაქვთ მოსკოვის სასოფლო-მრეწველობის სტამბების მიხედულობით: „ილიჩის დაკარგვის გამო რუსეთის კომუნისტური პარტიის, მუშათა კლასის დანაკლისის შესავსებად, ჩვენ 26 კაცმა გადავსწყვიტეთ ჩავეწეროთ რუს. კომპარტიის რიგებში“.

მიუსის ტრამვაის პარკში 130 კაცმა შემოიტანა ასეთი განცხადება. რადგანაც დრო გადასული იყო, ჩაწერა მეორე დღისათვის გადაიდო.

ტულაში

სამგლოვიარო დემონსტრაციაში მონაწილეობას იღებდა 50 000 კაცი. კრებებზე და მიტინგებზე 2 000 მუშამ განცხადება შეიტანა რ. კ. პ. რიგებში შესვლის შესახებ. სოფლებიდან მიღებულ ცნობების თანახმად, გლეხებს სოფლის ყრილობებზე გამოაქვთ რეზოლიუციები რუსეთის კომპარტიისათვის მხარის დაჭერის შესახებ მრავალ სოფლებში გამოცხადებულია გლოვის კვირა.

[illegible]

მიუხედავათ 30 გრად. ყინვისა, სამგლოვიარო დემონსტრაციაში მონაწილეობას იღებდა 30 000 კაცი. შესჩნეულია მუშების მასიური შესვლა პარტიაში. ხის დამმუშავებელმა ქარხანამ „პროლეტარი“-მ მთელი შემადგენლობით განცხადება შეიტანა რ. კ. პ. შესვლის შესახებ. პარტიაში შევიდენ აგრეთვე 92 მჭედელი, 50 მეტყვე, 48 რკინისზელი, 42 მკერავი და ელექტრო-სადგურის 17 მუშა. პროფკავშირებმა გადასდვეს 1,500 მან. ოქროთი ლენინისათვის ძეგლის ასაგებათ.

უფაში.

მიუხედავათ დიდი ყინვისა სამგლოვიარო დემონსტრაციაში მონაწილეობას იღებდა 50 000 კაცი მიტინგებზე გამოსულ მუშები და გლეხები მოუწოდებდენ დემონსტრან-

საგარეო ვაჭრობის კომისარიატის რწმუნებულების თათბირი

(ჩვენი მოსკოველი კორესპონდენტისაგან)

იანვრის შუა რიცხვებში მოსკოვში მოხდა საგარეო ვაჭრობის კომისარიატის რწმუნებულების თათბირი. თათბირზე წარმოდგენილი იყვნენ საკავშირო რესპუბლიკები—უკრაინა, ამიერ-კავკასია, რუსეთი და ბელორუსია. თათბირზე გარჩეული იყო საგარეო ვაჭრობასთან დაკავშირებული საკითხები.

ამხ. კრასინმა თავის მოხსენებაში აღნიშნა საგარეო ვაჭრობის ზრდა. მე 21—22 წლებში ჩვენი ექსპორტის ღირებულება უდრიდა 63,9 მილიონ ოქროს მანეთს, 22—23 წლის განმავლობაში 133,2 მილ. მან., 23—24 წელში კი ის აღწევს 228 მილ. მანეთს. გასულ წელში ჩვენი საექსპორტო გეგმა შესრულებული იქნა 92 პროცენტით. ეხლანდელი ექსპორტი უდრის ომამდე არსებულ ექსპორტის 12,6 პროცენტს. განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა პურის ექსპორტს. 22 წლის მოსავლიდან განზრახული იყო 17 მილიონი ფუთი პურის გატანა, გატანილი იქნა გაცილებით მეტი — 46 მილ. ფუთი. მიმდინარე წელში დასახულია 220 მილ. ფუთის გატანა და არის იმედები, რომ ეს მიზანი მიღწეული იქნება.

თანდათანობით ჩვენ გადავდივართ საიმპორტო ოპერაციების შემცირების და ამასთანავე იმპორტის თვისების გაჯანსაღებისაკენ. 1922 წლამდე საიმპორტო საგნების საგრძნობელი ნაწილი უჭირა სანოვაგეს; დაწყებული ამ წლიდან იზრდება ტეხნიკური მასალების შეტანა. გასულ წელში ჩვენი საგარეო ვაჭრობა ხასიათდება აქტიური ბალანსით (ექსპორტი ჭარბია იმპორტზე 23 მილიონით). ეს აქტივობა მიმდინარე წელში კიდევ უფრო უნდა გაიზარდოს.

საქონლის ინტერვენცია (ნაწარმოების ფართო მასშტაბით შემოზიდვა) დამღუპველი იქნება საბჭოთა მრეწველობისთვის. ამ ზომით მსხვილი მრეწველობა მოკვდება. გლეხობისათვის იაფი საქონლის მიწოდება უნდა გადაწყდეს შინაური მრეწველობის განვითარებით და მისი სრული დატვირთვით და არა საზღვარგარეთიდან საქონლის ინტერვენციით.

საგარეო ვაჭრობის მონოპოლიამ გაიმართლა თავი. შემდეგშიაც ის მტკიცეთ უნდა იქნეს დაცული. საზღვარგარეთელი ვაჭრები უკვე შეეჩვივნ მას. ამ ბოლო დროს საქმიანი დამოკიდებულება უცხო სახელმწიფოებთან და ვაჭრებთან ძალიან გაიზარდა.

საგარეო ვაჭრობის უმთავრეს დეფიქტათ უნდა ჩაითვალოს მაღალი ზედმეტი ხარჯები (накладные расходы) თუმცა უნაყოფო ხარჯების ნაწილი შემცირებულია საგრძნობლათ, მაგრამ სასურველ შედეგებს მაინც ჯერ კიდევ ვერ მივაღწიეთ.

საგარეო ვაჭრობის საკავშირო კომისარიატის სტრუქტურის შესახებ მოხსენებაში აღნიშნული იყო, რომ საზღვარ-გარეთის საბჭოთა წარმომადგენლობა უნდა იქნეს მთლიანი. თვითეული რესპუბლიკა არ ქმნის თავის ცალკე წარმომადგენლობას. ამასთანავე მათ უფლება აქვთ იყოლიონ საერთო წარმომადგენლობაში თავის ცალკე რწმუნებული.

თათბირის მიერ მიღებულ რეზოლიუციებში აღნიშნულია საგარეო ვაჭრობის საგრძნობელი განვითარება და წარმატება. საგარეო ვაჭრობის მონოპოლიის მტკიცეთ დაცვის საჭიროებას თათბირი სცნობს, როგორც საბჭოთა ხელისუფლების ძირითადი კანონის ხელუხლებლობას.

საქონლის ფართო ინტერვენციას თათბირი უარყოფს, როგორც საბჭოთა მრეწველობის ჩამკვლელს. ამას უპირდაპირებს შინაური მრეწველობის სრულ დატვირთვას, გადასახადების და აქციების დაკლებას, ფართო კრედიტს, ზედმეტ ხარჯების შემოკლებას და სხვა ამგვარი ზომებით საქონლის გაიაფებას.

საგარეო ვაჭრობის განსავითარებლათ თათბირი სცნობს საჭიროთ სათანადო ყურადღება მიექცეს შერეულ საზოგადოებების გამრავლებას, რაც საუკეთესო საშუალება იქნება უცხო კაპიტალის მისაზიდავათ. შერეულ საზოგადოებებს არ უნდა ჰქონდეს უნივერსალური ხასიათი. თვითეულმა მათგანმა უნდა დაისახოს მიზნად იმპორტის და ექსპორტის სპეციალურ დარგში მუშაობა.

ცალკე გამოყოფილი იქნა ვაჭრობა აღმოსავლეთის ქვეყნებთან.

მათ მიმართ უნდა დაწესებული იქნას შეღავათები. აღმოსავლეთის ვაჭრებს უნდა მიეცეთ უფრო მეტი თავისუფლება სავაჭრო ურთიერთობაში საკავშირო რესპუბლიკებთან, ვიდრე სხვებს. იმპორტსაც უფრო ფართე მაშტაბი უნდა ჰქონდეს და ბალანსის აქტივობის დაცვა აღმოსავლეთ ქვეყნების მიმართ არ უნდა ტარდებოდეს. უნდა გატარდეს ლიცენზიების გაცემის საქმის დეცენტრალიზაცია. შერეულ საზოგადოებებში შესვლაც აღმოსავლეთ ვაჭრებისათვის უფრო შეღავათიანი უნდა იყოს. უნდა შემსუბუქებული იქნას მათთვის საბაჟო საქმის ფორმალური მხარეები. დაწესებული უნდა იქნას უფრო მცირე ფასები აღმოსავლეთ ქვეყნებში გასატან საქონელზე.

დან—ძე.

მოსკოვი. 15 იანვარი.

ტებს ახსოვდეთ. ლენინის აღთქმა მუშების და გლეხების კავშირის გამტკიცების შესახებ. ცეცხლის მქრობელ რაზმის მეოთხე ნაწილის მუშებმა კოლექტიური განცხადება შეიტანეს კომპარტიაში შესვლის შესახებ.

ცარიცინში.

ხე-ტყის ჩხერხავ ქარხნების 150 მუშამ განცხადება შეიტანა კომპარტიაში შესვლის შესახებ. მრავალი ქარხნები გზავნიან პარტიაში საუკეთესო მუშებს. მუშებს გამოაქვთ რეზოლუციები ცარიცინისათვის ილიჩის ქალაქის დარქმევის შესახებ. გლეხები აგროვებენ პურს ლენინისათვის ძეგლის აგების ფონდის სასარგებლოდ.

ლენინის ოთახი.

მოსკოვი. 31 იანვარი. ლენინგრადის უნივერსიტეტში აწყობენ ლენინის ოთახს, სადაც თავმოყრილი იქნება ყველაფერი, რაც კი ეხება ლენინს.

უცხოეთში.

სამძიმარის დეპეშები

მოსკოვი. 31 იანვარი. კომინტერნის აღმასკომს ყველა ქვეყნის მშრომელებისაგან მოსდის აუარებელი სამძიმარის დეპეშები. მიღებულია დეპეშები დანიის კომპარტიისა, კომინტერნის სამხრეთ სლავიის და ბულგარეთის სექციისა, შეერთებულ შტატების სოციალისტურ მუშათა პარტიისა, ამსტერდამის მუშებისა, ამერიკულ „უორკერს პარტი"-ს ევროპის სექციისაგან და სხვა.

ლონდონი. 29 იანვარი. პოპლარში მოხდარ მუშათა მიტინგის მონაწილეთა დავალებით, ინგლისის კომპარტიის ცეკამ კრუპსკაიას გაუგზავნა სამძიმრის დეპეშა. სამძიმრის დეპეშები გაუგზავნეს აგრეთვე მარქსიზმის პროპაგანდის ლიგამ, ტრედუნიონების გლაზგოვის საბჭომ, მუშათა პარტიის ნორვიჩის განყოფილებამ და სამთომადნო მუშების მრავალმა ორგანიზაციებმა.

თეირანი. 29 იანვარი. საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანმა წარმომადგენელმა სპარსეთში ლენინის გარდაცვალების გამო სამძიმარის დეპეშა მიიღო სპარსეთის ტახტის მემკვიდრესაგან; სამძიმარის დეპეშები მიიღო აგრეთვე [illegible] დემოკრატების პარტიისა, გინჩაკისტებისა, აგრარისლამისა, მუშათა ყველა ორგანიზაციებისა და საზოგადო ორგანიზაციებისაგან; სამძიმარს გამოსთქვამენ აგრეთვე მასწავლებლები, ახალგაზრდათა კავშირი, მეჩეთში შემდგარი კრება, მთელი რიგი გაზეთები და ცალკე მოქალაქეები. თანაგრძნობის დეპეშები მიღებულია სპარსეთის 13 ქალაქისაგან.

რომი. 29 იანვარი. საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანმა წარმომადგენელმა, ლენინის გარდაცვალების გამო, თანაგრძნობის დეპეშები მიიღო კომუნისტ სტუდენტებისა, ნეაპოლის უნივერსიტეტის სერატიელებისა, გემო-კვების დარგის მუშათა ფედერაციისა, ახალგაზრდობის კავშირისა, ტურინის პროლეტართა ჯგუფისა, პირელის ფაბრიკების 35 000 მუშის მიერ არჩეულ კომიტეტისა, გენუაში მდგომ საბჭოთა გემის „ვაცლავ ვოროვსკის" კომანდისა, კომპარტიის რომის ორგანიზაციისა და კომინტერნის მომხრეთა აღმასკომისაგან.

კინო-ფილმი „ლენინის დაკრძალვა".

მოსკოვი. 31 იანვარი. რუსეთის ყველა კინომატოგრაფიულ ორგანიზაციათა კავშირი გამოუშვებს სურათს „ლენინის დაკრძალვა", რომლის ლენტიც 1500 მეტრს უდრის.

მუშათა საერთაშორისო დახმარების კინოს განყოფილებამ უფლება მიიღო ყველა ქვეყნებში მხოლოდ მან გაავრცელოს კინო-ფილმი „ლენინის დაკრძალვა". მთელი ქვეყნის ყველა კუთხიდან შეკვეთა მოსდით ამ კინო—ფილმის შესაძენად.

ლენინის ძეგლისათვის.

ცარიცინი, 31 იანვარი. ლენინის სახელობის ხე-ტყის სახერხი ქარხნის 150 მუშა კოლექტიური განცხადებით ჩაირიცხა კომპარტიაში. ზეთის სახდელმა ქარხანამ პარტიაში ჩაირიცხა 15 კაცი. ყველა მუშებმა დაადგინეს, მირქმის დღესასწაულის დღეს იმუშაონ და იმ დღის ხელფასი გადასდონ ლენინის ძეგლის ფონდისათვის. სოფ. კარპოვკის გლეხკაცობამ (დონის მეორე ოლქი) 60 ფუთი პური შეაგროვეს ძეგლის ასაგებ ფონდისათვის.

საფრანგეთი

იშვიათი ბუნების კაცი.

პარიზი. 29 იანვარი. კომუნისტ რაპოპორტთან საუბრის დროს სენატორმა დემონზიმ განაცხადა: „**მე არასოდეს არ მინახავს ლენინი, მაგრამ კარგათ ვიცი რუსეთის ხალხის მიერ შექმნილი ლენინის კულტი. მე ვნახე საცხოვრებელი ბინა კრემლში, რომელზედაც უარი განაცხადა ლენინმა და უპირატესობა მისცა უფრო უბრალოდ მოწყობილ ბინას. მუხლს ვიდრეკ ლენინის როგორც იშვიათ ბუნების ადამიანის წინაშე.** მე ყოველთვის მხიბლავდა ლენინის, როგორც სახელმწიფო მოღვაწის განსაკუთრებული ნიჭი. მისი გამბედაობა, ენერგია და ჭეშმარიტად ენციკლოპედიური განათლება. ეს იყო ადამიანი, რომელსაც შეეძლო გამოსვლა ყოველგვარ მდგომარეობიდან".

მოქმედების გენიოსი.

სორბონის პროფესორმა, ადამიანის უფლებათა დაცვის ლიგის ვიცე თავმჯდომარემ ვიქტორ მაშამ განაცხადა: „**ლენინი იყო მოქმედების გენიოსი. ლენინი საჭირო იყო რუსეთისათვის, რათა დაემხო ცარიზმი,** და შთაებერა სოციალიზმის იდეა, როგორც ერთ დროს საჭირო იყო პეტრე დიდი დასავლეთის კულტურის შესათვისებლად. ლენინი ერთად-ერთი დიდი პიროვნებაა, რომელიც მოგვცა ჩვენ ისტორიამ მსოფლიო ომის შემდეგ.

მისი გავლენა არასოდეს არ წაიშლება.

პანლევემ განაცხადა: „**ლენინი საოცარი პიროვნებაა,** რომელიც ძნელი გასაგებია დასავლეთის ხალხისათვის. მისი გავლენა მსოფლიო ამბებზე არასოდეს არ წაიშლება".

დიდი შთაბეჭდილება.

პარიზი. 29 იანვარი. ხენდენში გამართულმა მანიფესტაციამ ლენინის გარდაცვალების გამო, დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა საფრანგეთის ბურჟუაზიულ წრეებზედაც კი. მანიფესტაციაში მონაწილეობას იღებდა რუსეთის კომუნისტების ჯგუფი, რომელსაც ხალხი მისალმებით და „ინტერნაციონალის" მღერით ეგებებოდა.

სოციალისტების ყრილობის რეზოლუცია.

პარიზი. 29 იანვარი. სოციალისტურ პარტიის სენის ფედერაციის ყრილობამ მიიღო შემდეგი რეზოლუცია. „**საბჭოთა რესპუბლიკების ბელადის გარდაცვალების დღეს ჩვენ ვივიწყებთ ყოველგვარ უთანხმოებას კომუნისტებთან და განსვენებულის ოჯახს და მთელ რუსეთის ხალხს უგზავნით სამძიმარს.** მუხლს ვიდრეკთ დიდი რევოლუციონერის საფლავის წინაშე."

საფრანგეთის ახკომკავშირის მიტინგი.

პარიზი 29 იანვარი. **საფრანგეთის ახკომკავშირმა გამართა პარიზში გრანდიოზული მიტინგი ლენინის ხსოვნის აღსანიშნავად.** სიტყვები წარმოსთქვეს კაშენმა და კავშირის წარმომადგენელმა. მიტინგი უინციდენტოთ დამთავრდა.

ირლანდია

ორი მიტინგი.

ლონდონი. 29 იანვარი. კვირას დუბლინში გაიმართა ორი მიტინგი ლენინის ხსოვნის აღსანიშნავად. სალამოს რამდენიმე ათასმა კაცმა ჩირაღდნებით და პლაკატებით მოაწყვეს მიტინგი, რომელზედაც გამოვიდა ირლანდიის რევოლუციონერების ბელადი ლარკინი.

იტალია

რომი. 29 იანვარი. ლენინის დაკრძალვის დღეს „ავანტი" სწერს: „**მთელი მსოფლიოს პროლეტარიატი სულით და გულით მოსკოვშია და მუხლს იდრეკს იმ ბელადის წინაშე, რომელმაც აღმართა აჯანყების დროშა და დაამარცხა პროლეტარიატის მტრები.**"

დანია.

30,000 დემონსტრანტი.

კოპენჰაგენი. 27 იანვარი. სამგლოვიარო კრებაზე, რომელიც გამართულ იქნა შაბათს, მონაწილეობა მიიღო დაახლოვებით 4000 კაცმა. აუარებელი ხალხი გარეთ დარჩა. კრების შემდეგ გაიმართა მსვლელობა ჩირაღდნებით და მუსიკით საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობისაკენ. ბურჟუაზიული პრესა აღნიშნავს, რომ დემონსტრაციაში მონაწილეობას ღებულობდა დაახლოვებით 30,000 კაცი. „არბაიტერ ბლადეტ"-ის მთელი ნომერი მიძღვნილი იყო ლენინისადმი.

გერმანია

70 კომუნისტის დაპატიმრება.

ბერლინი. 29 იანვარი. რეინის მხარეში მყოფი საფრანგეთის სადარაჯო პოლიციამ დაპატიმრა სხვადასხვა ეროვნების 70 კომუნისტი იმის გამო, ვითომც ისინი საფრანგეთის საოკუპაციო ჯარში ანტიმილიტარისტულ პროპაგანდას ეწეოდნენ.

ინდოეთი

უნდობლობის გამოცხადება.

ქაბული. 29 იანვარი. ინდოეთის ცენტრალურ პროვინციათა საკანონმდებლო საბჭომ, 44 ხმით 24-ის წინააღმდეგ უნდობლობა გამოუცხადა მთავრობას.

პოლონეთი

ლითონის მრეწველობის შემცირება.

ვარშავა. 29 იანვარი. პოლონეთის ლითონის მრეწველობა განაგრძობს წარმოების შემცირებას. ბევრი ქარხნები მხოლოდ 3 დღეს მუშაობენ კვირაში.

სამრეწველო კრიზისის გაძლიერება.

ვარშავა. 30 იანვარი. პოლონეთში ძლიერდება სამრეწველო კრიზისი, მუშაობა შეწყდა ლითონის ცნობილ დიდ ქარხნებში. მარტენოვის ღუმელები ჩაქრობილია. დათხოვილია 800 დე მუშა. მასიურ დათხოვას ადგილი აქვს სხვა ქარხნებშიაც.

გაფიცვებისთვის ემზადებიან

ვარშავა, 30 იანვ. **ლოძის ფეიქრები გაფიცვისათვის ემზადებიან.**

საფრანგეთი

„იუმანიტე"-ს რედაქტორის დატუსაღება.

პარიზი. 30 იანვარი. „იუმანიტე"-ს რედაქტორს კვლავ მიუსაჯეს 6 თვის ციხე გერმანიის ახალგაზრდობისადმი მოწოდების გამოქვეყნებისათვის.

სპარსეთი

ველური ტომების თავდასხმა.

თეირანი. 30 იანვარი. ლურისტანში ველური ტომები თავს დაესხნენ სპარსეთის ჯარებს. მოკლულია 400, რამდენიმე ასეული დაიჭრა, მრავალი წაყვანილია ტყვეთ. სპარსეთის ჯარები განაგრძობენ ბრძოლას ველური ტომების მთავრობისათვის დასამორჩილებლად.

საკავშირო საბჭოთა ყრილობა

უპარტიო დელეგატების ფრაქციის სხდომა.

მოსკოვი. 31 იანვარი. 30 იანვარს კრემლში ამხ. კალინინის თავმჯდომარეობით გაიმართა საკავშირო საბჭოთა მეორე ყრილობის უპარტიო დელეგატების ფრაქციის პირველი სხდომა. სხდომამ შეადგინა უპარტიო დელეგატების სია საბჭოთა კავშირის ყრილობის პრეზიდიუმის შემადგენლობისათვის. დელეგატებმა სურვილი გამოსთქვეს, რომ საკავშირო ყრილობა დასრულდეს 2 თებერვალს: მაშინ ისინი შესძლებენ კვირას თავიანთ ოჯახებში დაბრუნებას.

ყრილობის გახსნა.

მოსკოვი. 31 იანვარი. საღამოს, 30 იანვარს ამხ. კალინინი ხსნის საკავშირო ყრილობას. ირჩევენ პრეზიდიუმს 65 კაცისაგან, მათ შორის შედიან: ამხ. კალინინი, პეტროვსკი, ჩერვიაკოვი, ნარიმანოვი, ბუდიონი, ორახელაშვილი, ვოროშილოვი, ძერჟინსკი, ზინოვიევი, კამენევი, სტალინი, ტომსკი, ტროცკი, ჩუბარი, ფრუნზე და სხვ.. უხუცესთა თათბირის სახელით ამხ. ფრუნზეს წინადადება შემოაქვს მოხსნილ იქნეს ყრილობის დღის წესრიგიდან საკითხი მრეწველობის ორგანიზაციის და მდგომარეობის შესახებ, რადგანაც ეს საკითხი ნაწილობრივ მოხსენებული იქნება მთავრობის მოხსენებაში, ხოლო მომხსენებელს ამ საკითხის შესახებ — ამხ. რიკოვს არ შეუძლია მოხსენების გაკეთება ავადმყოფობის გამო. ყრილობა ღებულობს ამხ. ფრუნზეს წინადადებას.

საბჭოთა კავშირის მთავრობის მუშაობა

ვრცელი მოხსენებით საბჭოთა კავშირის მთავრობის მუშაობის შესახებ გამოვიდა საბჭოთა კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ამხ. კამენევი. კამენევი აღნიშნავს, რომ ის მოხსენებას უდგება განსაკუთრებული პასუხისმგებლობის გრძნობით, ვინაიდან ის, რომელსაც შეეძლო შეცდომებზე მითითება, უკვე ცოცხალი აღარ არის. ახალი სოციალისტური საზოგადოების ყველა მშენებელთა კოლექტიურმა აზრმა უნდა შესცვალოს ამხ. ლენინი. ამხ. კამენევი თავისი სიტყვის პირველ ნაწილს უთმობს საერთაშორისო პოლიტიკის საკითხებს და აღნიშნავს, რომ თანამედროვე საერთაშორისო პირობების დამახასიათებელ თვისებას წარმოადგენს ვერსალის ზავის მარცხი. „ჩვენ—სთქვა კამენევმა—ყოველთვის ვლაპარაკობდით, რომ ვერსალის ზავი არის ომის გაგრძელება. ვერსალის ზავის იდეა მდგომარეობს გამარჯვებულთა „საერთო თავდებობის" შექმნაში, დამარცხებულების გაყვლეფის მიზნით ვერსალის ზავის მარცხს აქვს ორი მიზეზი. პირველი, აღმოჩნდა, რომ შესაძლებელია დამარცხებულ სახელმწიფოების მეურნეობის დანგრევა, მაგრამ შეუძლებელია ნანგრევებზე მსოფლიო მეურნეობის შექმნა. გერმანია მართლაც დანგრეულია, მაგრამ ამასთან ერთად დანგრევისაკენ მიექანება ევროპის მთელი კაპიტალისტური ცივილიზაცია. მეორე, „საერთო თავდებობა" რომელიც შექმნეს გამარჯვებულებმა დამარცხებულთა გაყვლეფის მიზნით, ვერ გაუმკლავდა შექმნილ მდგომარეობას. ინგლისში მოხდა მარცხი ნაციონალურ-კონსერვატიულ-ლიბერალური ბლოკის, რომელიც წარმოადგენდა ვერსალის ხელშეკრულების ერთ-ერთ უმთავრეს ძალას. ამავე დროს ხდება ოდნავად და ფარულათ ბრძოლა ინგლის საფრანგეთს შორის. არ არის არც ერთი საკითხი, რომლის შესახებ ინგლისს და საფრანგეთს შორის არ იყოს შუღლი. იტალია გამოვიდა ამ „საერთო თავდებობიდან", რადგანაც მისი საკუთარი ინტერესები განსხვავდებიან საფრანგეთის კაპიტალის ინტერესებისაგან და ის ცდილობს საკუთარი ნაციონალური პოლიტიკის შექმნას. წარმოშობილი პატარა სახელმწიფოები განიცდიან კონვულსიას და ეძებენ მფარველს, რომელსაც შეეძლება მათი დაყენება მკვიდრ ნიადაგზე. ჩვენ ვხედავთ სრულ ქაოსს პოლიტიკურ ცხოვრებაში, მსოფლიო მეურნეობის სრულ მოშლას, მებრძოლ ძალების შეჯახებას, რასაც უსათუოდ უნდა მოჰყვეს ახალი იმპერიალისტური ომები.

მეორე მხრით, ჩვენმა მშვიდობიანობის პოლიტიკამ, პოლიტიკამ დაცდის და გამძლეობის, რომელიც ტარდებოდა ღრმა რწმენით იმაში, რომ მსოფლიო მეურნეობა არ შეიძლება აღდგენილ იქნას ჩვენი თანამშრომლობის გარეშე, თუ ამაში მონაწილეობა არ მიიღო 135 მილიონიანმა ხალხმა, რომელიც გაერთიანებულია წითელი დროშით საბჭოთა კავშირში—გამოიღო თავისი ნაყოფი. ჩვენ ვამჩნევთ ინტერესს ჩვენი კავშირისადმი, ინტერესს საბჭოთა კავშირის მთავრობასთან პოლიტიკური თანამშრომლობისათვის. ავიღოთ ინგლისი. ინგლისის მცხოვრებლებმა დაამარცხეს კონსერვატიულ-ლიბერალური ბლოკი და ხელისუფლებას სათავეში ჩაუდგა ეგრედწოდებული მუშათა პარტია.

ჩვენ საკმაოდ ვიცნობთ ინგლისის მუშათა პარტიის ბელადების პოლიტიკას, რომ არ მივეცეთ არავითარ ილუზიებს. მუშათა პარტიის ბელადები ხელისუფლებას სათავეში უდგებიან არა მთავარი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების მიზნით. მაგრამ ინგლისის პროლეტარიატი გაითვალისწინებს ამ გაკვეთილს, ხოლო ხელისუფლება აღამაღლებს მისი პოლიტიკური შეგნების დონეს და დაარწმუნებს მას იმაში, რომ აუცილებელია პოლიტიკური ძალა-უფლების საკუთარ ხელში ჩაგდება.

ნდობა, რომელიც მოიხვეჭა მაკდონალდმა ინგლისის მცხოვრებლებს შორის, ნაწილობრივ აიხსნება მით, რომ მან საარჩევნო კომპანიის დროს წამოაყენა მთავარ ლოზუნგათ საბჭოთა კავშირის იურიდიულად ცნობა. მუშათა მთავრობისათვის ხმის მიცემით, ინგლისის პროლეტარიატი ხმას აძლევდა საბჭოთა კავშირის სრულ ცნობას. ჩვენ გვსურს იმედი ვიქონიოთ, რომ მაკდონალდი შეასრულებს დაპირებას, რომელიც მისცა მან ინგლისის პროლეტარიატს. და იცნობს სავსებით საბჭოთა მთავრობას. ცხადია ცნობის შემდეგ დარჩება სადაო საკითხები, რომელთაც დასჭირდება მოლაპარაკება. ჩვენ განუცხადეთ ინგლისს, რომ მზათ ვართ ცნობის შემდეგ შევუდგეთ ინგლის-რუსეთის კომისიის შექმნას სადაო საკითხების გადასაჭრელად.

მოლაპარაკება იტალიასთან ისე წარმატებით მიმდინარეობს, რომ საბუთი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ახლო მომავალში მოხდება ხელისმოწერა ხელშეკრულებაზე იტალიის მთავრობის მიერ საბჭოთა კავშირის სრული ცნობის შესახებ.

ჩვენი დამოკიდებულება უცხოეთთან.

ამით აიხსნება გადახრა საფრანგეთის პოლიტიკისა საბჭოთა კავშირის მიმართ. ჩვენ გაზეთებიდან ვიცით, რომ ბენეშმა შესაძლებლად სცნო შუამავალად გამოსვლა საფრანგეთსა და საბჭოთა კავშირის შორის. მაგრამ ჩვენ უფრო მიზანშეწონილად მიგვაჩნია უშუალო მოლაპარაკება. ამ უკანასკნელ დროს ჩვენ იძულებული ვიყავით ჩვენი სავაჭრო აპარატის ნაწილი გადაგვეტანა საფრანგეთიდან ინგლისში, ვინაიდან სავაჭრო ხელშეკრულების უქონლობა საფრანგეთთან ქმნის ჩვენი სავაჭრო ორგანოებისათვის მეტად ცუდ მდგომარეობას.

გერმანიასთან ჩვენ უფრო მეტად,—ვინემ სხვა სახელმწიფოებთან,—გვაკავშირებს გეოგრაფიული მდგომარეობა და საერთო ეკონომიური ინტერესები. გერმანია იყო იმდენად შორსმჭვრეტელი, რომ ხელი მოაწერა რაპალოს ხელშეკრულებაზე. ამიტომ მეგობრული ურთიერთობის განმტკიცება გერმანიასთან არის ჩვენი პოლიტიკის ერთ ერთი მთავარი ამოცანა. მაგრამ, საბჭოთა მთავრობას არ შეეძლო გულგრილად შეხვედროდა ოქტომბრის და ნოემბრის კრიზისს, რომელიც შეარყია მთელი გერმანია —არა მარტო იმიტომ რომ ჩვენ თანაუგრძნობთ გერმანიის პროლეტარიატს, რომელიც იბრძვის მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის, არამედ იმიტომაც, რომ ფაშიზმის გამარჯვება გერმანიაში ნიშნავდა მსოფლიო იმპერიალისტების გალაშქრებას საბჭოთა რესპუბლიკის წინააღმდეგ.

გარეშე საქმეთა სახალხო კომისარიატის კოლეგიის წევრი კოპპი, რომელიც იყო ლატვიაში, ლიტვაში და პოლონეთში მოითხოვდა ამ სახელმწიფოებისაგან გერმანიის საქმეში ჩაურევლობის გარანტიებს და თავისუფალ ტრანზიტს საბჭოთა კავშირსა და ცენტრალურ ევროპას შორის, მიუხედავად პოლიტიკურ და სოციალურ წესწყობილების ცვლილებებისა. საბჭოთა მთავრობის ლოზუნგს აღმოსავლეთის ერების მიმართ წარმოადგენს უცვლელი მეგობრობა და ძმური დახმარება მათი განმათავისუფლებელი მოძრაობისათვის იმპერიალიზმის წინააღმდეგ. ეს შეგნებული აქვთ აღმოსავლეთის ერებს, რომლებიც მხურვალედ გამოეხმაურენ ლენინის გარდაცვალებას. ყოველგვარი გაუგებრობა აღმოსავლეთის ერებთან სრულდება ორთავე მხარის დაკმაყოფილებით.

ამრიგად, ჩვენი პოლიტიკა შეიცავს მეგობრობას ყველა ერებისადმი, ძმურ თანაგრძნობას ჩაგრული ხალხისადმი, საქმიან მშვიდობიან ურთიერთობას ყველა მთავრობებთან.

საგარეო ვაჭრობა

საგარეო ვაჭრობის საკითხის შესახებ ამხ. კამენევი აღნიშნავს, რომ საგარეო ვაჭრობის მონოპოლია წარმოადგენს ურყევ საფუძველს ჩვენი პოლიტიკისათვის. ეს არის ის ჯავშანი, რომელიც იცავს საბჭოთა კავშირის [illegible] კაპიტალისტური [illegible]. საბჭოთა კავშირის საგარეო ვაჭრობის მონოპოლიის პრინციპები არასოდეს არ შეიცვლება. ჩვენ შეურიგებელი ვართ და ვის სურს ჩვენთან ეკონომიური ურთიერთობის დაჭერა, მან ფაქტს ანგარიში უნდა გაუწი[illegible] ჩვენ გვესაჭიროება უცხოეთის კაპიტალი; მაგრამ ჩვენთან მოსულმა კაპიტალმა უნდა იცოდეს, რომ ჩვენ არ წარმოვადგენთ კოლონიას და არ გამოვდგებით კოლონიალურ ექსპლოატაციისათვის".

პროფინტერნში

აღმასრულებელ ბიუროს სხდომა

აღმასრულებელმა ბიურომ მოისმინა მოხსენება იტალიის მდგომარეობის შესახებ.

მარტში უნდა შესდგეს იტალიის შრომის კონფედერაციის კონგრესი. ეს იქნება, არსებითად, პროფკავშირთა ბიუროკრატიის კონგრესი, ვინაიდან რეფორმისტები, ფაშისტების დახმარებით, მოაწყობენ მას ისე, რომ ის სავსებით გამოხატავდეს მათ ზრახვებს, ესე იგი დასტურს აძლევდეს მათ თანამშრომლობას და კავშირს მუსოლინთან.

გარდა კომუნისტებისა, ერთად ერთ ორგანიზაციას, რომელსაც შეუძლია სერიოზული წინააღმდეგობის გაწევა რეფორმისტებისათვის, წარმოადგენენ მაქსიმალისტები. მაგრამ უნდა ითქვას, ერთიანი ფრონტის აღდგენის საქმე კომუნისტებსა და მაქსიმალისტებს შორის ვერ არის სათანადოთ მოგვარებული. ზოგიერთ ადგილებში მაქსიმალისტები იჩენენ რეფორმისტებთან ერთიანი ფრონტის შექმნის ტენდენციას.

ამ საკითხის გამო აღმასრულებელმა ბიურომ აუცილებლად სცნო პროგრამის შემუშავება მაქსიმალისტების და კომუნისტების შესათანხმებლად იტალიის შრომის კონფედერაციის მომავალ კონგრესისთვის.

შემდეგ აღმასრულებელმა ბიურომ მოისმინა მოხსენება 8 საათის სამუშაო დღისათვის ბრძოლის შესახებ გერმანიაში. ამ ბრძოლაში ჩაბმული არიან გერმანიაში ასი ათასობით პროლეტარები.

გაფიცული არიან ცენტრალური გერმანიის სამთო-მადნო მრეწველობის მუშები, გაფიცული არიან რურის მუშები.

8 საათის სამუშაო დღის საკითხის გამო მომხდარმა რეფერენდუმმა რურის მელითონეებს შორის 42,0 ხმა მისცა 8 საათის სამუშაო დღის შეცვლის წინააღმდეგ და მხოლოდ 500 კაცი მიემხრო სამუშაო დღის გაგრძელებას. მუშების პროტესტს მეწარმეები უპასუხებენ ბოიკოტით ლოკაუტებით და მუშების მასიური დათხოვნით. უნდა აღინიშნოს, რომ 8 საათის სამუშაო დღისათვის ბრძოლაში, თვით ყველაზე უფრო კონსერვატული ელემენტები მუშათა მოძრაობაში ქრისტიანულ და ლიბერალურ კავშირების წევრებიც ხელი-ხელ ჩაკიდებით [illegible]დიან გერმანიის დანარჩენ მუშებთან. პროფკავშირების ზედა წრეები ყველა ზომებს ხმარობენ იმისათვის, რომ დაამარცხონ ეს გრანდიოზული ბრძოლა.

აღმასრულებელმა ბიურომ დაადგინა მიმართოს გერმანიის მუშებს მოწოდებით 8 საათ. სამუშაო დღისათვის ბრძოლის საკითხის შესახებ და აგრეთვე გამოცემულ იქნეს მოწოდება საერთაშორისო პროლეტარიატისადმი გერმანიის მებრძოლ მუშებისათვის მხარის დაჭერის შესახებ.

ამიერ კავკასიის ფედერაციაში

აზერბაიჯანი

კერძო აფთიაქების დაკეტვა.

ბაქო. 30 იანვარი. აზერბეიჯანის აღმასკომმა დასტური მისცა ბაქოს საბჭოს, ბაქოსა და მის რაიონებში დაკეტოს ყველა კერძო აფთიაქები.

ნავთის ამოღება.

ბაქო. 30 იანვარი. 23—25 იანვარს ბაქოს ყველა სამრეწველო [illegible] ამოღებული იყო სულ 2 068.000 ფ ნავთი. გამოსახდელად იყო მიწოდებული 1.437,000 ფ, გამოხდილი [illegible] ბრუნდა 1,411,000 ფ, [illegible] 342,000 ფ, ბურღვაზე მუშაობ[illegible] 178 დაზგა. ჩაბურღულია 286 ს[illegible]ენი.

ეკონომიური ცხოვრება

ვალუტის კურსი ტფილისში

(1 თებერვალი)

ნაღდი ჩერვონცი	1.450,000 ათ.
[illegible] სტერლინგ. ფუნტი	1 348 500
ჩეკები	—1.806 000
დოლარი ეფექ.	—320 500
ჩეკები	—300 —
ოსმალ. ქაღ. ლირა	—200 000
იტალიური ლირა	—13000
ფრანგული ფრანკი	—13750
საბჭ. ფულის ნიშნები	—16

მუშკოოპის ფასები.

(1 თებერვალი)

პური 2 ხარ. 8000 ათ., ძროხის ხორცი—30000 ათ ღორის ხორცი—25000 ათ. შაქარი რაფინადი —65 000 ათ. ფხვნილი შაქარი—43,000 ათასი, ბრინჯი ალდ. 12600 ათ. კარტოფილი—1500 ათ.

ტფილისის ბაზრის ფასები.

(1 თებერვალი)

პური 1 ხ.—13000 ათ., პური 2 ხარ. —10000, ძროხის ხორცი 25000 ათ. ღორის ხორცი 35000 ათ., შაქარი რაფინ. 66000 ათ., შაქარი ფხვნილი 45,000 ათ., ბრინჯი ალდ.—15000 ათ, კარტოფილი 2500 ათ.

ბირჟის მიწოდება.

ფრიზონი, ოლიფას ზეთი (2 ცისტერნი) სახურავი რკინა (ინგლის.), თხილი ზაქათალის, „ურალმეტ"-ის პროდუქცია, (სასოფლო-სამეურნეო იარაღი, ნაჯახი, ბარები, მილები და სხვ. რკინეულობა),. ნედლი აბრეშუმი, ნაწლევები, მავთული, ცინკის უმარილო, სპილენძი (ფურცლოვანი), როსტოვის პაპიროსი, საშენებელი ლურსმნები, ლვედები ტყავის, „სახაროტრესტ"-ის პროდუქცია, „კოჟსინდიკატ"-ის პროდუქცია, ბორჯომის ქარხნის პროდუქცია, ხორბალი და პურეული, კვებრახის ექსტრაქტი, ცინკის ფურცელი, შვეიცარული ყველი, „ცენტროსოიუზის" ჩაი, რუს. მანუფაქტურა, ქიმიური ნაწარმოები, ფანჯრის მინა, კაუსტიური სოდა, ასანთი რუს. სახ. მეურნ. საბჭოს საპნის და საფეიქრო ტრესტის პროდუქცია, (საპონი, ნართავი, ოლიფას ზეთი და სხვ.) ცემენტი და ეტერნიტი, ქვა-მარილი ნახიჩ., სალომასი. „ხლებოპროდუქტ"-ის პროდუქცია, მზესუმზირას ზეთი. (5.000 ფ) სადუღლო [illegible], ერევნის, მატყლი (გარეცხილი).

ბირჟის მოთხოვნილება.

მავთული, ნედლი ტყავეულობა, შაბიამანი, რუს. მანუფაქტურა, ნუში, მაკარონი და ვერმიშელი 1 და 2 ხარ., ყუბანის ფქვილი, სახურავი რკინა, ტექ. ცხიმი, ხორბალი და ფქვილი, „კოჟსინდიკატ"-ის პროდუქცია, შაქარი რაფინადი და ფხვნილი, სალომასი, მზესუმზირას ზეთი, პორტლანდის ცემენტი, ყუბანის ფქვილი 1 ხარ., საშენებელი ლურსმნები, ჩაი, ასანთი, ქვა-მარილი ნახიჩ., რკინეულობა.

ოფიციალური გარიგებანი.

ცინკი—7 მ. ფუთში, ფრანკო—კავკავი.

შაქარი რაფინ. რუს.—14 მ. 60 კ. ფუთი ფრანკო—გამყიდველის საწყობი.

პორტლანდის ცემენტი—10 მ. ბოჭკაში, ფრანკო ვაგონი—ბათომი.

ფქვილი (პურის) 2 ხარ.—1 მ. 6[illegible] კ. ფუთში, ფრანკო გამყიდველის საწყობი.

საქონლის ბაზრის განწყობილება.

ხორბლეულზე და პურეულზე, მცენარეული და ტექნიკური ცხიმებზე განწყობილება მტკიცეა, რკინეულობაზე—ფასები დაკლებულია, დანარჩენ ბაზარზე—უცვლელია.

ვალუტის ბაზრის განწყობილება.

ჩერვონცების კურსი, აგრეთვე უცხო ვალუტა, ზევით იწევს.

ბირჟის გარეშე გარიგებანი.

29 იანვარს ბირჟის გარეშე დადებულია 13 გარიგება, სულ 38519 ჩ. მან. თანხისა.

ჩერვონცების და ამიერ-კავკასიის ბონების შეფარდება

(1 თებერვალი.)

ჩერვ.	ბონით.	ჩერვ.	ბონით.
1 კ.	1.450.000,	60 კ.	87 000.000
2 „	2 900.000,	70 „	101.500.000
3 „	4.350.000,	80 „	116.000.000
4 „	5 800.000,	90 „	130.000.000
5 „	7 250.000,	1 მ.	145 000.000
6 „	8.700.000,	2 „	290.000.000
7 „	10 150.000,	3 „	435 000.000
8 „	11,600.000,	4 „	580 000.000
9 „	13 050 000,	5 „	725.000.000
10 „	14 500.000,	6 „	870 000 000
20 „	29 000.000,	7 „	1150 000.000
30 „	43 500.000,	8 „	1.160.000.000
40 „	58 000.000,	9 „	1,3[illegible]5.000.000
50 „	72.500.000,	1 ჩერ.	1,450.000.000

რადიო-დეპეშები

(„ზაკროსტა"-ს ცნობები)

საბჭოთა კავშირი და უცხოეთი

საბერძნეთში: კომპარტიამ მთავრობას გადასცა მემორანდუმი საბჭოთა კავშირის ცნობის შესახებ.

შვეციაში: გაზეთების გადმოცემით, ინტერესი საბჭოთა კავშირისადმი ყველა ქვეყნებში დღითი-დღე იზრდება.

ამერიკაში: პროგრესისტი—დეპუტატები კომპანიას ეწევიან საბჭოთა კავშირის ცნობის სასარგებლოდ.

იტალიაში

საბჭოთა კავშირის იურიდიულად ცნობის წინ.

ბერლინი. 31 იანვარი. მილანის გაზეთის „ჯუსტიცია"-ს ცნობით, რუსეთ იტალიის ხელშეკრულებას, რომელიც სცნობს იურიდიულად საბჭოთა მთავრობას, ხელს მოაწერენ ორშაბათს, რომლის შემდეგ იორდანსკი დაინიშნება საბჭოთა კავშირის პირველ ელჩად რომში.

საბერძნეთში.

მიღებულია ზომები საბჭოთა კავშირთან დასაახლოვებლათ.

ვენა 30 იანვარი. ათენიდან მიღებულ ცნობით, საბერძნეთის კომპარტიის ცეკამ გადასცა საბერძნეთის მთავრობას მემორანდუმი, რომელიც მოითხოვს დაუყოვნებლივ პოლიტიკური და ეკონომიური ურთიერთობის განახლებას საბჭოთა კავშირთან. საბერძნეთის გარეშე საქმეთა მინისტრმა განაცხადა, რომ საბერძნეთის ინტერესებმა აიძულეს მთავრობა, რათა გადაედგა გაბედული ნაბიჯები, რომელთაც უნდა მოჰყვეს ნაყოფიერი შედეგები.

შვეციაში

იზრდება დასავლეთის ყურადღება რუსეთისადმი

სტოკჰოლმი 30 იანვარი. რუსეთის კომერციული ბანკის თავმჯდომარემ აშბერგმა „პოლიტიკენ"-ის წარმომადგენელთან საუბრის დროს უარჰყო ზომიერი ბურჟუაზიულ გაზეთების მტკიცება იმის შესახებ, თითქოს ლენინის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით შესაძლებელი იყოს პოლიტიკური ცვლილებები საბჭოთა კავშირში და ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ახალი რუსეთის შემქმნელის გარდაცვალებამ გამოიწვია ფართო მასებში კიდევ უფრო მეტი [illegible] მისი მოძღვრებისადმი. რუსეთის მუშებისა და გლეხობისათვის ლენინი წარმოადგენს ახალ მესიას, რომელიც აერთიანებს ყველას იმ საქმის გასაგრძელებლად, რომელსაც მან საძირკველი ჩაუყარა.

შემდეგ აშბერგმა განაცხადა, რომ **მიღწეული იქნა შეთანხმება რუსეთ-იტალიის ბანკის დაარსების შესახებ: საკითხი საბჭოთა კავშირის შესახებ იტალიის მიერ დღის წესრიგშია დასმული. დასავლეთის ყურადღება რუსეთისადმი იზრდება, ვინაიდან ყველა ცდილობს რუსეთის ბაზარზე პირველად ფეხის მოკიდებას.** შვეცია დიდი ხნით ადრე უნდა განეახლებია ურთიერთობა რუსეთთან.

ამერიკაში

საბჭოთა კავშირის ცნობისათვის

ნიუ-იორკი, 30 იანვარი. როსტას კორესპონდენტის ცნობით, კულიჯს ამას წინათ თათბირი ჰქონდა პროგრესიული პარტიის ლიდერებთან და უარი უთხრა მათ მათი პოლიტიკის გატარებაზე. ამის გამო პროგრესისტები ცდილობდენ ნავთის გარშემო დატრიალებული სკანდალი თავის სასარგებლოდ გამოიყენონ. პროგრესისტები საბჭოთა კავშირის ცნობის მომხრე არიან. კულიჯს განზრახვა აქვს მიმართოს დახმარებისათვის პროგრესისტებს და ალბათ უკანასკნელები შეეცდებიან გამოიყენონ შექმნილი მდგომარეობა.

მდგომარეობა ინგლისში

მაკდონალდი აღნიშნავს, რომ საფრანგეთ-ინგლისს შორის უკვე აღარ არსებობს გულწრფელი დამოკიდებულება.

მაკდონალდმა განაცხადა, რომ ძნელია ახლო ხანში ევროპის განთავისუფლება მღელვარებისაგანო.

მთავრობის განცხადებით, უმუშევრობის საკითხის მოგვარება დამოკიდებულია საბჭოთა კავშირის ცნობასთან.

„უსისხლო რევოლუცია".

ლონდონი. 29 იანვ. ავსტრალიის პატივსაცემად გამართულ ბანკეტზე, ახალშენთა მინისტრმა ტომასმა განაცხადა, რომ ინგლისმა განიცადა ერთგვარი „უსისხლო რევოლუცია", თუმცა ინგლისის მრეწველობა, ფინანსები და ალებ-მიცემობა კვლავინდებურად ნორმალურად მიმდინარეობს. „ჩვენ ვამაყობთ—სთქვა ტომასმა— ჩვენის ქვეყნით, სადაც გუშინდელი ორთქლმავალის გამზეთავი უნდა გახდეს მინისტრად".

მაკდონალდი თავის პროგრამის შესახებ

ლონდონი. 31 იანვარი. მიიღო რა ედინბურგში (შოტლანდიაში) უმუშევართა დეპუტაცია, მაკდონალდმა სთქვა, რომ მთავრობის მიერ მიღებული ზომები უმუშევართა დასახმარებლად დამოკიდებულია ფინანსიურ მოსაზრებებზე. 12 თებერვალს განახლდება [illegible] სხდომები და ის შეიტანს წინადადებას საბჭოთა კავშირის ცნობის და უმუშევართა დახმარების შესახებ.

მიწერ-მოწერა მაკდონალდსა და პუანკარეს შორის.

ბერლინი. 31 იანვარი. პუანკარესადმი მიწერილ წერილში მაკდონალდი [illegible] აღნიშნავს, რომ საფრანგეთ-ბრიტანეთის დღევანდელ ურთიერთობას არ აქვს წინანდელი გულწრფელი ხასიათი. ბრიტანეთის საზოგადოებრივი აზრი ძალიან შეშფოთებულია ევროპის მომავალით. მაკდონალდი იწვევს პუანკარეს თანამშრომლობისაკენ გადაუჭრელ საკითხების საბოლოო და სამართლიანად გადასაჭრელად. ინგლისი მზად არის წავიდეს დათმობაზე და იმედი აქვს, რომ საფრანგეთიც ასეთ გზას დაადგება. პუანკარემ უპასუხა მაკდონალდს შემარიგებელი კილოთი.

ლონდონი 31 იანვ. როგორც იტყობინება „დეილი მეილის" პოლიტიკური კორესპონდენტი მაკდონალდი პუანკარესადმი გაგზავნილ წერილში ამბობს, რომ ბრიტანეთის საზოგადოებრივი აზრი ნერვიულობას იჩენს ევროპაზე საფრანგეთის პოლიტიკის გამო. [illegible] მთავარი მოტივია ანტანტის დაცვა; ამასთამავე აღნიშნულია, რომ მოლაპარაკება შეიძლება განახლებულ იქნას ორივე მხარისათვის სასარგებლოდ.

საფრანგეთის პარლამენტში

კომუნისტების გამოსვლა.

პარიზი. 29 იანვ. პარლამენტში კომუნისტი-დეპუტატები ლევი, კაშენი და რენო ჟანი **მოითხოვდენ მთავრობის ფისკალური ზომების გატარების გადადებას და მკაცრად აკრიტიკებდენ მთავრობის ფინანსიურ სისტემას.** კაშენმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ **პარლამენტის უმრავლესობა წარმოადგენს სათამაშო ტიკინებს მსხვილი კაპიტალისტების ხელში** და პარალელი გაავლო დაძველებულ კაპიტალისტურ რეჟიმსა და საბჭოთა მუშურ-გლეხურ რესპუბლიკების განვითარებას შორის. რენო ჟანმა აღნიშნა, რომ საფრანგეთის მთავრობის მარცხი და საფრანგეთის მძიმე მდგომარეობა მიგვიყვანს რევოლუციამდე. პარლამენტმა სიჩუმით მოისმინა კომუნისტების სიტყვები და ხმის უმეტესობით უარჰყო აგრეთვე სოციალისტ მუტეს წინადადებაც, რომელიც მოითხოვდა არჩევნების დანიშვნას შემოღებულ წესზე უფრო ადრე. შემდეგ პარლამენტი შეუდგა პროექტის მუხლობრივ განხილვას.

კომუნისტების გამოსვლის გამო, ბურჟუაზიული „ფიგარო" მოითხოვს, რომ პარლამენტში შემოღებული იქნეს ახალი რეგლამენტი, რომლითაც შესაძლებელი იქნება კომუნისტების გამოსვლების აკრძალვა. მემარცხენე პრესა აკრიტიკებს მთავრობის ფინანსიურ ზომებს, განსაკუთრებით უფლებათა გაფართოების პროექტს, რომელიც უფლებას ანიჭებს მთავრობას გამოსცეს დეკრეტები ასეთების პარლამენტში განხილვამდე.

საფრანგეთის კომპარტიის მოწოდება

კაპიტალისტურ რკალში.

პარიზი. 29 იანვარი. საფრანგეთის კომპარტიის ყრილობა თავის მოწოდებაში საფრანგეთის და მთელი მსოფლიოს მშრომელების მიმართ არკვევს საფრანგეთის მძიმე მდგომარეობას და მიუთითებს კაპიტალისტური ქვეყნების და დასავლეთ-ევროპის იმპერიალიზმის თანდათანობით ნგრევაზე, როდესაც შეუჩერებლად იზრდება და ვითარდება საბჭოთა რესპუბლიკების დიდი კავშირი. მოწოდება თავდება განცხადებით, რომ საფრანგეთის კომპარტია დაუღალავად იბრძოლებს იმისათვის, რომ დაემზგავსოს რუსეთის რევოლუციონერებს.

პოლონეთის კომპარტიის მოწოდება

მთავრობის „ზომები".

ვარშავა. 29 იანვარი. პოლონეთის კომპარტიის მოწოდებაში აღნიშნულია, რომ გრაბსკის მიერ მიღებული ზომები ფინანსების გასაუმჯობესებლად მხოლოდ თვალის ახვევაა, რადგანაც ფინანსების გაჯანსაღება მხოლოდ მუშურ-გლეხურ ხელისუფლებას შეუძლიან. კაპიტალისტური ცდა ფინანსიურ გაუმჯობესებისა პოლონეთის ხალხს თავზე დაატეხს სილატაკეს, უმუშევრობას, სიმშილს, აუტანელ გადასახადებს და 8 საათის სამუშაო დღის გაუქმებას. კომპარტია მოუწოდებს მუშურ-გლეხურ ხელისუფლებასთან ერთიანი ფრონტისათვის საბრძოლველად.

სხვადასხვა

იტალია

კომპარტიის წინადადება.

რომი. 29 იანვარი. იტალიის კომპარტიამ მიმართა კლასიური ბრძოლის ნიადაგზე მდგომ პარტიებს, გაერთიანებული ძალით გამოვიდნენ მომავალ 6 აპრილის საპარლამენტო არჩევნებში. ტურატის მომხრეებს თათბირი აქვთ არჩევნებისათვის ბოიკოტის გამოცხადების შესახებ.

სოციალისტი-მაქსიმალისტები უხალისოდ ეგებებიან კომპარტიის წინადადებას.

ტრადიციონალური პოლიტიკა.

რომი. 29 იანვარი. გენუაში ფაშისტებმა ძალებით გარეკეს რეფორმისტების წინასწარი საარჩევნო კრება. გალახულთაშორის ორი დეპუტატია. რეფორმისტების გაზეთი „ლავორო" დაჟინებით მოითხოვს, რომ არჩევნებს ბოიკოტი გამოუცხადონ.

რუმინეთი

კომუნისტურ მოძრაობას აღკვეთენ.

ვენა. 29 იანვარი. რუმინეთის მთავრობამ აკრძალა კომპარტიის ყრილობა, რომელიც დანიშნული იყო თებერვლისათვის ბუქარესტში. რუმინეთის „ოხრანკამ" მურუშტალში დააპატიმრა ახალგაზრდათა კომკავშირის 5 წევრი, რომელთაც ბრალად ედებათ კომუნისტური პროპაგანდა.

53

რუსეთის კომპარტიის მეცამეტე კონფერენცია

ამხ. სტალინის საბოლოო სიტყვა პარტმშენებლობის შესახებ

საკითხის ისტორია

უკვე მოხსენებაში ვსთქვი, რომ არ მინდოდა შევხებოდი საკითხის ისტორიას, არ მინდოდა იმიტომ, რომ ეს იწვევს განხეთქილების ელემენტებს, როგორც მე ვამბობდი, და ერთმეორის წინააღმდეგ ბრალდებების წამოყენებას. მაგრამ რაკი ეს ამხ. პრეობრაჟენსკს სურს, რაკი ის ამას მოითხოვს, მე მზად ვარ წავიდე დათმობაზე და ვსთქვა ორიოდე სიტყვა შინაპარტიულ დემოკრატიის საკითხის ისტორიის შესახებ.

როგორ წარმოიშვა ცეკაში საკითხი შინაპარტიულ დემოკრატიის შესახებ? ეს საკითხი პირველად წამოიჭრა ცეკას პლენუმში სექტემბერში, წამოიჭრა იმ კონფლიქტების გამო, რომლებიც მოხდა საწარმოო დაწესებულებებში და ზოგიერთ პარტიულ და პროფესიონალურ ორგანიზაციებთან კავშირის გაწყვეტის გამო, რომელიც ჩვენ მაშინ აღმოვაჩინეთ. ცეკას დაებადა მაშინ აზრი, რომ ეს საქმე სერიოზულია, რომ პარტიაში თავი მოიყარა დეფექტებმა, რომ საჭიროა დაარსდეს სპეციალური ავტორიტეტული კომისია, რომელიც გაერკვეოდა ამ საქმეში, შეისწავლიდა ფაქტებს და წარმოადგენდა კონკრეტულ წინადადებებს პარტიულ მდგომარეობის გაუმჯობესების შესახებ. იგივე უნდა ითქვას საქონლის გასაღების და „მაკრატლის“ საკითხის შესახებ. საკითხების წამოყენებაც და კომისიის არჩევნებიც შინაპარტიულ მდგომარეობის და „მაკრატლის“ შესასწავლად მოხდა ოპოზიციის მონაწილეობის გარეშე. სად იყო მაშინ ოპოზიცია? თუ არა ვცდები, პრეობრაჟენსკი იყო მაშინ ყირიმში, საპრონოვი—კისლოვოდსკში, ამხ. ტროცკი ათავებდა კისლოვოდსკში თავის წერილებს ხელოვნების შესახებ და ემზადებოდა მოსკოვში წამოსვლელად. ჯერ კიდევ მათ დაბრუნებამდე ცეკამ წამოაყენა ეს საკითხები თავის სხდომაზე. ისინი ჩამოვიდნენ რა მზა-მზარეულზე, ერთი სიტყვაც არ უთქვამთ, არც ერთი საწინააღმდეგო მოსაზრება არ წარმოუდგენიათ ცეკას გეგმის წინააღმდეგ. შინაპარტიულ მდგომარეობის შესახებ სექტემბერში მოხსენება გააკეთა ამხ. ძერჟინსკიმ გუბკომების მდივანთა თათბირზე. მე ვამტკიცებ, რომ არც სექტემბრის პლენუმში, არც მდივანთა თათბირზე ოპოზიციის დღევანდელ წევრებს არც ერთი სიტყვაც არ [illegible] ქვამთ დაიწყებულ[illegible] [illegible] „[illegible] დემოკრატიაზე“. როგორც ხედავთ დემოკრატიის და „მაკრატლის“ საკითხი დასმული იყო თვით ცეკას მიერ, მთელი ინიციატივა ცეკას ხელში იყო, ხოლო ოპოზიციის წევრები ან ჩუმად იყვნენ, ან აქ არ იმყოფებოდნენ.

ეს, ასე ვსთქვათ, არის პირველი აქტი, საკითხის ისტორიის პირველი სტადია.

მეორე აქტი დაიწყო ცეკას ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის პლენუმში ოქტომბერში. ოპოზიციამ, ტროცკის მეთაურობით, დაინახა რა, რომ საქმე ეხებოდა დეფექტებს პარტიის შიგნით, რომ ცეკამ ხელი მოჰკიდა საქმეს, შეადგინა კომისია და —ღმერთმა ნუ ქნას, რომ ცეკას ხელში დარჩეს ინიციატივა,—შეეცადა, მიზნად დაისახა ხელიდან გამოეგლიჯა ცეკასთვის ინიციატივა და ხელი წაეტანებია დემოკრატიის საკითხისათვის, ვინაიდან ეს საკითხი იყო ყველაზე ხელსაყრელი იმისათვის, რათა ეცადათ ცეკასათვის თავის მოგდა. ამ ნიადაგზე წარმოიშვენ ის დოკუმენტები, რომლებზედაც აქ ვრცლად ილაპარაკა პრეობრაჟენსკიმ—46-ის დოკუმენტი და ამხ. ტროცკის წერილი, რომელიც სექტემბერში, თავის გამოსვლის რამდენიმე დღის წინ ჩუმად იყო პლენუმში და, ყოველ შემთხვევაში სიტყვა არ უთქვამს ცეკას გადაწყვეტილების წინააღმდეგ, ორი კვირის შემდეგ მან უეცრად აღმოაჩინა, რომ ქვეყანა და პარტია იღუპება და რომ, მას, ამხ. ტროცკის, ბიუროკრატების ამ პატრიარქს, დემოკრატიის გარეშე ცხოვრება არ შეუძლია. ჩვენთვის სასაცილო იყო ამხ. ტროცკის პირიდან მოგვესმინა სიტყვები დემოკრატიის შესახებ, იმ ტროცკის პირიდან, რომელიც პარტიის 10 ყრილობაზე მოითხოვდა პროფკავშირების გაცხრილვას ზევიდან. მაგრამ ჩვენ ვიცოდით, რომ 10 ყრილობის პერიოდის ტროცკის და დღევანდელ ტროცკის შორის დიდი განსხვავება არ იყო, ვინაიდან როგორც მაშინ, ისე ეხლაც ის მხარს უჭერს ლენინის კადრების გაცხრილვას; განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ 10 ყრილობაზე ის ცხრილავდა ლენინის კადრებს ზევიდან პროფკავშირებში, ეხლა კი ის ცხრილავს იმავე ლენინის კადრებს ქვევიდან პარტიაში. დემოკრატია საჭიროა, როგორც ხერხი, როგორც სტრატეგიული მანევრი. ამაშია ჩამარხული ძაღლის თავი.

ვინაიდან, თუ ოპოზიციას მართლაც უნდოდა საქმის შველა, საქმიანი, ამხანაგური მიდგომა საკითხისადმი, ის თავისი განცხადებით უნდა შესულიყო პირველ ყოვლისა სექტემბრის პლენუმის კომისიებში და ეთქვა მაგალითად ასე: „ჩვენ ვფიქრობთ, რომ თქვენი მუშაობა არ არის დამაკმაყოფილებელი, ჩვენ მო[illegible] პოლიტბიუროს თქვენი მუშაობის შედეგების შესახებ, მოიწვიოთ ცეკას პლენუმი, რომელსაც ჩვენ გვინდა ვაცნობოთ ჩვენი ახალი წინადადებანი“ და სხვა. და თუ კომისიები მათ არ მოისმენდენ, ან თუ პოლიტბიურო მათ არ მოისმენდა, თუ ის უყურადღებოთ დატოვებდა ოპოზიციის მოსაზრებებს, ან უარს იტყოდა პლენუმის მოწვევაზე ამხ. ტროცკის და საერთო ოპოზიციის წინადადებების განსახილველად, მაშინ ოპოზიციას ექნებოდა,—და მხოლოდ მაშინ,—სრული უფლება გამოსულიყო აშკარად, ცეკას გვერდის ავლით, პარტიის წევრებისადმი მიმართვით და ეთქვა პარტიისათვის: „ქვეყანა იღუპება, სამეურნეო კრიზისი ღრმავდება, პარტია იღუპება, ჩვენ ვაძლევდით წინადადებას ცეკას კომისიებს განეხილათ ეს საკითხები, იმათ უარი გვითხრეს მოსმენაზე, ჩვენ შევეცადეთ შევსულიყავით პოლიტბიუროში—არაფერი არ გამოვიდა და ჩვენ იძულებული ვართ ეხლა საჩივარი აღვძრათ პარტიის წინაშე იმისათვის, რათა პარტიამ თვით მოჰკიდოს ხელი საქმეს“. მე ეჭვი არ მეპარება, რომ პარტია ამის საპასუხოთ იტყოდა: „დიახ, ესენი არიან საქმის რევოლიუციონერები, ვინაიდან საქმის შინაარსს ისინი აყენებენ მის ფორმაზე უფრო მაღლა“.

მაგრამ, განა ასე მოიქცა ოპოზიცია? განა ის ერთხელ მაინც შეეცადა შეეხედა ცეკას კომისიებში თავისი წინადადებებით? განა მან მოიფიქრა, განა ის შეეცადა დაეყენებია და ამოეწურა საკითხი ცეკას და მის ორგანოების ჩარჩოებში? არა, ასეთი რამ ოპოზიციას არ ჩაუდენია. როგორც ჩანს, ოპოზიციაში ლაპარაკი იყო არა იმის შესახებ, რათა გაუმჯობესებული ყოფილიყო შინაპარტიული მდგომარეობა, არა იმის შესახებ, რათა დახმარება გაეწიათ პარტიისათვის სამეურნეო მდგომარეობის გაუმჯობესების საქმეში, არამედ იმის შესახებ, რათა დაესწროთ კომისიების და ცეკას პლენუმის მუშაობისათვის, ხელიდან გამოეგლიჯათ ცეკასათვის ინიციატივა, ხელი ჩაევლოთ დემოკრატიისათვის და სანამ გვიან არ არის, აეტეხათ განგაში იმისათვის, რათა ცდილიყვნენ შეერყიათ ნდობა ცეკასადმი. ოპოზიცია, როგორც ჩანს, ჩქარობდა გამოენახა „დოკუმენტები“ ცეკას წინააღმდეგ [illegible]ის და 46-ის [illegible] შესაძლე[illegible] სვერდლოვებისათვის, რაიონებში და ეთქვათ, რომ ისინი, ოპოზიცია მხარს უჭერს დემოკრატიას, მეურნეობის გაუმჯობესებას, ცეკა კი ხელს უშლის ამას, რომ საჭიროა დახმარება ცეკას წინააღმდეგ და სხვ. ასეთია ფაქტები.

მე მოვითხოვ, რათა ამხ. პრეობრაჟენსკიმ გააბათილოს ეს ჩემი განცხადებანი. მე მოვითხოვ, რათა მან უარყოს ეს თუნდაც პრესაში.

(პრეობრაჟენსკი:—თუ „პრავდა“ დაბეჭდავს).

რა თქმა უნდა დაბეჭდავს. დიახ, ამხ. პრეობრაჟენსკიმ უარყოს ის ფაქტი, რომ შედგენილი იყო კომისიები სექტემბერში ცეკას პლენუმის მიერ ოპოზიციის გარეშე, ოპოზიციის გამოსვლამდე დიახ, ამხ. პრეობრაჟენსკიმ უარყოს ის ფაქტი, რომ არც ამხ. ტროცკი და არც სხვა ოპოზიციონერები არ შეეცადნენ შესულიყვნენ ამ კომისიებში თავიანთი წინადადებებით. და დიახ, ამხ. პრეობრაჟენსკიმ უარყოს ის ფაქტი, რომ ოპოზიციამ იცოდა ამ კომისიების არსებობა, რომ იგი ყურადღებას არ აქცევდა მათ მუშაობას, რომ იგი არ შეეცადა ამოეწურა საკითხი ცეკას ჩარჩოებში.

აი ამიტომ, როცა პრეობრაჟენსკიმ და ტროცკიმ ოქტომბრის პლენუმზე განაცხადეს, რომ მათ სურთ გადაარჩინონ პარტია დემოკრატიის საშუალებით, ხოლო ცეკა დაბრმავებულია და ვერაფერს ვერ ხედავსო, ცეკამ დასცინა მათ და განაცხადა: „არა, ამხანაგებო, ჩვენ, ცეკა, საქმებით უჭერთ მხარს დემოკრატიას, მაგრამ თქვენი დემოკრატია ჩვენ არა გვწამს, ვინაიდან ვფიქრობთ, რომ თქვენი „დემოკრატია“ არის სტრატეგიული ნაბიჯი ცეკას წინააღმდეგ, ნაკარნახევია თქვენი ფრაქციულობით.

რა დაადგინეს მაშინ ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის პლენუმებმა შინაპარტიულ დემოკრატიის საკითხის გამო?

აი რა:

„პლენუმები სავსებით იწონებენ პოლიტბიუროს მიერ თავის დროზე აღებულ კურსს შინაპარტიულ დემოკრატიაზე და აგრეთვე პოლიტბიუროს მიერ წარმოდგენილ წინადადებას ფუფუნებასთან და პარტიის სხვადასხვა ელემენტებზე ახალ ეკონომიურ პოლიტიკის გამხრწნელ ზეგავლენასთან ბრძოლის გაძლიერების შესახებ.

პლენუმები ავალებენ პოლიტბიუროს მიიღოს ყოველგვარი ზომები პოლიტბიუროს და სექტემბრის პლენუმის მიერ შედგენილ კომისიების: 1) „მაკრატლის“ კომისიის, 2) ხელფასის კომისიის და 3) შინაპარტიულ მდგომარეობის კომისიის მუშაობის დასაჩქარებლად.

პოლიტბიურო, ამ საკითხებში საჭირო ღონისძიებათა გამომუშავების შემდეგ, უნდა შესდგომოდა მათ ცხოვრებაში გატარებას და მოხსენება გაეკეთებია ამის შესახებ ცეკას შემდეგ პლენუმში“.

ამხ. ტროცკი ცეკასადმი გაგზავნილ ერთ-ერთ წერილში სწერს, რომ ოქტომბრის პლენუმი იყო „აპარატულ-ბიუროკრატიულ კურსის უაღრესი გამოხატულებაო“. განა ნათელი არ არის, რომ ამხ. ტროცკის ეს განცხადება არის ცეკას ცილისწამება? მხოლოდ გონებადაკარგულ და ფრაქციულობით დაბრმავებულ ადამიანს შეუძლია ილაპარაკოს გამოქვეყნებულ დოკუმენტის შემდეგ, რომ ოქტომბრის პლენუმი იყო ბიუროკრატიზმის ცენტრიო.

ხოლო რა დაადგინეს მაშინ ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის პლენუმებმა ამხ. ტროცკის და 46-ის დემოკრატიულ მანევრების“ შესახებ? აი რა:

„ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის პლენუმები 10 პარტიულ ორგანიზაციის წარმომადგენლების თანადასწრებით სთვლიან ამხ. ტროცკის გამოსვლას საერთაშორისო რევოლიუციისა და პარტიისათვის, თანამედროვე საპასუხისმგებლო მომენტში, დიდ პოლიტიკურ შეცდომად, განსაკუთრებით იმიტომ, რომ ამხ. ტროცკის გალაშქრებამ პოლიტბიუროს წინააღმდეგ ობიექტიურად მიიღო ფრაქციულ გამოსვლის ხასიათი, რაც იმუქრება პარტიის მთლიანობას და ქმნის პარტიის კრიზისს. პლენუმები მწუხარებით აღნიშნავენ, რომ ამხ. ტროცკიმ საკითხების დასაყენებლად აირჩია პარტიის ცალკე წევრებისადმი მიმართვის გზა, იმის ნაცვლად, რომ ეს საკითხები წინასწარ დაეყენებია განსახილველად კოლეგიებში, რომელთა წევრი თვითონ ამხ. ტროცკიც არის.

ამხ. ტროცკის მიერ არჩეული გზა იყო ნიშანი ფრაქციულ ჯგუფების შედგენისა (46-ის განცხადება).

ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიების პლენუმები 10 პარტორგანიზაციის წარმომადგენლებთან ერთად გადაჭრით გმობენ 46-ის განცხადებას, როგორც ფრაქციულობის და განხეთქილების პოლიტიკისაკენ გადადგმულ ნაბიჯს, რომელმაც მიიღო ასეთი ხასიათი თუნდაც ამ განცხადებაზე ხელის მომწერთა სურვილის წინააღმდეგ. ეს განცხადება შინაპარტიულ ბრძოლის საფრთხეში აყენებს პარტიის ცხოვრებას მახლობელ თვეებში და ამით ასუსტებს პარტიის საერთაშორისო რევოლიუციის ბედისათვის ყველაზე საპასუხისმგებლო მომენტში“.

როგორც ხედავთ, ამხანაგებო, აქ მოყვანილი ფაქტები არავითარ შემთხვევაში არ ეგუება იმ სურათს, რომელიც აქ ამხ. პრეობრაჟენსკიმ დაგვიხატა.

მესამე აქტი, ანუ საკითხის ისტორიის მესამე სტადია, არის ოქტომბრის პლენუმის შემდეგი პერიოდი. ოქტომბრის პლენუმმა დაადგინა წინადადება მისცეს პოლიტბიუროს მიიღოს ყოველგვარი ზომები იმისთვის, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ერთსულოვანი მუშაობა. მე უნდა განვაცხადო, ამხანაგებო, რომ ოქტომბრის შემდეგ პერიოდში ჩვენ მივიღეთ ყოველგვარი ზომები იმისთვის, რათა მიღწეული ყოფილიყო ერთსულოვანი მუშაობა ამხ. ტროცკისთან ერთად, თუმცა უნდა ვსთქვა, რომ ეს საქმე ადვილი არ იყო. ჩვენ გვქონდა ორი კერძო თათბირი ამხ. ტროცკისთან, გადავათვალიერეთ ყველა სამეურნეო და პარტიული საკითხები, ამასთანავე დავადექით განსაზღვრულ აზრს, რომელიც არავითარ უთანხმოებას არ იწვევდა. ამ კერძო თათბირების და ერთსულოვანი მუშაობის მიღწევის ცდის გაგრძელება პოლიტბიუროს შიგნით, რაზედაც მე გუშინ საღამოს მოგახსენეთ, იყო სამი კაცისაგან ქვეკომისიის შედგენა. ამ ქვეკომისიამ გამოიმუშავა იმ რეზოლიუციის პროექტი, რომელიც შემდეგ გადაიქცა ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის რეზოლიუციად დემოკრატიის შესახებ. ასეთი იყო საქმის ვითარება. ჩვენ გვეგონა, რომ მას შემდეგ, რაც რეზოლიუცია ერთხმად იყო მიღებული, არ იყო მეტი საფუძველი კამათისათვის, არ იყო საფუძველი შინაპარტიული ბრძოლისათვის. ასეც იყო ეს ფაქტიურად, ამხ. ტროცკის ახალ გამოსვლამდე, მისი მიმართვით რაიონებისადმი. მაგრამ ამხ. ტროცკის გამოსვლამ ცეკას რეზოლიუციის გამოქვეყნების მეორე დღეს, რომელიც მოხდა ცეკასგან დამოუკიდებლად და ცეკას გვერდის ავლით ჩამალა მთელი საქმე, შეცვალა რადიკალურად მდგომარეობა და პარტია დასწია უკან ახალ კამათისა და ახალ ბრძოლისაკენ, რომელიც კიდევ უფრო მწვავე იყო, ვიდრე წინათ. ლაპარაკობენ, რომ ცეკას უნდა აეკრძალა ამხ. ტროცკის წერილის ბეჭდვაო. ეს არ არის სწორი, ამხანაგებო ეს იქნებოდა ცეკას მხრივ მეტად სახიფათო ნაბიჯი. აბა სინჯეთ და აკრძალეთ ამხ. ტროცკის წერილის დაბეჭდვა, რომელიც უკვე გამოქვეყნდა ქ. მოსკოვის რაიონებში! ცეკას არ შეეძლო გადაედგა ასეთი სახიფათო ნაბიჯი.

ასეთია საკითხის ისტორია.

ოპოზიცია არის ფრაქცია

ნათქვამიდან ჩანს, რომ ოპოზიციას აინტერესებდა არა იმდენად დემოკრატია, რამდენადაც საკითხი იმის შესახებ, რათა დემოკრატიის იდეა გამოეყენებია ცეკას შესარყევად, რომ ჩვენ ოპოზიციის სახით საქმე გვაქვს არა ასეთ ადამიანებთან, რომელთაც სურთ დაეხმარონ პარტიას, არამედ ფრაქციასთან, რომელიც უთვალთვალებდა ცეკას: „ერთიც ვნახოთ, შეცდეს, გამოუშვას შემთხვევა, ჩვენ მაშინ დავეცხმით თავზეო“!

ფრაქცია სწორედ ის არის, როდესაც პარტიის წევრთა ერთი ჯგუფი ჩაესაფრება პარტიის ცენტრალურ დაწესებულებას შესახვევში, რათა ფეხი გამოსდოს ან მოუსავლობის, ან ჩერვონეცის დაცემის, ან პარტიის სხვა სიძნელეთა დროს, რათა გამოსტეს საფარიდან და თავს დაესხას პარტიას. დიახ, მართალი იყო ცეკა ოქტომბერში, როცა მან გითხრათ თქვენ, ამხანაგო, ოპოზიციონერებო, რომ დემოკრატია სხვა არის და პარტიისათვის ჩასაფრება სხვა; დემოკრატია სხვა საქმეა, ხოლო დემოკრატიის შესახებ განგაშის გამოყენება პარტიის უმრავლესობის წინააღმდეგ კიდევ სულ სხვა საქმეა.

ასეთია, ამხ. პრეობრაჟენსკი, საკითხის ისტორია, რაზედაც მე არ მინდოდა აქ მელაპარაკა, მაგრამ იძულებული ვიყავი მომეთხრო ყოველივე, რითაც ავასრულე თქვენი დაჟინებითი სურვილი.

ოპოზიცია თავის წესად სთვლის ადიდოს ამხ. ლენინი, როგორც ყველაზე გენიალური ადამიანი. ვშიშობ, რომ ეს ქება-დიდება არ არის გულწრფელი, აქაც იფარება სტრატეგიული ხერხი: სურთ ყვირილით ამხ. ლენინის გენიალობის შესახებ დაფარონ თავისი გადახრა ლენინის ხაზიდან და ხაზი გაუსვან ამავე დროს მისი მოწაფეების სისუსტეს. რა თქმა უნდა, ჩვენ, ამხ. ლენინის მოწაფეებს მშვენივრად გვესმის, რომ ამხ. ლენინი არის ყველაზე გენიალური ადამიანი და რომ ასეთი ადამიანები საუკუნოებში ერთხელ იბადებიან. მაგრამ ნება მოგვეცით გკითხოთ თქვენ. ამხ. პრეობრაჟენსკი, რატომ გაეთიშეთ თქვენ ამ გენიალურ ადამიანს ბრესტის ზავის საკითხში? რატომ მიატოვეთ თქვენ ეს გენიალური პიროვნება მძიმე მომენტში და არ გაუგონეთ მას? სად, რომელ ბანაკში ბრძანდებოდით თქვენ მაშინ? აი თუნდაც ამხ. საპრონოვი, რომელიც ყალბად, ფარისევლურად აქებს და ადიდებს დღეს ამხ. ლენინს, ის საპრონოვი, რომელსაც ეყო გამბედაობა ერთ-ერთ ყრილობაზე ეწოდებია ამხ. ლენინისათვის „უვიცი“ და „ოლიგარხი“,—რატომ არ დაუჭირა მხარი მან გენიალურ ლენინს, ვსთქვათ, X ყრილობაზე, რატომ ყოველთვის მოწინააღმდეგე ბანაკში იმყოფებოდა ის მძიმე მომენტებში, თუ ის მართლაც ფიქრობს რომ ამხ. ლენინი არის გენიალურზე გენიალური ადამიანი? იცის თუ არა ამხ. საპრონოვმა, რომ ამხ. ლენინს, შექონდა რა მას 10 ყრილობაზე რეზოლიუცია მთლიანობის შესახებ, რომელიც მოითხოვდა ფრაქციონერთა პარტიიდან გამორიცხვას, ხედველობაში ჰქონდა, სხვათა შორის, ამხ. საპრონოვიც? ან კიდევ: რატომ აღმოჩნდა ამხ. პრეობრაჟენსკი გენიალურ ლენინის მოწინააღმდეგეთა ბანაკში არა მარტო ბრესტის ზავის პერიოდში, არამედ შემდეგაც, პროფდისკუსიის დროსაც? განა ეს შემთხვევითია? ნუ თუ აქ არ არის რაიმე კანონზომიერება?

პრეობრაჟენსკი:—ჩემი ჭკუით ვცდილობდი მემუშავა.

სტალინი ეს ძალიან მოსაწონია, ამხ. პრეობრაჟენსკი, რომ თქვენ თქვენი ჭკუით გსურდათ გემუშავა, მაგრამ შეხედეთ, რა გამოვიდა: ბრესტის საკითხში თქვენ მუშაობდით თქვენი ჭკუით და შესცდით, შემდეგ პროფკავშირების გარშემო გამართულ დისკუსიის დროსაც თქვენ შეეცადეთ თქვენი ჭკუით მუშაობას, და ისევე შესცდით. ეხლა, მე აღარ ვიცი, თქვენ საკუთარი ჭკუით მუშაობთ, თუ სხვისით, მაგრამ, ეხლაც ხომ თითქოს შესცდით. (სიცილი). მე მაინც ვფიქრობ, რომ თუ ამხ. პრეობრაჟენსკის ეხლაც თავის ჭკუით ემუშავა და არა ამხ. ტროცკის ჭკუით, რაც გამოიხატა მის წერილში 8 დეკ. თარიღით, ის ჩვენთან უფრო ახლოს იქნებოდა, ვიდრე ამხ. ტროცკისთან.

ამხ. პრეობრაჟენსკის საყვედურები

ამხ. პრეობრაჟენსკი უსაყვედურებდა ცეკას, ამბობდა, რომ სანამ ილიჩი მეთაურობდა პარტიას, საკითხები სწყდებოდა თავის დროზე და დაუგვიანებლად, ვინაიდან ილიჩი თვისებას შეადგენდა ახალი მოვლენების ჩანასახშივე დანახვა და ისეთი ლოზუნგების წამოყენება, რომლებიც წინ უსწრებდენ ამ მოვლენებს ეხლა კი ილიჩის შემდეგ, ცეკა უკან რჩება მოვლენებს. რის თქმა უნდა ამხ. პრეობრაჟენსკის? რომ ლენინი უფრო მაღლა დგას თავის მოწაფეებზე? მაგრამ განა ვინმეს ეჭვი ეპარება ამაში? განა ვინმე ეჭვობს, რომ ლენინი თავის მოწაფეებთან შედარებით გოლიათია? თუ ლაპარაკია პარტიის ბელადზე, არა საგაზეთო ბელადზე აფარებული მისალმებებით, არამედ ნამდვილ ბელადზე, ჩვენ გვყავს ერთად ერთი ბელადი, ამხ. ლენინი. სწორედ ამიტომ არა ერთხელ გვითქვამს ჩვენ, რომ ამხ. ლენინის დროებითი ჩამოშორების დღევანდელ პირობებში უნდა ავიღოთ კურსი კოლეგიაზე. რაც შეეხება ლენინის მოწაფეებს, შეიძლებოდა მიგვეთითებია მაგ. ისეთ მოვლენებზე, რომლებიც დაკავშირებული არიან კერზონის ულტიმატუმთან და რომლებიც იყვნენ მათი გამოცდის ნიმუში. ის ფაქტი, რომ ჩვენ უზარალოთ გამოვედით მძიმე მდგომარეობიდან, ამტკიცებს იმას, რომ ამხ. ლენინის მოწაფეებმა უკვე შეისწავლეს თავის მასწავლებლისაგან ზოგი რამ.

არ არის მართალი ამხ. პრეობრაჟენსკი, რომელიც ამტკიცებს, რომ წინა წლებში ჩვენი პარტია არ რჩებოდა უკან მოვლენებს. არ არის მართალი, რადგან ეს მტკიცება ფაქტიურად და თეორიტიულადაც არ არის სწორი. შეიძლება მიუთითო მთელ რიგ მაგალითებზე. ავიღოთ თუნდაც ბრესტის ზავი. განა ჩვენ არ დავაგვიანეთ ბრესტის ხელშეკრულების დადება? განა საჭირო არ შეიქნა ისეთი ფაქტები, როგორც გერმანელების შეტევა და ჩვენი ჯარისკაცების ერთბაშად გამოქცევა იმისათვის, რათა ჩვენ შეგვეგნო ბოლოს და ბოლოს ზავის აუცილებლობა? ფრონტის დაშლა, გოფმანის შემოტევა, მისი მიახლოვება პიტერთან, გლეხების ზეგავლენა ჩვენზე,—განა ყველა ეს ფაქტები საჭირო არ იყო, რათა ჩვენ შეგვეგნო, რომ საერთაშორისო რევოლიუციის ტემპი არც ისე ჩქარი იყო, როგორც ჩვენ გვინდოდა, რომ ჩვენი არმია არც ისე ძლიერი იყო, როგორც ჩვენ ამას ვფიქრობდით და რომ გლეხობა არც ისე მომთმენია, როგორც ეს ზოგიერთ ჩვენგანს ეგონა, რომ მას სურს ზავი და რომ ის ამ ზავს ძალით მოიპოვებს? ან ავიღოთ მაგ. „რაზვიორსტკის“ გაუქმება. განა ჩვენ არ დავაგვიანეთ „პროდრაზვიორსტკის“ საკითხის გადაჭრა? განა საჭირო არ შეიქნა ისეთი ფაქტები, როგორც კრონშტადტი და ტამბოვი იმისათვის, რომ ჩვენ შეგვეგნო, რომ მომავალში სამხედრო კომუნიზმის პირობებში ცხოვრება არ შეიძლება? განა თვით ილიჩმა არ აღიარა, რომ ჩვენ ამ ფრონტზე განვიცადეთ უფრო სერიოზული დამარცხება, ვიდრე რომელიმე დამარცხება დენიკინის ან კოლჩაკის ფრონტზე? განა შემთხვევითია ის ფაქტი, რომ ყველა ამ შემთხვევებში პარტია უკან რჩებოდა მოვლენებს, ცოტაოდნად აგვიანებდა? არა, შემთხვევითი არ არის. ჩვენ აქ საქმე გვქონდა კანონზომიერებასთან. ცხადია, რომ, რამდენადაც საქმე ეხება არა საერთო თეორიტიულ შორსმჭვრეტელობას, არამედ უშუალო პრაქტიკულ ხელმძღვანელობას, მმართველ პარტიას, [illegible] მდგომ[illegible] [illegible] ჩაბმულ პარტიას არ აქვს საშუალება ერთბაშად შეამჩნიოს და დაინახოს ცხოვრების სიღრმეში მომხდარი პროცესები, და საჭიროა მხოლოდ მუჯლუგუნი და ახალი პროცესების სათანადო განვითარება, რათა პარტიამ დაინახოს ეს პროცესები და ორიენტაცია აიღოს მათზე. სწორედ ამიტომ რამდენიმედ რჩებოდა უკან ჩვენი პარტია და მომავალშიაც ჩამორჩება. და საქმე ამ ჩამორჩენაში კი არ არის, არამედ იმაში, რომ გაიგო მოვლენების აზრი, ახალ პროცესების აზრი და შემდეგ მოხერხებულად გაუძღვე მათ განვითარების საერთო ტენდენციასთან შეფარდებით. სწორედ ასეთია საქმის ვითარება, თუ შევხედავთ საკითხს მარქსისტის და არა იმ ფრაქციონერის თვალებით, რომელიც ყველგან დამნაშავეებს ეძებს.

ამხ. პრეობრაჟენსკი აღშფოთებულია, რომ ცეკას წარმომადგენლები ლაპარაკობენ ამხ. ტროცკის გადახრაზე ლენინიზმიდან. ის აღშფოთებულია, მაგრამ არაფერი არ სთქვა არსებითად ამის საწინააღმდეგო და, საერთოდ, არ შეეცადა დაესაბუთებია თავისი აღშფოთება, დაავიწყდა რა, რომ აღშფოთება არ არის არგუმენტი. დიახ, მართალია, რომ ტროცკი გადაიხარა ლენინიზმიდან საორგანიზაციო საკითხებში. ჩვენ ამას ვამტკიცებდით და განვაგრძობთ ამის მტკიცებას „პრავდაში“ დაბეჭდილი წერილები: „ძირს ფრაქციულობა!“, რომლებიც ბუხარინს ეკუთვნის, მთლიანად ეხებიან საკითხს ლენინიზმიდან ამხ. ტროცკის გადახრის შესახებ. რატომ საწინააღმდეგო მოსაზრებანი არ წამოაყენა არსებითად ამხ. პრეობრაჟენსკიმ ამ წერილების უმთავრეს აზრის წინააღმდეგ? რატომ არ შეეცადა ამხ. პრეობრაჟენსკი გაემაგრებია თავისი აღშფოთება საბუთებით ან საბუთების მსგავს მოსაზრებებით? მე გუშინაც ვლაპარაკობდი და დღესაც უნდა განვიმეორო, რომ ამხ. ტროცკის ისეთი ნაბიჯები, როგორც თავისი თავის დაპირდაპირება ცენტრალურ კომიტეტისადმი, მთელ რიგ ორგანიზაციების სურვილების უყურადღებოთ დატოვება, რომლებიც მოითხოვდენ ამხ. ტროცკისაგან გარკვეულ პასუხს, პარტიის დაპირდაპირება პარტიის აპარატისადმი, ახალგაზრდობის დაპირდაპირება პარტიის კადრებისადმი, პარტიის ორიენტაცია მოსწავლე ახალგაზრდობაზე და ჯგუფების თავისუფლების აღიარება, რომ ასეთი ნაბიჯები ვერ ეგუებიან ლენინიზმის ორგანიზაციულ პრინციპებს. რატომ არ შეეცადა ამხ. პრეობრაჟენსკი გაებათილებია ეს ჩემი დებულება.

ამხ. ტროცკის შესახებ

ლაპარაკობენ ამხ. ტროცკის წინააღმდეგ დევნაზე ლაპარაკობდნენ ამის შესახებ ამხ. პრეობრაჟენსკი, ამხ. რადეკი. ამხანაგებო, მე უნდა განვაცხადო, რომ ამ ამხანაგების განცხადება დევნის შესახებ სინამდვილეს არ შეეფერება. მე მოგაგონებთ თქვენ ორ ფაქტს იმისათვის, რათა თქვენ შეგეძლოთ განსჯა. პირველი ფაქტი—ეს არის ინციდენტი, რომელიც მოხდა ცეკას სექტემბრის პლენუმში, როცა ამხ. ტროცკიმ, ცეკას წევრის ამხ. კომაროვის განცხადებით პასუხად, რომ ცეკას წევრებს არ შეუძლიათ უარი სთქვან ცეკას მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულებაზე,—წამოვარდა ზეზე და მიატოვა პლენუმის სხდომა. თქვენ გახსოვთ, რომ ცეკას პლენუმმა გაუგზავნა მაშინ ამხ. ტროცკის „დელეგაცია“, რომელმაც სთხოვა დაბრუნება პლენუმის სხდომაზე. თქვენ გახსოვთ, რომ ამხ. ტროცკიმ უარი განაცხადა პლენუმის თხოვნის შესრულებაზე, ამით მან გამოიჩინა თავის ცეკასადმი მინიმალური პატივისცემის უქონლობა. ან კიდევ მეორე ფაქტის ისტორია, რომელიც მდგომარეობდა იმაში, რომ ამხ. ტროცკიმ კატეგორიული უარი განაცხადა ცენტრალურ საბჭოთა ორგანოებში: შრომის და თავდაცვის საბჭოში და სახ. კომისართა საბჭოში მუშაობაზე, მიუხედავათ ცეკას მიერ ორჯერ მიღებულ გადაწყვეტილებისა, რომ ამხ. ტროცკი შესდგომოდა საბჭოთა ორგანოებში მუშაობას. თქვენ იცით, რომ ამხ. ტროცკიმ თითიც არ გაანძრია იმისათვის, რომ შესრულებულია ცეკას დადგენილება. რატომ არ უნდა ემუშავა ამხ. ტროცკის შრომის და თავდაცვის საბჭოში და სახ. კომისართა საბჭოში? რატომ არ უნდა შეეხედა ერთხელ მაინც სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოში ამხ. ტროცკის, რომელსაც ძალიან უყვარს ლაპარაკი გეგმის შესახებ. განა შეიძლება ნორმალურად ჩაითვალოთ ის მდგომარეობა, რომ ცეკას წევრი უყურადღებოთ სტოვებს ცეკას დადგენილებებს? ნუ თუ ეს ფაქტები არ ამტკიცებენ იმას, რომ ლაპარაკი დევნის შესახებ, არის ცალიერი ჭორი, რომ თუ ვინმეს გავკიცხავთ ამისათვის, პირველ ყოვლისა უნდა გაიკიცხოს თვით ამხ. ტროცკი, რომლის საქციელი არ შეიძლება განვიხილოთ სხვაგვარად, თუ არა დაცინვად ცეკაზე?

რად ეშინია ოპოზიციას მე-7 მუხლის

სრულიად მიუღებელია ამხ. პრეობრაჟენსკის მსჯელობა დემოკრატიის შესახებ. ამხ. პრეობრაჟენსკი აყენებს საკითხს ასე ან ჩვენში უნდა იყოს ჯგუფები და მაშინ არის დემოკრატია. ან თქვენ კრძალავთ ჯგუფებს და მაშინ აღარ არის დემოკრატიაო. ჯგუფების თავისუფლება და დემოკრატია მისთვის განუშორებლად არიან დაკავშირებული ერთმანეთთან ჩვენ ასე არ გვესმის დემოკრატია, ჩვენ დემოკრატია გვესმის, როგორც პარტიული მასის აქტივობის და შეგნების განვითარება, როგორც პარტიულ მასის სისტემატიურად ჩაბმა არა მარტო საკითხების განხილვის, არამედ მუშაობის ხელმძღვანელობის საქმეში. ჯგუფების თავისუფლება ე. ი. ფრაქციების თავისუფლება—ეს ერთი და იგივეა—არის უბედურება, რომელიც ემუქრება პარტიას გათიშვით და მის სადისკუსიო კლუბად გადაქცევით. თქვენ თქვენი თავი გამოამჟღავნეთ ამხ. პრეობრაჟენსკი, ვინაიდან თქვენ იცავთ ფრაქციების თავისუფლებას. პარტიულ მასას ესმის დემოკრატია, როგორც ისეთ პირობების შექმნა, რომლებიც უზრუნველყოფენ პარტიის წევრების აქტიურ მონაწილეობას ჩვენი ქვეყნის ხელმძღვანელობის საქმეში. ხოლო ორიოდე ინტელიგენტს ოპოზიციიდან საქმე ესმით ისე, რომ მათ მიეცეთ საშუალება შეადგინონ ფრაქცია. თქვენ გამოამჟღავნეთ თქვენი თავი ამხ. პრეობრაჟენსკი.

სადან დაებადათ თქვენ შიში 7-ე მუხლის გამო პარტიის მთლიანობის შესახებ, რა არის აქ საშიში? მეშვიდე მუხლი ამბობს: „რათა განხორციელებულ იქნას სასტიკი დისციპლინა პარტიის შიგნით და მთელ საბჭოთა მუშაობაში და მიღწეულ იქნას ყველაზე მეტი მთლიანობა ყოველგვარ ფრაქციულობის თავიდან აცილების დროს“... განა თქვენ, ამხ. ოპოზიციონერებო წინააღმდეგი ხართ „სასტიკი დისციპლინის პარტიის შიგნით და საბჭოთა მუშაობაში“, განა თქვენ ყველაფერ ამის წინააღმდეგი ხართ? უნდა მოგახსენოთ, არ ვიცოდი, რომ თქვენ, ამხანაგებო, წინააღმდეგი იყავით ამისი. ნუ თუ თქვენ ამხ. საპრონოვი და პრეობრაჟენსკი, წინააღმდეგი ხართ იმისა, რომ მიღწეული იქნეს მაქსიმალური მთლიანობა და „ფრაქციულობის თავიდან აშორება“? სთქვით პირდაპირ,—ჩვენ, შეიძლება, შესწორება შევიტანოთ. (სიცილი). შემდეგ: „ყრილობა ანიჭებს ცეკას უფლებას პარტდისციპლინის დარღვევის ან ფრაქციულობის აღდგენის შემთხვევებში მიიღოს პარტიულ დასჯის ზომები“... ნუ თუ თქვენ ამის გეშინიათ? ნუ თუ თქვენ ფიქრობთ, ამხ. პრეობრაჟენსკი, რადეკი, საპრონოვი, პარტიულ დისციპლინის დარღვევას, ფრაქციულობის აღდგენას? და თუ თქვენ ამას არ ფიქრობთ, რისი გეშინიათ? თქვენ ამხილებთ თქვენ თავს, ამხანაგებო, იმ პუნქტით, რომელმაც მოგიცვათ თქვენ ცხადად. რაკი თქვენ გეშინიათ, თქვენ მხარს უჭერთ ფრაქციულობას, პარტიულ დისციპლინის დარღვევას, წინააღმდეგი ხართ მთლიანობის. და თუ თქვენ წინააღმდეგი არა ხართ ყველ ფერ ამის, რათ შეგეშინდათ პუნქტის? თუ თქვენი სინიდისი წმინდაა, თუ თქვენ მხარს უჭერთ მთლიანობას, წინააღმდეგი ხართ ფრაქციულობის და დისციპლინის დარღვევის, განა ნათელი არ არის, რომ პარტიის დამსჯელი ხელი თქვენ არ შეგეხებათ? მაშ რისი გეშინიათ?

(ხმა ადგილიდან. რატომღა შეგაქვთ, თუ საშიში არ არის?)

სტალინი ჩვენ თქვენ მოგაგონებთ (სიცილი, ტაში).

პრეობრაჟენსკი: თქვენ პარტიას აშინებთ.

სტალინი—ჩვენ ვაშინებთ ფრაქციონერებს და არა პარტიას. ნუ თუ თქვენ ფიქრობთ, ამხ. პრეობრაჟენსკი, რომ პარტია და ფრაქციონერები ერთი და იგივეა? როგორც ვხედავთ,—აქ [illegible] [illegible] ეწერს“ (სიცილი). შემდეგ: „ხოლო ცეკას წევრების მიმართ კანდიდატებად გადარიცხვა და, როგორც უკიდურესი ზომა, პარტიიდან გამორიცხვაც კი. ცეკას წევრებისა, ცეკას კანდიდატების და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის წევრებისადმი ასეთი უკიდურესი ზომის ხმარების პირობად უნდა იყოს ცეკას მოწვევა“.

რა არის აქ საშიში? თუ თქვენ ფრაქციონერები არა ხართ, თუ თქვენ წინააღმდეგი ხართ ჯგუფების თავისუფლების, თუ თქვენ მხარს უჭერთ მთლიანობას, თქვენ, ამხ. ოპოზიციონერებო, ხმა უნდა მისცეთ X ყრილობის რეზოლიუციის 7-ე მუხლს, ვინაიდან იგი მიმართულია მხოლოდ და მხოლოდ ფრაქციონერების, პარტიის მთლიანობის, მისი სიძლიერის, მისი დისციპლინის დამრღვევლების წინააღმდეგ. განა ეს ნათელი არ არის?

ამხ. რადეკის გამოსვლის შესახებ

გადავდივარ ამხ. რადეკზე არიან ადამიანები, რომელთაც აქვთ ენა იმისათვის, რათა დაიმორჩილონ და მოიხმარონ იგი ეს ადამიანები ჩვეულებრივი ადამიანებია და არიან ადამიანები, რომლებიც თვით ემორჩილებიან ენას და უკანასკნელია მათი მმართველი. ესენი არიან არაჩვეულებრივი ადამიანები. ასეთ არაჩვეულებრივ ადამიანებს ეკუთვნის ამხ. რადეკი.

რიაზანოვი (ადგილიდან) ძალიან დაუფასებელი ყოფილა ცეკა, თუ ის სამი წლის განმავლობაში ვერ ამჩნევდა ამას.

სტალინი ადამიანი, რომელსაც გააჩნია ენა არა იმისათვის, რათა დაიმორჩილოს იგი, არამედ იმისათვის, რათა თვით დაემორჩილოს თავის საკუთარ ენას, არ აქვს რა შეძლება იცოდეს, როდის და რას წამოროშავს ენა. თუ თქვენ გქონდათ საშუალება მოგესმინათ ამხ. რადეკი სხვადასხვა კრებებზე, თქვენ განცვიფრდებოდით დღევანდელი მისი გამოსვლით. ერთ-ერთ სადისკუსიო კრებაზე ამხ. რადეკი ამტკიცებდა, რომ შინაპარტიული დემოკრატიის საკითხი სულ უბრალო საკითხია, რომ ის, რადეკი, ჩვენთვის რომ ვსთქვათ, ილაშქრებს დემოკრატიის წინააღმდეგ, რომ არსებითად საქმე ეხება არა დემოკრატიას, არამედ იმას, რას ფიქრობს ცეკა ამხ. ტროცკის შესახებ. მეორე სადისკუსიო კრებაზე იმავე ამხ. რადეკმა განაცხადა, რომ დემოკრატია პარტიის შიგნით არ არის სერიოზული საქმე, ხოლო დემოკრატია ცეკას შიგნით არის ყველაზე მნიშვნელოვანი საქმე, ვინაიდან ცეკაში, მისი აზრით, შეიქმნა დირექტორია დღეს კი იგივე ამხ. რადეკი გულწრფელად აცხადებდა, რომ შინაპარტიული დემოკრატია ისევე აუცილებელია, როგორც პური და წყალი, ვინაიდან დემოკრატიის გარეშე არ შეიძლება, თურმე, პარტიის მართვა [illegible]. რომელ ერთ რადეკს მივენდოთ—პირველს, მეორეს თუ მესამეს? სად არის იმის გარანტია, რომ ამხ. რადეკი, ან მისი ენა, არ წარმოსთქვამს ამ დღეებში ახალ მოულოდნელ განცხადებას, რომელიც გააბათილებს ყველა წინანდელებს? განა შეიძლება დაყრდნობა ისეთ ამხანაგზე, როგორიც არის ამხ. რადეკი? შეიძლება განა ამის შემდეგ რაიმე ფასი ექნეს ამხ. რადეკის განცხადებას, მაგ. ბოგუსლავსკის და ანტონოვის თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ „ფრაქციულ მოსაზრებებით“?

რატომ გადააყენეს ამხ. ანტონოვ-ოვსეენკო

ამხ. ბოგუსლავსკის შესახებ მე უკვე ვილაპარაკე, ამხანაგებო რაც შეეხება ამხ. ანტონოვ ოვსეენკოს, ნება მიბოძეთ გაცნობოთ შემდეგი ამხ. ანტონოვ ოვსეენკო მოხსნილია რესპუბლიკის პოლიტიკურ სამმართველოდან ცეკას საორგანიზაციო ბიუროს გადაწყვეტილებით, რომელიც დაამტკიცა ცეკას პლენუმმა. ის მოხსნილია, უწინარეს ყოვლისა, იმისათვის, რომ დაგზავნა ცირკულიარი სამხედრო უმაღლეს სასწავლებლების და საჭირო ფლოტის იაჩეიკებს კონფერენციის შესახებ, ცირკულიარს თან ახლავს დღის წესრიგი: საერთაშორისო მდგომარეობა, პარტიული მშენებლობა და სხვა, ცეკას დაუკითხავად და თანხმობის გარეშე, თუმცა ამხ. ანტონოვმა იცოდა, რომ რესპ. პოლიტიკური სამმართველო მუშაობს ცეკას განყოფილების უფლებით ის მოხსნილია ადგილიდან, გარდა ამისა, იმისათვის, რომ დაუგზავნა ყველა სამხედრო იაჩეიკებს ცირკულიარი შინაპარტიულ დემოკრატიის გატარების ფორმების შესახებ ცეკას სურვილის წინააღმდეგ და მიუხედავად ცეკას გაფრთხილებისა ამ ცირკულიარის ცეკას გეგმასთან შეთანხმების შესახებ ის მოხსნილია, ბოლოს, იმისათვის, რომ მან გამოუგზავნა ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიას ტონით შეუფერებელი და შინაარსით აბსოლიუტურად დაუშვებელი წერილი მუქარით ცეკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის მისამართით [illegible] „[illegible]“ ამხანაგებო! შეიძლება [illegible] ოპოზიციონერების პოსტებზე დატოვება შეიძლება და საჭიროა ცეკას მუშაობის გაკრიტიკება ცეკას გადაწყვეტილებათა გამგეობის მხრივ მაგრამ არ შეიძლება დაუშვათ ის, რომ რესპ. პოლიტიკური სამმართველოს გამგე, რომელიც მოქმედებს ცეკას განყოფილების უფლებით, სისტემატიურად ამბობდეს უარს იქონიოს კონტაქტი თავის ცეკასთან, არ შეიძლება დაუშვათ, რომ პასუხისმგებელმა მუშაკმა ფეხქვეშ გასთელოს ზრდილობის ელემენტარული წესები. არ შეიძლება ასეთ ამხანაგს მივანდოთ წითელი არმიის აღზრდა. აი რაში მდგომარეობს ამხ. ანტონოვის საქმე.

ვის სულიერ განწყობილებას გამოხატავს ოპოზიცია

ბოლოს მე უნდა ვსთქვა რამდენიმე სიტყვა იმის შესახებ, ვის სულიერ განწყობილებას გამოხატავენ თავის გამოსვლებში ამხანაგები ოპოზიციიდან. მე უნდა დავბრუნდე „შემთხვევას“ ამხ. კაზარინისა და მარტიხოვთან, გზათა სახ. კომისარიატის კურსებიდან. ეს „შემთხვევა“ ლაპარაკობს, რომ უმაღლეს სასწავლებელთა ერთ ნაწილში ყველაფერი რიგზე არ არის, რომ პარტიული საქმე იქ, შიგნით, უკვე დახავსებულია, რომ შიგნით მათ უკვე გაწყვეტის ყოველგვარი კავშირი პარტიასთან და სწორედ ამიტომ ისინი სიამოვნებით აძლევენ ხმას ოპოზიციას (ხმა: ასეთები თქვენ არა გყავთ?) მე ბოდიშს ვიხდი, ამხანაგებო, მაგრამ ასეთი ადამიანები, პარტიულად დახავსებულები, არ არიან და არც შეიძლება იყოს მათ შორის, ვინც ხმა მისცა ცეკას რეზოლიუციას ჩვენ ასეთები არა გვყავს, ამხანაგებო ჩვენს რიგებში არ მოიპოვებიან ისეთი ადამიანები, რომლებიც ოდესმე იტყოდნენ: „ჩვენში პროლეტარიატის დიქტატურაა, თუ კომპარტიის დიქტატურაა პროლეტარიატზე?“ ეს ფრაზა მარტოვს და დანს ეკუთვნის. ეს ფრაზა ესერების „დნის“ ფრაზაა, და თუ ჩვენში, ჩვენს რიგებში მოიპოვებიან ასეთი დამცველები, რაღად ღირს მაშინ თქვენი პოზიცია, ამხანაგებო ოპოზიციიდან? ან მაგ. მეორე ამხანაგი მარტიხოვი, რომელიც ფიქრობს, რომ ცეკა ჩუმად უნდა იყოს, ხოლო იაჩეიკებმა უნდა გადაწყვიტონო: თქვენ, ცეკა, თქვენ უნდა აასრულოთ ის, რაც ჩვენ, იაჩეიკებმა გადავწყვიტეთ. მაგრამ ჩვენ ხომ 50000 იაჩეიკა გვყავს. თუ ისინი შეუდგებიან მაგ. კერზონის ულტიმატუმის საკითხის გადაჭრას, ჩვენ ორი წლისათვის ვერ [illegible] ამ გადაწყვეტას ეს ხომ წმინდა წყლის ანარქო-მენშევიზმია. თუ ეს ადამიანები, რომლებმაც დაჰკარგეს გონება და დახავსდნენ პარტიულად, სწყალობენ თქვენს ფრაქციას, რაღად ღირს მაშინ თქვენი ფრაქცია? (ხმა — ისინი პარტიის წევრებია?). დიახ, სამწუხაროთ ისინი პარტიის წევრებია, მაგრამ მე მზად ვარ მივიღო ყოველგვარი ზომები, რათა ასეთი ადამიანები აღარ იყვნენ ჩვენი პარტიის წევრები. (ტაში). მე ვამბობდი, რომ ოპოზიცია გამოხატავს პროლეტარულ ელემენტების სულიერ განწყობილებას და მიდრეკილებას პარტიაში და პარტიის გარედ. ოპოზიცია თვით ვერ გრძნობს რა ამას, ახალისებს წვრილბურჟუაზიულ სტიქიას. ოპოზიციის ფრაქციული მუშაობა—არის ჩვენი პარტიის მტრების გამაგრება, იმათი გამაგრება, რომელთაც სურთ შეასუსტონ და დაამხონ პროლეტარიატის დიქტატურა. მე ეს ვსთქვი გუშინ და ამას ვამტკიცებ დღესაც. მაგრამ, შესაძლოა, თქვენ გსურდათ მოგესმინათ სხვა ახალი მოწმობები? თუ გნებავთ მე შემიძლია მოგაწოდოთ თქვენ ბედნიერება მიგითითებთ რა მაგ. თქვენთვის ცნობილ სტ. ივანოვიჩის ჩვენებაზე. ვინ არის სტ. ივანოვიჩ? ის არის მენშევიკი, პარტიის ყოფილი წევრი, როცა ჩვენ მენშევიკებთან ერთად შევადგენდით ერთ პარტიას. გაეთიშა რა [illegible] მენშევიკების ცეკას, ის გახდა მემარჯვენე მენშევიკი. მემარჯვენე მენშევიკები—ეს არის მენშევიკ ინტერვენციონისტების ჯგუფი, რომლის მორიგ ამოცანად ითვლება საბჭოთა ხელისუფლების დამხობა, თუნდაც უცხოეთის ხიშტების დახმარებით. მათი ორგანოა „ზარია“. ამ ორგანოს რედაქტორია—სტ. ივანოვიჩი. ამ ორგანოს რედაქტორი სწავლობდა მარქსისტულ სკოლაში და თუმცა ჩამოშორდა მარქსისტებს, მაინც ძველი ბოლოს ნაშთები კიდევ დარჩა მასში ეს არის ყოფილი მარქსისტი, რომელიც დაკავშირებულია II ინტერნაციონალთან. როგორ უცქერის ჩვენ ოპოზიციას ეს მემარჯვენე მენშევიკი, როგორ ატესტაციას აძლევს მას? მოისმინეთ:

„მადლობელი უნდა ვიყოთ ოპოზიციისა ამისათვის, რომ მან ახლო [illegible] [illegible] ბოლშევიკურ [illegible] განხრწნილობის სურათი, რომელსაც ხშირად ეწოდება რუსეთის კომპარტია. მან უნდა [illegible] [illegible] და ორგანიზაციული [illegible] რუსეთის კომპარტიას. მან უნდა გვიმადლოდეთ იმისათვის, რომ მისი მუშაობა აადვილებს [illegible] იმათ საქმეს, ვინც საბჭოთა ხელისუფლების დამხობაში ხედავს სოციალისტურ პარტიების ამოცანას“.

ეს თქვენი ატესტაციაა, ამხანაგებო ოპოზიციიდან.

ვათავებ რა სიტყვას, მე მინდოდა მაინც მესურვა ამხანაგ ოპოზიციონერებისათვის, რომ სტ. ივანოვიჩის ეს კოცნა ძალიან დიდხანს არ დარჩენილიყოს მათ ტუჩებზე.

(ხანგრძლივი ტაში).

ერთხმათ მიღებული რეზოლიუცია პარტიულ მშენებლობის შესახებ დაიბეჭდება ხვალ გაზეთის მომდევნო ნომერში

ეკონომიური პოლიტიკის მორიგი ამოცანები

ამხ. რიკოვის მოხსენება

ამხანაგებო, მე ვფიქრობ, რომ თქვენ უკვე გაეცანით რეზოლიუციის იმ პროექტს, რომელიც გამომუშავებული იყო ცენტრალური კომიტეტის „მაკრატლის“ კომისიის მიერ და რომელიც მოიწონა პოლიტბიურომ და პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა. დისკუსია ამ რეზოლიუციის გარშემო ჯერ არ დამთავრებულა. ჯერ კიდევ მოდის დამატებების და პრაქტიკული წინადადებების მთელი რიგი, მაგრამ უკვე ახლა შეიძლება იმის მტკიცება რომ პარტიის 90 პროცენტი, თუ, მეტი არა, გაერთიანებულია ამ რეზოლიუციის ნიადაგზე ის რამდენიმეთ განსხვავდება იმ წინადადებებისაგან ეკონომიურ საკითხების შესახებ, რომლებიც წინად გამოჰქონდა ცენტრალურ კომიტეტს პარტიის მიერ განსახილველად. ჩვენს რეზოლიუციაში ეკონომიური მდგომარეობის შესახებ პირველ რიგში წამოყენებული და ხაზგასმულია მთელი კატეგორიულობით ფაბრიკისა და ქალაქის სოფელთან და გლეხთან სამეურნეო და სავაჭრო კავშირის საჭიროების მომენტი.

ეს საკითხი არა ერთხელ დასმულა განსახილველად პარტიაში. მთავარი დებულებები ამ საკითხის შესახებ გვაქვს ჩვენს პროგრამაში. მაგრამ წარსული წლის ზაფხულში და შემოდგომაზე ჩვენ გამოვარკვიეთ სრული სიცხადით, რომ ჩვენი სამეურნეო ორგანიზაციის პრაქტიკაში ეს დირექტივა, რომელიც აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს ჩვენი მეურნეობის აღდგენისა და კლასის დიქტატურის შესანარჩუნებლად ქვეყანაში, რომელშიც მცხოვრებთა უმრავლესობას გლეხობა შეადგენს. არ არის საკმაოდ გატარებული. პარტიის მეთორმეტე ყრილობის წინ ამ საკითხის გამო იყო პატარა დისკუსია, რომელიც არ გასცილებია ცენტრალური კომიტეტის ფარგლებს იმ რეზოლიუციის ხასიათის შესახებ, რომელიც მრეწველობის საკითხზე უნდა წარდგენოდა პარტიის მეთორმეტე ყრილობას. ცენტრალური კომიტეტის წევრების უმრავლესობა მოითხოვდა, რომ რეზოლიუციაში მრეწველობის შესახებ შეტანილ უნდა იქნეს ვრცელი აბზაცი მრეწველობის კავშირის შესახებ გლეხობასთან და გლეხურ ბაზართან. პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მომხსენებელმა მეთორმეტე ყრილობაზე ამხ. ტროცკიმ და მისმა თანამოაზრეებმა უარჰყვეს ეს წინადადება და ეს იმით დაასაბუთეს, რომ პარტიის მეთორმეტე ყრილობა განიხილავს საკითხს არა მეურნეობის შესახებ საერთოდ, არამედ მხოლოდ მრეწველობის და მისი ამოცანების საკითხს. ისინი წინადადებას იძლეოდენ ეს მუხლი რეზოლიუციაში არ ყოფილიყო შეტანილი, არამედ გამოეგზავნა სპეციალური მოწოდება გლეხობისადმი კომუნისტური პარტიის სახელით მუშებისა და მუშათა პარტიის დამოკიდებულების შესახებ გლეხობასა და გლეხობის საკითხისადმი.

ჩვენ ეს წინადადება უარვყავით, რადგან ვფიქრობდით,—და პრაქტიკაზე ეს ახლა სავსებით გამართლდა, —რომ ჩვენმა სამეურნეო ორგანოებმა და ჩვენმა მრეწველობამ დღევანდელ მომენტში თავისი საქმიანობა უნდა შეუთანხმონ გლეხურ ბაზართან სამეურნეო კავშირის საჭიროებას.

ცენტრალური კომიტეტის სექტემბრის პლენუმმა შეადგინა განსაკუთრებული კომისია „მაკრატლის“ საკითხის შესახებ. ამ კომისიაში შეყვანილი იქნენ ამხ. ტროცკიც, ამხ. პრეობრაჟენსკიც და ამხ. პიატაკოვიც და პარტიის წევრების მთელი რიგი, რომლებიც იცავენ სხვადასხვა შეხედულებებს ჩვენი ეკონომიური პოლიტიკის ცალკე საკითხების შესახებ. ამხ. ტროცკიმ დროის უქონლობის გამო უარი სთქვა ამ კომისიის მუშაობაში მონაწილეობის მიღებაზე დანარჩენ ნაწილში მუშაობა სწარმოებდა სრული ერთსულოვნებით.

გლეხობის საკითხი და მისი მნიშვნელობა

რატომ არის გლეხობის საკითხი და მისი მნიშვნელობა განსაკუთრებით ხაზგასმული თქვენთვის წარმოდგენილ რეზოლიუციაში?

იმიტომ, რომ მისი შედგენა მოხდა 1923 წ. დასასრულში, რომელიც ხასიათდებოდა კრიზისით და „მაკრატლის“ პირების დიდი დაშორებით ერთმანეთისაგან, ე. ი. დიდი განსხვავებით ფასებში მრეწველობის საგნებზე და მეურნეობის პროდუქტებზე ჩვენი მრეწველობის მოწყვეტით მთავარი სასოფლო-სამეურნეო ბაზრისაგან.

რომ აიღოთ ჩვენი მრეწველობის მთელი პროდუქცია, დავინახავთ, რომ მისი შვიდი მეათედი ნაწილდებოდა ქალაქის მცხოვრებთ შორის და მხოლოდ სამი მეათედი სოფელში და ისიც, მრეწველობის საგნებზე მაღალი ფასების გამო,—უმთავრესად კულაკურ ელემენტებს შორის, ამან აიძულა „მაკრატლის“ კომისიაც და პარტიის ცენტრალური კომიტეტიც განსაკუთრებითი ყურადღებით განეხილა ჩვენი სამეურნეო პოლიტიკის საკითხები გლეხობასთან კავშირის და გლეხური ბაზრის დაპყრობის თვალსაზრისით. ეს კრიზისი ანუ დეპრესია, რომელიც ჩვენ განვიცდიდით წარსული წლის შემოდგომაზე, ოდნავადაც არ წააგავს იმ დაბრკოლებს ჩვენი სამეურნეო ცხოვრების დარგში, რომელიც არა ერთხელ განუცდია ჩვენს რესპუბლიკას. ჩვენ არა ერთხელ გვქონია მწვავე სასურსათო კრიზისები, როცა ან სრულიად წყდებოდა სურსათის გაცემა. ან და უმნიშვნელო რაოდენობამდი დაგვყავდა. იყო მომენტები, როცა ამხ. ლენინი და პოლიტბიუროს მრავალი წევრები იჯდენ ტელეფონთან და ისწავლიდენ რომელ სადგურზე რომელი მატარებელი დგას პურით დატვირთული და როდის მოუახლოვდება ის ამა თუ იმ ქალაქს. იყო სათბობი მასალის კრიზისები, როდესაც შრომისა და თავდაცვის საბჭო ილიჩის თავმჯდომარეობით მთელი ღამეების განმავლობაში იხილავდა საკითხს, თუ როგორ ავიცილოთ რკინისგზით მოძრაობის შეჩერება ამა თუ იმ ხაზზე სათბობი მასალის უქონლობის გამო. მაგრამ ყველა ეს კრიზისები პრინციპიალურად განირჩევიან იმ კრიზისისაგან, რომელსაც ჩვენ განვიცდით ან ბოლო ეღება ახლა. ის იყო შეუფარდებლობის კრიზისები ცალკე დარგებში, უმთავრესად მრეწველობის დარგებში, შეუფარდებლობის კრიზისები, რომლებიც გამომდინარეობდენ ჩვენი მეურნეობის საკმაოდ მოუწყობლობიდან, ჩვენი სიღარიბისა და სილატაკისაგან, იმიდან, რომ მაშინ საბჭოთა რესპუბლიკა ჯერ კიდევ იმყოფებოდა, ასე ვსთქვათ, თავისი საწარმოო ძალების აღდგენის და ორგანიზაციის მოსამზადებელ კლასში, და ენერგიული ორგანიზაციული ღონისძიებებით ჩვენ ვახერხებდით მეურნეობის ცალკე ნაწილების ამ ნაწილობრივი შეუფარდებლობისათვის ბოლოს მოღებას. მაგრამ ამ კრიზისებს არ ჰქონიათ ის ხასიათი, რომელიც მიიღო უკანასკნელმა კრიზისმა, როგორც მუშათა კლასის და გლეხობის და მრეწველობისა და ქალაქის სოფლის მეურნეობისადმი და სოფლისადმი დამოკიდებულების კრიზისმა.

არსებული კრიზისი ოდნავ არ წააგავს წინა წლების კრიზისებს აგრეთვე იმიტომ, რომ ისინი იყვენ საქონლის სიმცირის კრიზისები, როცა არ იყო სურსათი, არ იყო შეშა, არ იყო ნახშირი, არ იყო ორთქმავლები. ახლა კი ჩვენი მრეწველობის საწყობებში ჩვენ გვიწყვია მისი 3—4 თვის წარმოების მარაგი; ჩვენ გვაქვს პურის საკმაო მარაგი, რომ დავაკმაყოფილოთ სახელმწიფოს ყველა მოთხოვნილებები, და პურის დიდი რაოდენობა გაგვაქვს საზღვარგარეთ. ჩვენს ტრანსპორტს განსაკუთრებული დაბრკოლებების გარეშე შეუძლია დააკმაყოფილოს ჩვენი ტვირთ-ზიდვის მოთხოვნილებები.

ამრიგად, ეს კრიზისი, რომელსაც ჩვენ განვიცდით, არ არის სიღარიბისა და ხელმოკლეობის კრიზისი, არამედ—ზედმეტის დამზადების კრიზისი, გლეხობის პურის მონარჩომი არ სალდება ქალაქის ბაზარზე და ამის გამო პურზე გვაქვს დაბალი ფასები და გლეხობის დაბალი მსყიდველობითი უნარი. ეს უკანასკნელი იწვევს ჩვენი მრეწველობის საგნების გასაღების კრიზისს: როცა გლეხს არა აქვს საშუალება ხელსაყრელ ფასებში გაჰყიდოს თავისი პური, მას არა აქვს საშუალება შეიძინოს მრეწველობის საგნები. ამ კრიზისს საფუძვლად უდევს შეუფარდებლობა ჩვენი კავშირის სასოფლო-მეურნეობისა და მრეწველობის განვითარების შორის.

გეგმიანობის საკითხი ჩვენს მეურნეობაში

ამას წინათ ერთ-ერთ წერილში „პრავდა“-ს ფურცლებზე ხაზგასმული იყო, რომ შეუფარდებლობა სრულიად მოულოდნელი აღმოჩნდა, როგორც პარტიისათვის ისე, სამეურნეო მუშაკებისათვის, რომ არავითარი წინა პირობები გარდა გეგმიანობის უქონლობისა გლეხობის მეურნეობის, სოფლის მეურნეობის და მრეწველობის ამ შეუფარდებლობისათვის არ არის, რომ ამიტომ შესაძლებელი იყო ამ კრიზისის აცილება, რომ არ გვქონებოდა ნაკლი გეგმიანობაში და ჩვენი მეურნეობის ხელმძღვანელობაში.

მე ვფიქრობ, რომ ეს შეხედულება არსებითად შეცდარია. უკვე იმ დისკუსიაში, რომელიც სწარმოებდა მოსკოვში, პარტიულ ორგანიზაციებში, მე მიუთითებდი იმაზე, რომ ლაპარაკიც კი არ შეიძლება თითქო ჩვენ მხოლოდ ახლა ვამჩნევთ შეუფარდებლობას სოფლის მეურნეობასა და მრეწველობის განვითარებას შორის. [illegible] ამ შეუფარდებლობას ჩვენ ვიცნობდით ოქტომბრამდისაც. ამ შეუფარდებლობასთან ბრძოლა დაიწყო კაპიტალიზმმა თავისი კაპიტალისტური ბურჟუაზიული საშუალებებით, მაგრამ ეს მუშაობა ჯერ არ დამთავრებულა. და ამიტომ პროლეტარიატის დიქტატურა განხორციელებული იქნა ქვეყანაში, რომელშიც კაპიტალიზმს ჯერ კიდევ არ შეუსრულებია იმ მუშაობის მნიშვნელოვანი ნაწილი, რომელიც მან შეასრულა დასავლეთ ევროპის თითეულ ქვეყანაში. ამ შეუფარდებლობას სოფლის მეურნეობასა და მრეწველობას შორის გრძნობდა თითეული ჩვენგანი.

ეს ცხადი შეიქნება, თუ თვალს გადავავლებთ ჩვენი მოსახლეობის შემადგენლობასაც. ჩვენ გვყავს 100 მილიონი მცხოვრები სოფლებში და 20 მილიონი ქალაქებში, ამ ოცი მილიონიდან კი მხოლოდ მცირე ნაწილს შეადგენენ მუშები; ჩვენ გვაქვს 18 მილიონი წვრილი სოფლის მეურნეობა, სადაც [illegible]

იმისა, რომ საზღვარ-გარეთ გაჰქონდათ 500—700 მილიონი პური, და თვითმპყრობელობას მრავალი შესაძლებლობა ჰქონდა მიეღო საზღვარგარეთ სესხი უდიდესი რაოდენობით, მიუხედავათ ამისა დასავლეთ ევროპის კაპიტალს წლიდან წლამდე შეჰქონდა ჩვენს მრეწველობაში, განსაკუთრებით მძიმე მრეწველობაში, სამთო-მადნო და ლითონის დამმუშავებელ მრეწველობაში, ახალი და ახალი საშუალებები. მხოლოდ ამ გზით იწყებდენ ზრდას ჩვენი მრეწველობა და ჩვენი ქალაქები. და ჩვენმა ოქტომბრის რევოლიუციამ მიიღო მემკვიდრეობათ აი ეს შეუფარდებლობა ურთიერთობაში ქალაქსა და სოფელს შორის.

ამბობენ, რომ ჩვენში უკვე არის ფაბრიკის და საქარხნო საფაბრიკო წარმოების დიქტატურა. სწორედ ასე ირჩეოდა ეს საკითხი მთელ რიგ ჩვენს კრებებზე მოსკოვში. თანამედროვე რუსეთში ჯერ კიდევ ფაბრიკას, საქარხნო-საფაბრიკო წარმოების არავითარი დიქტატურა არ არის, არ არის პროლეტარიატის ეკონომიური სისუსტის და ჩვენი ქვეყნის ჩამორჩენილობის გამო. ჩვენ გვაქვს მუშების პოლიტიკური დიქტატურა, მაგრამ არა ფაბრიკის ეკონომიური დიქტატურა. ეს ორი სხვადასხვა რამეა. და საკითხის ასე დაყენებაშიც ასევე სრულიად ნათელია ის წყვეტილი ისტორიული მემკვიდრეობა, რომელიც ჩვენ გვაქვს,—ვერავითარი გეგმით თქვენ ამ ისტორიის არსებული შეფარდების დროს ვერ მოსპობთ. მისი მოსპობა შეიძლება მხოლოდ პროლეტარიატის ზრდით, მრეწველობის ზრდით, ელექტროფიკაციის განხორციელებით და ჩვენი ქვეყნის აყვავებით საწარმოო და ეკონომიური ძალების უმაღლეს საფეხურზე

რომ იმ პირობებში, როცა სახელმწიფოში გვყავს ასი მილიონი გლეხი და 5 მილიონი პროლეტარი, შესაძლებელი იყოს მეურნეობას მოწყობა ისე, რომ კრიზისები არ მოხდეს, შექმნა ისეთი ორგანიზაციის, რომელიც შემცველი იქნებოდა სამეურნეო ცხოვრების ყველა მხარეების და მთელს მეურნეობის გეგმით გაუძღვებოდა, ეს იქნებოდა წვრილ ბურჟუაზიული სოციალიზმის იდეალი და არა მარქსისტული, არა მუშების იდეალი: შეუფარდებლობა ქალაქის და სოფლის მეურნეობის შორის გვიანდერძა ჩვენ ისტორიამ.

ამ შეუფარდებლობას ჩვენ ბოლოს მოუღებთ მხოლოდ მუშების რიცხვის გადიდებით, ჩვენი მრეწველობის გადიდებით, ქვეყნის ელექტროფიკაციით,—ამისათვის საჭიროა დაგროვება და მომჭირნეობა, რომ გავაძლიეროთ მუშათა კლასი, გავაძლიეროთ ჩვენი ქვეყნის მრეწველობა.

ფასების პოლიტიკის შესახებ

ამ შეუფარდებლობის ნიადაგზე განვითარდა უკანასკნელი კრიზისი იყო თუ არა ის გართულებული რაიმე შეცდომებით და ნაკლით ჩვენს პოლიტიკაში? ჩემის აზრით, იყო. რასაკვირველია, შეცდომები ამ მხრივ იყო ამის უარყოფა არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება. საჭიროა შევეცადოთ არ დაუშვათ ეს შეცდომები მომავალში. რაში მდგომარეობდა მთავარი შეცდომა? მთავარი შეცდომა მდგომარეობდა ფასების პოლიტიკაში, რომელიც უკანასკნელ ხანებში ტარდებოდა. იმის შესახებ, თუ როგორ უყურებდენ ამ ფასებს პოლიტიკას მე ახლავე მოგახსენებთ თქვენ. მე წაგიკითხავთ ბრძანებას, რომელიც გასცა სახალხო მეურნეობის უმაღლესმა საბჭომ 1923 წლის ივლისში. მე მას წავიკითხავ მთლიანად, რადგან ამ ბრძანებას ტრესტები და სამეურნეო მუშაკები ხედავდენ, როგორც მთავარ პრინციპიალურ ბრძანებას მათ ეკონომიურ პოლიტიკაში.

(ამხ. რიკოვი კითხულობს ბრძანებას).

— ამ თემაზე,—განაგრძობს ამხ. რიკოვი,—მოგების შესახებ, ლაპარაკია მთელი ბრძნება, და არავითარი [illegible] გორი საშუალებით, გლეხების მიმართ როგორი პოლიტიკის პირობებში და ფასების როგორი პოლიტიკით. მე პასუხისმგებელი ვარ ამ ბრძანებისათვის, ის გამოცემულია ს. მ. უ. ს. სახელით და სრულიად არ მინდა ამ პასუხისმგებლობას გავექცე. თუ თქვენ მე დამტუქსავთ, ძლიერ კარგს იზამთ, ვინაიდან ასეთი შეცდომები სრულიად დაუშვებელია. ამ ბრძანებას ხედავდენ, როგორც მთავარ ბრძანებას თითეულ ტრესტში და „გლავში“ რასაკვირველია კანონში ნათქვამია, რომ ტრესტმა უნდა მიიღოს მოგება, მაგრამ, რასაკვირველია, მე და სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს (პარტიის მიერ ხომ ჩვენ ვართ გაგზავნილი). ჩვენ უნდა აგვეხსნა: როგორ უნდა მიიღო შენ მოგება, რა რაოდენობით და როგორ პირობებში.

მაგრამ, როცა მე მეტს არაფერს ვაკეთებ გარდა იმისა, რომ ყოველ ხუთ წუთში ვიმეორებ სიტყვა „მოგება“-ს და არ ვამბობ როგორ და რა პირობებში, სწორეთ აქედან წარმოიშვა ტრესტების და სინდიკატების პოლიტიკა, რომლებმაც არაჩვეულებრივად ასწიეს ფასები და რომლებმაც ეს დირექტივა გლეხობასთან კავშირის შესახებ იოტის ოდნადაც არ განხორციელეს. ასეთივე ბრძანება და ასეთივე სახის, შესაძლოა მიიღეს სავაჭრო ორგანოებმა. ყოველ შემთხვევაში სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს ეს ბრძანება სავალდებულო იყო აგრეთვე ყველა სინდიკატებისათვისაც, რომლებიც სავაჭრო ორგანოებს წარმოადგენენ და ყველა სავაჭრო ორგანიზაციებისათვის, რომლებიც სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოსთან არსებობენ. ეს ბრძანება ხომ ასე თავდება: „აქედან ნათელია, რომ საერთო სახელმძღვანელო პრინციპს როგორც წარმოებების, ისე სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს მოღვაწეობისათვის (ეს იყო წარსული წლის ივლისში) უახლოესი პერიოდისათვის წარმოადგენდა მოგება, როგორც ამოცანა და ბალანსი, როგორც გამოკვლევის მეთოდი“.

ეს იყო 1923 წლის ივლისში. არავითარი სხვა ამოცანები ამ ბრძანებაში არ არის ნაჩვენები. ტრესტები გამოედევნენ ამ მოგებას, ნაწილობრივ ამ ბრძანების გამო, უმთავრესად კი იმის გამო, რომ ისინი შეეცადნენ აუნაზღაურებიათ წინა პერიოდში მიღებული ზარალი და აიღეს კაპიტალის აღდგენის და საბრუნავი თანხების შექმნის ისეთი ტემპი, როგორიც ყველას ძალებს აღემატებოდა. ჩვენ [illegible] ფასები ნავთზე,—არ მახსოვს 82 თუ 28 კაპეიკი, [illegible] ვიტანა ჩვენ ფასი 56 კაპეიკი და ჩვენ ეს ფასი თითქმის ორჯერ შევამცირეთ, მაინც დარჩა მოგება. თითეული ტრესტი, რომელიც უკლებდა ფასებს, მოგებას იღებს. ეს გვიჩვენებს, რომ ჩვენ საქმე გვქონდა მოგების შესახებ ბრძანების ბრმა შესრულებასთან და გლეხთან კავშირის საჭიროების სრულ დავიწყებასთან.

რა დროს განვითარდა კრიზისი? ის განვითარდა იმ პერიოდში, როცა საქონელი უკვე მიტანილი იყო გლეხთან, მრეწველობამ მიიღო საკმაო კრედიტები და სავაჭრო ორგანოებს საქონელი უნდა წაეღოთ, მიეტანათ სოფელში. ამ ადგილს, უშუალო ფაქტიური კავშირის დროს, ისინი დამარცხდენ. ამიტომ საკითხს ფასების და ფასების პოლიტიკის შესახებ იმ ბრძანების გარეშეც, რომელიც მე წავიკითხე, უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. მას არ ეთანხმებოდენ მთელი რიგი ამხანაგები მოსკოვში. მე ვფიქრობ, რომ კონფერენცია ამ მხრივ მთლიანად დადგება ცენტრალური კომიტეტის თვალსაზრისზე ჩვენ ვიძლევით მინიმალური მოგების დირექტივას, ვიძლევით არა საუკუნოთ, არამედ იმიტომ, რომ ვხელმძღვანელობთ 1923 წ. შემოდგომის ეკონომიური მდგომარეობის ანალიზით, როცა მრეწველობას ან უკან უნდა დაეხია და შეემცირებია თავისი წარმოება მყიდველის არყოლის გამო, ანდა უნდა დაეპყრო გლეხობა და გლეხური ბაზარი.

პურის ფასები

მაკრატლის მეორე პირია—პურის ფასები. პურის ფასები არაჩვეულებრივ ეცემოდა ცალკე ბაზრებზე და ცალკე რაიონებში. ცნობები ამის შესახებ იბეჭდებოდა გაზეთში. მე დღეს მივიღე მშვენიერი ბროშიურა, რომელიც გამოცემულია, მგონი როსტოვში; ეს ბროშიურა სრულიად კონკრეტიულ ანალიზს უკეთებს ფასების და საქონლის მოძრაობას და ფასების განსხვავებას ქალაქის და სოფლის მრეწველობის პროდუქციაზე გლეხის დუქანში, როდესაც ცალკე საქონელის ღირებულება გამოიხატებოდა ფუთებში. ამ ბროშიურიდან სრულიად ნათელია, რომ ჩვენ ამ მხრივ მკვდარ წერტილს თავი დავაღწიეთ და საუკეთესო მაჩვენებელი იმისა, რომ თავი დავაღწიეთ მკვდარ წერტილს, არის თვით ასეთი ბროშიურების გამოცემა. ჩვენ აქამდის არც ერთ საკითხის შესახებ არ გვინახავს ისეთი დაწვრილებითი ანალიზი, როგორიც მოგვცეს როსტოველმა ამხანაგებმა ამ საკითხზე.

მაკრატლის ამ პირის შეკვრა შეიძლებოდა მხოლოდ პურის დიდი რაოდენობის თანამედროვე შესყიდვისა და მისი საზღვარგარეთ გატანის პირობებში. დირექტივა ამ საკითხში მოცემული იყო თავის დროზე პარტიის ცენტრალური კომიტეტის და სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოს, მიერ. არავითარი ეჭვი არ არის იმაში, რომ საკითხს პურის ფასების შესახებ ჩვენ გადავჭრით მხოლოდ პურის ექსპორტით საზღვარგარეთ, პურის დიდი რაოდენობის შესყიდვით ექსპორტისათვის. ჩვენ უნდა შევისყიდოთ 70 მილ. ფუთი პური. ეს მოითხოვს აუარებელ საშუალებებს, დიდ მოსამზადებელ მუშაობას და ამ საქმის მეტად ფართოდ და სწორად დაყენებას მე პირადათ, შრომისა და თავდაცვის საბჭოში წარმოებულ მუშაობის პრაქტიკიდან, შემიძლია დავამოწმო, რომ ამ ამოცანას დასძლევს პარტია და საბჭოთა აპარატი. პურის ექსპორტი და მისი შესყიდვა ეხლა უფრო წარმატებით სწარმოებს, ვიდრე ეს წარსული წელში იყო. ცალკე რაიონებში, მართალია, იყო მუშაობის შეჩერება ფულის უქონლობის გამო. მდგომარეობას რამოდენიმეთ ართულებდა კიდევ ის, რომ გლეხი მიმდინარე წელში სხვანაირათ მოექცა სასურსათო გადასახადის ჩაბარებას, ვიდრე ეს წარსულში იყო. მან გაცილებით უფრო მეტათ გამოიყენა თავისი უფლება ჩააბაროს სახ.-სამ. გადასახადი ფულათ, ნატურის მაგივრათ, ვიდრე ეს მოსალოდნელი იყო და შეიტანა მან ეს ფულის გადასახადი იმ ვადაზე ადრე, რომელ [illegible] უნდა ჩაებარებია მას ეს გადასახადი. გლეხების ამ მისწრაფებამ, მიეღოთ მეტი მოგება განსხვავებაზე ნატურასა და ფულის შორის და იმან, რომ ისინი ცდილობდენ საჩქაროთ შეესრულებიათ თავისი ვალდებულებანი, გამოიწვია პურის ფასების იმდენათ დაცემა, რომ ჩვენ იძულებული ვიყავით ზოგიერთ ბაზრებზე შეგვეჩერებია პურის დამზადება, რადგან ვერც ჩვენმა აპარატმა და ვერც საწყობების შენობებმა ვერ მოახერხეს ამ საქმის მოგვარება. გარდა ამ ობიექტიურ პირობებისა, რასაკვირველია, არანაკლები როლი ითამაშა პურის დამზადებისათვის ფულის მიწოდების მოუწყობლობამ, რომელიც პირველ ხანებში მეტათ ხელს უშლიდა ამ საქმეს. მაკრატლის წვერების შეერთება შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ პურის გატანა საზღვარგარეთ მიაღწევს არა ნაკლებ 200 მილიონ ფუთს. ამ ჟამათ ჩვენ გავიტანეთ საზღვარგარეთ 100 მილიონი ფუთი პური. მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დაკლებული იქნება საქონლის ფასები, თუ აწეული იქნება პურის ფასები—გადაწყვეტილი იქნება საკითხი კრიზისისა და ქალაქის სოფელთან დაკავშირების შესახებ.

შემოდგომის კრიზისი—ზრდის კრიზისი

მე უკვე აღვნიშნე, რომ კრიზისი, რომელიც ჩვენ განვიცადეთ, არ არის სიღარიბის კრიზისი, არამედ არის კრიზისი შედარებით ზედმეტი წარმოებისა მრეწველობის სფეროში. უკანასკნელი წელი მრეწველობის მხრივ ყველაზე უფრო ხელსაყრელი წელია ჩვენთვის; ასეთი მდგომარეობა არ ყოფილა არც ახალი ეკონომიური პოლიტიკის პერიოდში და არც მანამდის. მე მოვიყვან ცალკე, ყველაზე უფრო დამახასიათებელ ფაქტებს. მე უკვე ვსთქვი, რომ სათბობი მასალის კრიზისი, რომელზედაც ლაპარაკობდენ უკანასკნელ პარტიულ ყრილობაზეც, დონის აუზის კრიზისი გადაჭრილია იმდენად რადიკალურად, რომ ჩვენ პირველად მთელი ჩვენი, ოქტომბრის რევოლიუციის შემდეგ, არსებობის განმავლობაში ვიხილავდით საკითხს იმის შესახებ კი არა, რომ ჩვენ არა გვაქვს ნახშირი, არამედ იმაზე, რომ ჩვენ არ გვყავს ნახშირის მყიდველები. იგივე მდგომარეობაა გზათა მიმოსვლის მხრივაც. ეხლა ჩვენი გზები ისეთ მდგომარეობაშია, რომ მათ მხრივ არავითარ დაბრკოლებას არ უნდა ველოდეთ ჩვენი მეურნეობის აღდგენის საქმეში. გზათა სახალხო კომისარიატი უზრუნველყოფილია ორთქლმავლებით სულ უკანასკნელი ხუთი წლით მაინც. ასევე გაუმჯობესდა ვაგონების შემადგენლობა, რკინის გზათა ექსპლოატაცია და შემცირდა მათი ზარალი.

ამჟამად რკინისგზის ტრანსპორტს თითონ შეუძლია თავისი თავის გამოკვება, თუ მას მოეხსნით ხარჯებს წყალთა, გზებისა და ნავთსადგურებისათვის. ეს მიღწევები, ვიმეორებ, კოლოსალურია, ჩვენს რესპუბლიკას არასოდეს არ ჰქონია ისინი წინეთ და უკანასკნელმა წლებმა ამაში გადამწყვეტი როლი ითამაშეს.

მეურნეობის ეს აღდგენა გამოიხატება მისი განვითარების სხვა დანარჩენ ხაზებშიც, განსაკუთრებით შრომის ხელფასის საკითხზე; წარსულ წელში შრომის ხელფასი შესამჩნევათ გაიზარდა: „ხოზიაისტვენიკების“ ცნო[illegible] სიონალისტების ცნობების მიხედვით —68 პროც. თუ ჩვენ დიდებითად გადავჭრით ეხლანდელ კრიზისს, უკანასკნელი ცნობები კი ამტკიცებენ, რომ ის ჩქარა იქნება გადაჭრილი, მაშინ აუცილებელია ავიღოთ კურსი შრომის ხელფასის შემდეგ ზრდაზე. ეს გააფართოვებს ქალაქის ბაზრის ფარგლებს და გაადიდებს მუშების შრომის ნაყოფიერებას. ახალი ეკონომიური პოლიტიკის პირველ პერიოდში ერთერთი მთავარი საშიშროება, რომელიც იდგა მრეწველობისა და პარტიის წინაშე, იყო კვალიფიციურ მუშათა ძალის დაქსაქსვის საშიშროება მე, ჩემდა გასაკვირათ, როდესაც ვაგროვებდი ცნობებს მეურნეობის მდგომარეობისა და უმუშევართა რიცხვის შესახებ, გავიგე, რომ უკანასკნელთა რიცხვი აღწევს მილიონ კაცამდი. რიცხვი კოლოსალურია. როდესაც მე დავიწყე შესწავლა, თუ საიდან წარმოსდგა ეს ციფრი,—მე გამოვარკვიე შემდეგი: უმუშევართა რიცხვის ზრდა სწარმოებს დაქირავებულ მუშათა რიცხვის ზრდასთან ერთად

ეს ხდება იმიტომ, რომ მუშების ის ნაწილი, რომელიც წავიდა ქალაქიდან სოფლათ სამხედრო კომუნიზმის პერიოდში, დიდის ენერგიით ბრუნდება ეხლა უკან და ჩვენი ზრდის პროცესში მყოფი მრეწველობა ვერ იტევს მუშათა ამ ახალ კადრებს. უმუშევართა საერთო რიცხვიდან, კვალიფიციურ მუშათა რაოდენობა, ნამდვილ პროლეტართა რიცხვი, რომელნიც უფრო ფაბრიკასთან არიან დაკავშირებული, ვიდრე სოფელთან, —უდრის 20—24 პროც. უმუშევართა უმრავლესობას შეადგენენ სოფლებიდან ჩამოსული შავი მუშები და მოსამსახურეები.

გადავდივარ რა ისევ საკითხზე გაუმჯობესების შესახებ მრეწველობაში, უნდა აღინიშნოს, რომ მათ ადგილი აქვთ ტრესტების, ფაბრიკების და ქარხნების ტეხნიკურ-საწარმოო მოღვაწეობაშიც. გაუმჯობესებანი ჯერ კიდევ არ არის საკმარისი იმისათვის, რომ ვსთქვათ, რომ აქ გარდატეხა სავსებით მოხდა. მაგრამ ჩვენ მთელ რიგ ფაქტების მიხედვით შეგვიძლია დავამოწმოთ სათბობი მასალის დიდი მომჭირნეობა, დამხმარე მუშების ნაკლები პროცენტი და ნედლი მასალის მეტი უტილიზაცია იმასთან შედარებით, რაც წინეთ იყო. მაგრამ, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ დარგში ჯერ გაკეთებულია სულ მცირე პროცენტი იმისა, რაც უნდა გავაკეთოთ ჩვენი მეურნეობის აღდგენისათვის. [illegible] რატის საერთო რეკონსტრუქციას, უნდა ვსთქვათ, რომ ს. მ. უ. ს. რეორგანიზაცია მიღებულია და ტარდება ცხოვრებაში. ამ რეორგანიზაციამ უნდა მოგვცეს ჩვენ ისეთი აპარატი, რომელიც შესძლებს გაატაროს ცხოვრებაში დაუყოვნებლივ პარტიის თვითეული დირექტივა ეს რეორგანიზაცია, ვიმეორებ, ეხლა ხორცს ისხამს ამხ. პიატაკოვის ხელმძღვანელობით.

ვაჭრობის საკითხები

მე არ მგონია, რომ ამ კონფერენციაზე მიღებულ იქნეს საბოლოო გადაწყვეტილებები შინაურ ვაჭრობის კომისიის საკითხის შესახებ, რადგან ეს საკითხი ეხლა გამოვიდა მხოლოდ წინასწარ დამუშავების სფეროდან და არ ყოფილა ჯერ განხილული ცეკას მიერ. ცეკას რეზოლიუციაში ვაჭრობის საკითხებს განსაკუთრებული ყურადღება აქვს მიქცეული. იქ პირდაპირ ნათქვამია, რომ პარტიის წინაშე პირველათ დგება ვაჭრობის საკითხები მთელი თავისი სიგრძე-სიგანით. ვაჭრობის საკითხები ეხლა დაკავშირებულია კერძო კაპიტალის საკითხებთან, რადგან ახალი ეკონომიური პოლიტიკის აზრი ისეთია, რომ მილიონ გლეხთა მწარმოებლების საქონლის თავისუფალ გაცვლა გამოცვლის საფუძველზე ფართო სარბიელი იხსნება კაპიტალისტურ საზოგადოების მრავალ მოვლენათა აღმოცენებისათვის. ვაჭრობის სფეროში, უმთავრესად წვრილი ვაჭრობის სფეროში, კერძო კაპიტალმა მტკიცე ნიადაგი მოიპოვა კოოპერაციასთან და სახელმწიფო ვაჭრობასთან შედარებით. ამიტომ ჩვენს რეზოლიუციაში სპეციალურათ აღნიშნულია, რომ კოოპერაციის და სახელმწიფო ვაჭრობის ყოველგვარი გაძლიერება და მათი სამოქმედო ასპარეზის გაფართოვება არის სოციალისტურ მეურნეობის სფეროს გაფართოვება. და იმ მუხლის შემდეგ, რომელიც ვაჭრობას ეხება, ჩვენ მოვათავსეთ სპეციალური აბზაცი კერძო კაპიტალის შესახებ, რადგან ჩვენ ვფიქრობთ, რომ პარტიამ წლიდან წლამდის უნდა გამოიანგარიშოს სოციალიზმის და კაპიტალიზმის ძალების ურთიერთ დამოკიდებულება ახალი ეკონომიური პოლიტიკის პირობებში.

ძალების ეს აღრიცხვა 1924 წლისათვის გვიჩვენებს, რომ მრეწველობის სფეროში კერძო კაპიტალს არავითარი პოზიციები არ დაუპყრია, პირიქით, სახელმწიფო მრეწველობის ბალანსში იყო მთელი რიგი წვრილი და საშუალო წარმოებები, რომელნიც განსაკუთრებული ზრუნვის გარეშე შეიძლება გადაეცეს კერძო კაპიტალს ექსპლოატაციისათვის. კონცესიები—ეს მეორე საშუალებაა კაპიტალის მოსაწვევათ საზღვარგარეთიდან და მისი უტილიზაციისათვის. კერძო კაპიტალი ამ სფეროში უკანასკნელი წლის განმავლობაში რამოდენიმედ გაფართოვდა, მაგრამ უფრო ნაკლებ ფარგლებში, ვიდრე ეს შეეფერებოდა პარტიის და სახელმწიფოს ინტერესებს. ამას მეტად ხელს უშლის საბჭოთა კავშირის არცნობა და ოფიციალურ სავაჭრო ხელშეკრულებების უქონლობა ისეთ სახელმწიფოებთან, როგორიც არიან საფრანგეთი და ამერიკა. იმის გამო, რომ ამ ქვეყნებში არ არის სასამართლოს და კანონის გარანტიები, რომელნიც უზრუნველყოფენ ჩვენს ინტერესებს, ჩვენ დიდის სიფრთხილით ველაპარაკებით კონცესიების შესახებ ამ ქვეყნების წარმომადგენლებს.

კერძო კაპიტალი და ვაჭრობა

ერთადერთი სფერო, რომელშიაც კერძო კაპიტალმა ფართოდ გაშალა ფრთები და გახდა მდგომარეობის ბატონი,—ეს არის ვაჭრობა და ვაჭრობა საწვრიმალო. ვაჭრობის შესახებ მე უნდა ვსთქვა, უპირველეს ყოვლისა, ის, რომ ჩვენ ბევრათ იმაზე უკან ვდგევართ, რაც არის ყოველ კულტურულ სახელმწიფოში, რადგან მთელ რიგ მაზრებიდან და ოლქებიდან სპეციალური კორესპონდენტები, რომელთაც ეკითხებოდენ ამის შესახებ, იტყობინებიან, რომ იქ არ არის არავითარი ვაჭრობა, გარდა საქონლის დამტარებელთა. ეს დამტარებლები ჩანთით ზურგზე არიან ერთადერთი წარმომადგენლები სახელმწიფო კაპიტალიზმისა კაპიტალისტურ [illegible] ზოგადოებაზე გადასვლის გარდამავალ ხანაში—ეს სირცხვილია! თუმცა ამ საკითხის შესახებ არ არსებობს სტატისტიკური ცნობები, მაგრამ ჩვენ ვიცით, რომ ასეთი მდგომარეობაა ჩვენი კავშირის უდიდეს ნაწილში, ჩვენ თითქმის არავითარი მოწყობილი ვაჭრობა არა გვაქვს: არც კერძო და არც კოოპერატიული. ის ვაჭრობა კი, რომელიც ჩვენ გვაქვს, არის ვაჭრობა საქონლის დამტარებელთა და გადამზიდველთა, ეგრეთ წოდებული ვაჭრობა პირველი და მეორე ხარისხის. ეს ვაჭრობა 99 პროც. კერძო ვაჭრების ხელშია. საბითუმო ვაჭრობა უმთავრესათ სახელმწიფოს ხელშია, საბითუმო-საწვრიმალო ვაჭრობა კი [illegible]

გვაქვს ორი ფლანგი. საბითუმო ვაჭრობა, უმთავრესად, სახელმწიფოს ხელშია, საწვრიმალო ვაჭრობა, უმთავრესად, კერძოა და საშუალო,-საბითუმო-საწვრიმალო ვაჭრობა, სადაც ჩვენ გვაქვს ჩვენს ხელში 50 პროც.—

კერძო ვაჭრობას საერთოდ წარსულ წელში, იმ ცნობის მიხედვით, რომელთაც აგროვებდა ამხ. პრეობრაჟენსკი, ჰქონდა შემოსავალი სულ 600 მილ. მანეთი. ციფრი მეტათ დიდია. მაგრამ კითხვა აბსოლიუტურ თანხაში კი არ არის, არამედ იმაში, თუ რამდენი ჰქონდა მას წმინდა მოგება ამ 600 მილიონიდან? ამაში ხომ შედის ტრანსპორტის დაცვის, ნოქართა შესანახავი, შენობების და სხვათა ხარჯები. მაშ რამდენი მოაგროვა კერძო ვაჭარმა, რამდენით გაადიდა მან თავისი კაპიტალი? ჩვენ მივიღეთ პასუხი: 200-დან 600 მილიონამდე. ეს უკვე ბევრია. ეს მოგება დაახლოვებით მოდის 400 ათას ვაჭარზე. მაგრამ არსებითათ საშიშროება აქ მდგომარეობს იმაში კი არა, რომ კერძო ვაჭრებმა მიიღეს ასეთი მოგება, არამედ იმაში, რომ წვრილი ვაჭრობის სფეროში მონოპოლისტები არიან კერძო ვაჭრები, დამტარებლები და სოფლის კულაკები. რასაკვირველია, ჩვენ არ შეგვიძლია ამჟამათ ისეთი ამოცანა დაუყენოთ ჩვენს მრეწველობას, რომ ის შეიჭრეს თვითეულ სოფელში. მაგრამ, მაინც, ჩემის აზრით, პარტია ვერ შეურიგდება კერძო ვაჭრების და დამტარებლების მონოპოლიურ მდგომარეობას სოფელში,—ქალაქის და სოფლის კავშირის ყველაზე უფრო პასუხის-მგებელ ადგილას.

კოოპერაციის როლი კერძო კაპიტალთან ბრძოლაში

კერძო ვაჭრის მონოპოლიური მდგომარეობა უნდა მოისპოს, როგორათაც არ უნდა დაჯდეს ეს. როგორი საშუალებები და ხერხებია ამისათვის? პარტიის ცეკას რეზოლიუციაში სპეციალურათ ხაზგასმულია, რომ სოფლად კერძო ვაჭართან ბრძოლის მთავარი, ძირითადი საშუალებაა კოოპერაცია, რომელიც ეხლა თავისი საზოგადოებრივ პოლიტიკური მნიშვნელობით და იმ კრიზისის გამო, რომელიც ჩვენ განვიცადეთ, და იმ მოვლენებთან დაკავშირებით, რომელნიც აღმოჩენილ იქნენ ვაჭრობის სფეროში, იღებს სულ სხვა მნიშვნელობას; ეს მნიშვნელობა თანდათან იზრდება. კოოპერაცია სუსტი აღმოჩნდა არა მარტო რიცხვის მხრივ, არამედ პოლიტიკურადაც. მე არ ვიცი, გამოცემულია თუ არა კოოპერაციის მიმართ ისეთი ბრძანება, როგორც ამას ადგილი აქვს ს. მ. უ. ს., მაგრამ რომ კოოპერაცია ყველაფერს მოგების თვალით უდგება და რომ კოოპერაცია სცდილობდა ისეთივე მოგება მიეღო, როგორც კერძო ვაჭრებს—ეს აშკარაა, მომხმარებელს არ შეუძლია გაარჩიოს კოოპერატიული დუქანი კერძო დუქნისაგან და თუ არჩევს, ამბობს, რომ კერძო დუქნში უკეთესია, იქ საქონელსაც ჩქარა იძლევიან და ამას გარდა საქონელიც უკეთესია. აქ ჩვენ უკვე გვაქვს პრინციპიალური დამარცხება ამ საქმეში იმიტომ, რომ ჩვენ ისე დავაყენეთ ჩვენი ვაჭრობა, რომ მუშა და გლეხი მას გაურბის და მიდის კერძო ვაჭართან, ეს დამარცხება არის სახელმწიფო ორგანიზაციის და სოციალისტურ მომენტების დამარცხება ამ გარდამავალ ხანაში. კოოპერატიული დუქნები რომ ნაკლები იყვენ რიცხვით, მაგრამ კარგი ღირსებით და მოსახლეობამ რომ იგრძნოს და დაინახოს, რომ იქ უფრო იაფად, უკეთესად ვაჭრობენ და ზრუნავენ მუშებზე და გლეხებზე, მაშინ ის თვითონ მოაწყობს ამ კოოპერატივებს მოკლე დროის განმავლობაში.

ამიტომ კოოპერაციის საკითხებს უნდა მიექცეს ეხლაც უდიდესი ყურადღება და პარტიის მთელი ძალღონით აქ უნდა მოვაბრუნოთ საქმე, როგორც კოოპერატიული დუქნების მაქსიმალური ორგანიზაციის მხრივ მოსახლეობის ფართო მასების ჩაბმით ამ საქმეში, ისე თვით კოოპერაციის პოლიტიკის გაუმჯობესების მხრივაც. აუცილებელია მივაღწიოთ იმას, რომ კოოპერ. უკეთესათ და უფრო იაფათ ვაჭრობდეს და რომ თვითეულმა მუშამ და გლეხმა იგრძნოს კოოპერატიული ვაჭრობის უპირატესობა კერძო ვაჭრობასთან შედარებით. თუ ჩვენ ამას ვერ მოვახერხებთ ერთ ან ორი წლის განმავლობაში, მაშინ დამტარებლის პოზიცია, რომელიც ეხლა საშიში არ არის ჩვენთვის—ჩქარა განმტკიცდება, რადგან ის ვერ იპოვის სოფლით მოწინააღმდეგეს სახელმწიფო კაპიტალის სახით.

საფინანსო რეფორმა

მე შევეხები გაკვრით კიდევ ორ საკითხს, რომელიც მოხსენებულია ცეკას რეზოლიუციაში და რომელთაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვთ მთელი ეკონომ[illegible] ვილი [illegible] რეფორმ[illegible] მნიშვნელ[illegible] ამ შემთხვ[illegible] იქნება გადაწყვეტილი, ფინანსების სფეროში შექმნის მტკიცე ბაზას მეურნეობის განვითარებისათვის და გაანთავისუფლებს მოსახლეობას, მუშებს და გლეხებს იმ ტანჯვისაგან, რომელიც დაკავშირებულია საბჭოთა ფულის ნიშნების დაცემასთან. ლაპარაკია საბჭოთა ფულის ნიშნების, რომელნიც თანდათან ეცემიან, მტკიცე ნიშნებით შეცვლის შესახებ; ამ უკანასკნელმა უნდა ფულის როლი უნდა ითამაშონ ჩერვონეცის მიმართ. ამ ჟამად ჩერვონეცის ტრიალს რესპუბლიკებში უჭირავს დაახლოვებით მთელი ფულის ტრიალის 4|5 და 1|5 უჭირავს საბჭოთა ფულის ნიშნებს. და ეს საბჭოთა ფულის ნიშნები, ის, რასაკვირველია, პირველ რიგში მიდის როგორც შრომის ხელფასი, მიდიან სოფლათ, რადგან ეს არის წვრილი ფულის ნიშნები. ფულის ტრიალის ეს 1|5 ნაწილი ამ ჟამათ შეიძლება შეცვლილი იქნეს მტკიცე ხურდა ფულის ნიშნებით, ვერცხლის იმ მარაგის გამოყენებით, რომელიც მთავრობის განკარგულებაშია აქ ლაპარაკია ერთ მილიონ ოქროს მანეთზე. იმის გამო, რომ საბჭოთა ფულის ნიშნები თითქმის განდევნილია ბაზრიდან და დღითიდღე უფრო და უფრო იდევნება,—ეს რეფორმა დაჩქარებით უნდა იქნეს გატარებული, მაგრამ ამასთანავე საჭიროა მთელ რიგ ზომების მიღება, რომელნიც უზრუნველყოფენ ამ რეფორმის წარმატებას. ამ ღონისძიებათა შორის პირველ რიგში დაყენებული უნდა იქნეს იმ ბრძოლის გაგრძელება დეფიციტობის წინააღმდეგ, რომელსაც ჩვენ წარმატებით ვაწარმოებდით წარსულ წელში. ამ ჟამათ ჩვენ გაცილებით ნაკლები დეფიციტი გვაქვს, ვიდრე ეს წინეთ იყო. ასე, მაგალითად, თუ თქვენ აიღებთ ემისიის როლს, იმ ემისიის, რომლისგანაც ჩვეულებრივ იფარებოდა დეფიციტი, გარდა სესხისა და საკრედიტო ოპერაციებისა,—ემისია ოქტომბრიდან დეკემბრამდი შეადგენდა ბიუჯეტის 47 პროც., იანვრიდან მარტამდი—32 პროც., აპრილიდან ივნისამდი—29 პროც., ივლისიდან-სექტემბრამდი—სულ 17 პროც. ამრიგათ 47 პროც. ერთი წლის განმავლობაში ის დაყვანილია 17 პროც.

მაგრამ აუცილებელია აგრეთვე ბრძოლის წარმოება ზედმეტ და ზედართულ ხარჯების წინააღმდეგ და, ბოლოს, ჩერვონეცის და მთელი ჩვენი ფულის ტრიალის სიმტკიცის უზრუნველყოფისათვის აუცილებელია ჩვენი ოქროს და ვალიუტის ფონდის გადიდება.

რაც შეეხება საკითხს აქტიურ და პასიურ ბალანსის შესახებ და ამჟამად პასიურ ბალანსის შემოღების შესაძლებლობის, მე არ მოვიყვან გრძელ ციფრებს,—თქვენ შეგიძლიათ ნახოთ ისინი გაზეთებში ანდა სპეციალურ ბროშიურებში, რომელთაც [illegible]. საგარეო [illegible] 1921 [illegible] 188,[illegible],000 მან., 1922 წ. შემოტანა სჭარბობდა გატანას 188,252,0[illegible] მან. შემოტანის ასეთი სიჭარბე გატანაზე და ის ჩვენ გვქონდა ყველა წლებში,—შესაძლებელი იყო მხოლოდ ოქროს ვალიუტის ფონდის ხარჯზე.

ამას გარდა, უნდა გვახსოვდეს, რომ შეიძლება განმეორდეს ის სიმშილი, რომელიც ჩვენ განვიცადეთ 1921 წელში, შეიძლება მოხდეს საერთაშორისო გართულება, შეიძლება შეირყეს ჩერვონეცი და შეუძლია თუ არა ყველა ამის გამო, სახელმწიფოს არ ჰქონდეს ოქროს ფონდი? ჩემის აზრით, არ შეუძლია. რამდენადაც ჩვენ აქამდის წლიდან წლამდი ვხარჯავდით მას: ეხლა ზედმეტი არ იქნება ცოტათი „შევასუსტოთ“ ის.

მაგრამ ის დირექტივი, რომელიც მოცემულია პარტიის ცეკას რეზოლიუციაში, ზოგიერთმა სწორათ ვერ გაიგეს. პუნქტს აქტიურ ბალანსის შესახებ უდგებოდენ ისე, თითქოს ცეკა წინადადებას იძლევა მოვაგროვოთ ოქროს მთა და მივუტანოთ ის სოკოლნიკოვს; დეე, იყოს შენახული. პასიური ბალანსი ჩვენთვის შეუძლებელია, რადგან ჩვენ არ შეგვიძლია ვიყიდოთ იმაზე მეტი, რასაც ვყიდით, რადგან ჩვენ არა გვაქვს ეს „სყიდვითი“ საშუალებები. ეს „სყიდვითი“ საშუალებები ჩვენ უნდა მივიღოთ უეჭველათ და რათაც არ უნდა დაგვიჯდეს ის. რისთვის? პირველ ყოვლისა იმისთვის, რასაკვირველია, რომ ვიყიდოთ ნედლი მასალა მრეწველობისთვის, ყოველგვარი მოწყობილობა და სხვა. და თუ შესაძლებელი იქნება,—ეს უნდა გამოვიანგარიშოთ სისწორით,—მაშინ უნდა შევინახოთ კიდეც, რამდენიც შესაძლებელი იქნება. და ჩვენს რეზოლიუციაში სპეციალურათ ნათქვამია, რომ შემოსავალი გამოყენებული უნდა იქნეს ნედლი მასალის და ჩვენი მრეწველობისათვის საჭირო მოწყობილობების შესყიდვისათვის. მაგრამ უნდა მივიღოთ მხედველობაში, რომ, როდესაც ჩვენ გავიწლავთ ამ აქტიურ ბალანს, 80—90 პროც. ანდა დაახლოვებით ამდენი უნდა დავხარჯოთ ჩვენი მეურნეობის საჭიროებებისათვის, 9—10 პროც. კი გადავდოთ საერთაშორისო გართულების, სიმშილობის, ჩვენი ვალიუტის რყევის და სხვა შემთხვევებისათვის. ამისათვის ჩვენთვის მერკანტილისტების წოდება, როგორც მე მაგინებდა ერთ სხდომაზე ერთი ნასწავლი კაცი, რომელსაც ახსოვდა, რომ ოდესღაც ყოფილან ვილაც მერკანტილისტები,—შეუძლებელია.

საკითხი გეგმიან მეურნეობის შესახებ

თქვენ იცით, რომ საკითხს გეგმიან მეურნეობის შესახებ ჩვენ შევეხეთ ორ რეზოლიუციაში: რეზოლიუციაში პარტმშენებლობის შესახებ [illegible]

ლიტიკის შესახებაც [illegible] ლია, ეს აღნიშნავს [illegible] საკითხის მნიშვნელ[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რომ ჩვენი სამეურნეო ორგანოების მუშაობა უფრო შეთანხმებულათ სწარმოებდეს, ვიდრე ეს იყო წარსულში. და აქ ჩვენ ჩვენს რეზოლიუციაში ხაზი გაუსვით გეგმიანობის შემდეგ მთავარ მომენტებს: სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოს როლის გაძლიერებას საკრედიტო და ფინანსიურ პოლიტიკის სფეროში და აუცილებლობას სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოსთვის მაქსიმალური ყურადღება მიაქციოს ბაზრის სისტემატიურ შესწავლას იმისათვის, რომ სახელმწიფო გეგმათა სამმართველომ აცნობოს მთავრობას და პარტიას ამა თუ იმ გართულების მოახლოვება გაცვლა გამოცვლისა და საქონლის ტრიალის სფეროში. და სპეციალურ აბზაცში სიტყვა-სიტყვით ნათქვამია, რომ სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოს უახლოესი მოვალეობა უნდა იყოს ბაზრის მიმდინარე კონიუნქტურის სისტემატიური შესწავლა და ძირითად ღონისძიებათა გამომუშავება ბაზარზე შექმნილ ურთიერთობაზე გავლენის მოხდენის მიზნით. მე ვფიქრობ, რომ კრიზისიდან გამოტანილი უნდა იქნეს უეჭველათ ეს გაკვეთილი, რომელიც სპეციალურათ ხაზგასმულია ცეკას მიერ.

მაგრამ აქ პრესაში წარმოებულ დისკუსიის მიერ წამოყენებული იყო მეორე საკითხი, საკითხი გეგმის შედგენის შესახებ, ამასთანავე როგორი გეგმა უნდა შევადგინოთ ჩვენ იმ გეგმის შემდეგ, რომელიც დამტკიცებულ იქნა საბჭოების 8 ე ყრილობის მიერ, მე ვერავინ ვერ ამიხსნა. ჩემის აზრით, მეურნეობის აღდგენის გეგმა ჩვენ გვაქვს; ეს გეგმა დამტკიცებული იყო პარტიისა და საბჭოების ყრილობის მიერ და შევიდა კანონში. დანარჩენი უნდა მოხმარდეს ამ გეგმის განხორციელებას; ეს გეგმა ჩვენ მიერ მოცემულია ქვეყნის ელექტროფიკაციის გეგმაში და ის იძლევა ეკონომიურ და ტეხნიკურ საფუძვლებს პროლეტარიატის ბატონობისათვის და სრულ გარანტიას იმისა, რომ ჩვენ მუშათა საკითხში მუშათა კლასის პოლიტიკურ ბატონობისაგან გადავალთ წარმოების უმაღლესად განვითარებულ საშუალებების ეკონომიურ ბატონობაზე. ყველაფერი ეს მოცემულია ელექტროფიკაციის გეგმაში. ყველაფერი დანარჩენი უნდა შეეგუოს იმას, რომ განხორციელებული იქნეს ეს გეგმა. საკითხი შეეხება მხოლოდ ცალკე ორგანოების მუშაობის მაქსიმალურ შეთანხმებას. ამაზე მე საჯერ თუ ოთხჯერ ვეკამათებოდი ამხ. პრეობრაჟენსკის და, ბოლოს და ბოლოს, თითქოს მიღწეული იქნა სრული შეთანხმება. მიმდინარე მუშაობის სფეროში ხომ მნიშვნელოვანი ის კი არ არის, რომ დასწერო გეგმა, არამედ უნდა განახორციელო ის. ვაჭრობის სფეროში ამჟამათ, როდესაც მე და თქვენ დამოკიდებული ვართ დამტარებლისაგან, რომელიც მთელ რიგ ოლქებში შორის როლს ასრულებს, რომელიც ვაჭრობს კიდეც და იპარავს კიდეც და არ არის სხვა ვაჭარი,—ასეთ მდგომარეობის დროს განა შეიძლება გაცვლა-გამოცვლისა და გასაღების გეგმის განხორციელება? რასაკვირველია, გეგმის შედგენა შეიძლება, მაგრამ აქ მთავარია—მოწყობილი იქნეს ვაჭრობა, კოოპერაცია, რომ არ იყოს დიდი ზედდართული ხარჯები. აქ ლიტერატორების და ეკონომისტების მუშაობა კი არ არის, არამედ მუშაობა ორგანიზატორების და პრაქტიკოსების. ბოში, რომელიც ყიდის კიდეც და იპარავს კიდეც, ვერ იქნება ჩვენი აგენტი.

მთელ რიგ ოლქებში ჩვენ უკვე შევქმენით წინასწარი პირობები გეგმიანი მანევრებისათვის. კრედიტის სფეროში ჩვენ გვაქვს სახელმწიფო ბანკი, სამრეწველო ბანკი, ეხლა ვაწყობთ სასოფლო-სამეურნეო და საგარეო ვაჭრობის ბანკს.

გამოყენებულია თუ არა ეს წინასწარი პირობები გეგმიანი ხელმძღვანელობისათვის? გამოყენებულია, მაგრამ არა ყველგან და ყოველთვის. დეფექტები აქ იყო ზოგიერთ ოლქებში დიდი, ზოგიერთები პატარა. გაუმჯობესდა თუ არა გეგმიანი მეურნეობის განხორციელება წარსულ წელში, გაიზარდა თუ არა სამეურნეო ორგანოების შეთანხმებული მუშაობა? რასაკვირველია, გაუმჯობესდა, და ეს ყველამ იცის. გასულ წელში, თუ თქვენ აიღებთ მრეწველობას, დაინახავთ, რომ ის იზრდებოდა ყოველთვიურათ თანაბარი ხაზით, უკრიზისოთ, ყოველგვარ რყევის გარეშე, მას შეუწყვეტლივ აწოდებდენ სათბობ მასალას, ნედლ მასალას და სხვა. იყო, მართალია, ზოგიერთი გაუგებრობა შრომის ხელფასის სფეროში, მაგრამ პროდუქციის განვითარება მაინც სისტემატიურათ სწარმოებდა. აიღეთ საგარეო ვაჭრობის გეგმა: ის შედგენილი და გატარებულია წარსულ წელში უკეთესათ, ვიდრე ოდესმე. შეუძლია თუ არა ჩვენს სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოს შეადგინოს ეხლა საერთო ბალანსი თუ გნებავთ ქაღალდზე მეურნეობის ყველა დარგებისათვის, ვაჭრობისა, კოოპერაციისა და სხვებისათვის? ჯერ კიდევ არ შეუძლია, მას შეუძლია შეადგინოს საერთო სამეურნეო ბალანსი გასული წლისათვის, მომავალ წლისათვის კი არ შეუძლია. და თუ ის ვერ შესძლებს შეადგინოს ბალანსი რეალურ ძალთა და საორგანიზაციო წინასწარ პირობათა აღრიცხვის საფუძველზე, იმ ძალების და პირობების, რომელნიც ჩვენ გვაქვს, მაშინ სხვა რაღა რჩება? მე ამას წინათ აღვნიშნავდი, რომ მე სამხედრო კომუნიზმის პერიოდში ს. მ. უ. ს. ისე ზედმიწევნით დაყენებული საქმე, რომ საკმარისი იყო ტელეფონით გაგეცა ბრძანება და სამი საათის შემდეგ მიიღებდი გეგმას: რომელიც მოხაზული იყო წითელი, მწვანე და ლურჯ წრეებით, კვადრატებით და სხვა ზის თავისთვის სპეცი-ლიტერატორი (ამისათვის სპეცები ყველა დაწესებულებებში არიან) და აკეთებს თავის საქმეს. აქვს თუ არა ასეთ გეგმას რაიმე გეგმითი მნიშვნელობა? რასაკვირველია, არა. რასაკვირველია, ცუდია, რომ ჩვენ არა გვაქვს საშუალება შევადგინოთ ასეთი გეგმა—ეს აშკარავებს აღრიცხვის, საორგანიზაციო მომზადების უქონლობას და მეურნეობის ჩამორჩენილობას.

ეს საერთო სწორი გეგმა შეიძლება ეყრდნობოდეს მხოლოდ სწორ, გამოცდილებით ნაცად აღრიცხვის და მრეწველობის, ვაჭრობის და მთელ მეურნეობის კარგ ორგანიზაციის საფუძველს. ჩვენში კი ჯერ კიდევ ბოშები ვაჭრობენ და იპარავენ; მთელ რიგ ოლქებში არ არის აღრიცხვა და ჯერ კიდევ არ შეუძლიათ მისი შედგენა წარსულ წლისათვის. რასაკვირველია, ეს ცუდია, მაგრამ მაშინ, როდესაც ჩვენ შევსძლებთ შევადგინოთ მთელი მეურნეობის საერთო გეგმა მთელი რუსეთისათვის, როდესაც ჩვენ შევსძლებთ ამ გეგმის ცხოვრებაში გატარებას მთელი მეურნეობის მთლიან ორგანიზაციაზე დაყრდნობით,—მაშინ იქნება არა გარდამავალი პერიოდი, არამედ სოციალისტური, რომლის დროსაც იქნება სისტემატ. საერთო აღრიცხვაც და მეურნეობის ერთიანი ორგანიზაციაც. ჩვენ უნდა ვიბრძოლოთ ამისათვის მთელ რიგ წლების მანძილზე. რასაკვირველია, ეხლა გაცილებით მეტი წინასწარი პირობებია გეგმიანი ხელმძღვანელობისათვის, ვიდრე ეს წინედ იყო. ჩვენ რამოდენიმეთ ნაკლები შეცდომები მივიღეთ, ვიდრე ამის შესაძლებლობას გვაძლევდა ეს წინასწარი პირობები. და რასაკვირველია, გასაგებია, როცა პარტიის ცეკა წინადადებას გვაძლევს შევიტანოთ მთელი რიგი შესწორებები გეგმიან ორგანოების მოღვაწეობაში მათი გაძლიერების მიზნით. მაგრამ რომ ვინმე შემეკითხოს მე ეხლა: შევსძლებთ კი ჩვენ მოვახდინოთ ეხლა, როდესაც იგეგმება მთელი მრეწველობა შემდეგი წლისათვის, ბაზარზე არსებულ დამოკიდებულებათა აღრიცხვა შემდეგი წლის შემოდგომისათვის,—მე უპასუხებდი: ვერ შევსძლებთ. ჩვენ ხომ 16 მილ. საგლეხო მეურნეობები და ასეული მილიონი დესეტინები გვაქვს. თუ მოსავალი იქნება საშუალოზე ნაკლები კი არა, არამედ საშუალო, მაშინ იქნება ერთი ბაზარი, საშუალოზე ნაკლები—მეორე და საშუალოზე მეტი—მესამე. კარგი მოსავალი კი აიძულებს საქონლის ზიდვის რაოდენობის [illegible] საშუალოზე ნაკლების წინააღმდეგ. ამიტომ ჩვენ უნდა აღვნიშნოთ მთელი რიგი ფაქტები. ასეთ რთულ პირობებში მთავარი უნდა იყოს მაქსიმალურ მარაგი როგორც კარგი, ისე ცუდ მოსავლის შემთხვევისათვის მარაგი უნდა იყოს საქონელშიც, კრედიტშიც, ფულის ტრიალშიც და საგარეო ვაჭრობაშიც. ჩვენი ბაზრის ასეთი ჩამორჩენილობის და ბაზრის და მისი შემთხვევითი მერყეობის საკმარისათ შეუსწავლობის პირობებში მარაგში გვაქვს ჩვენ ერთადერთი შესაძლებლობა ფართოთ გავშალოთ ჩვენი მუშაობა კრედიტის შემთხვევაში. ამით მე არ მინდა უარვყო ჩვენი გეგმიანი მეურნეობის ყოველგვარ გაუმჯობესების და სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოს გაძლიერების შესაძლებლობა. ამ მხრივ ჩვენ ვეძებდით ყოველგვარ საშუალებას და ვგზავნიდით სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოში ამხ. პიატაკოვს. ის იყო იქ და შემდეგ წავიდა, ჩვენ გავგზავნეთ სმილგა, რომელმაც დიდი ნიჭი გამოიჩინა სათბობი მასალის მეურნეობის სფეროში, მაგრამ ის აპირებს იქიდან წასვლას და გადადის სასოფლო-სამეურნეო ბანკში, ჩვენ გავგზავნეთ სახელმწიფო გეგმათა სამმართველოში ამხ. ცურიუპა და ამხ. სოკოლნიკოვს ვართმევთ ამხ. ვლადიმიროვს იმისათვის, რომ ავწიოთ სახელ. გეგმათა სამმართველო და დავეხმაროთ მას მის მუშაობაში. არ შეიძლება ითქვას, რომ ეს მუშაობა ცუდათ მიდიოდეს, მაგრამ ის უეჭველათ ჩამორჩა ცხოვრების ტემპს.

მაგრამ სახელ. გეგმათა სამმართველოს მარტო ეს რეორგანიზაცია მეტად ცოტაა. მე ნამდვილ ცრუმორწმუნოებათ მიმაჩნია ის, თუ ვინმე ფიქრობს, რომ შესაძლებელია ჩვენს ქვეყანაში ვლადივოსტოკიდან პეტროგრადამდი, მურმანსკიდან ოდესამდი გვყავდეს საგეგმო კომისიები, ზედ და მხოლოდ განაგებდე. ეს სისულელეა. ჩვენ მხოლოდ ეხლა გადავედით ჩვენი რესპუბლიკის გეგმიან მეურნეობასთან შეგუებაზე, ურალის რაიონებათ დაყოფით. ეს პოლიტიკა გატარებული უნდა იქნეს შემდეგშიაც. ეს საგეგმო კომისიები ადგილებზე უნდა განვითარდენ და გაუმჯობესდენ, მათ უნდა მიენიჭოს აუცილებელი ავტონომია და მხოლოდ ამ დეცენტრალიზატორულ და შეუწყვეტელ მუშაობის შემდეგ ჩვენ მივიღებთ აუცილებელ ბაზას ჩვენი გეგმიანი მეურნეობის განვითარებისათვის.

ფულის ბრუნვის საკითხი ამიერ-კავკასიაში

უკვე დამთავრდა სხდომები ამიერ-კავკასიის საკრედიტო-სავალიუტო თათბირის და ეხლა შეიძლება აღნუსხულ იქნეს თათბირის საბოლოო შედეგები ფულის ტრიალის შესახებ. ა. კ. ფინანსთა კომისარიატის პასუხისმგებელ თანამშრომლებმა და მომხსენებელმა ამხ. საფარიანმა თავის დასკვნითი სიტყვაში მტკიცედ დააყენეს რამდენიმე საკითხი ფულის ბრუნვის შესახებ. უმთავრესი მათი აზრი იმაში მდგომარეობს, რომ დღევანდელ პირობებში მტკიცე ვალიუტაზე გადასვლა შეუძლებელია, სანამ ეს საკითხი საბოლოოდ არ იქნება გადაწყვეტილი საკავშირო მასშტაბით. ამიტომ ჯერჯერობით ჩვენი ფულის ნიშნები უნდა შევინახოთ და განვამტკიცოთ ყოველი ზომებით.

მეორე, კონკრეტიული ზომა, რომელიც გამოირკვა ფართო კამათის შემდეგ,—არის ჩვენი სახელმწიფოებრივი შემოსავლის გაძლიერება—ნაციონალიზაციაქმნილ მრეწველობის წმინდა მოგებიდან. შემდეგ, ვინაიდან ბონების დაცემის უმთავრეს მიზეზებათ აღიარებულია ჩვენი ბიუჯეტის დეფიციტობა და სავაჭრო ბრუნვის ბალანსი, ბუნებრივად გამომდინარეობს ის დასკვნა, რომ საჭიროა მომატებულ იქნეს გადასახადები, განსაკუთრებით პირდაპირი; გარდა ამისა სახელმწიფო ფონდები უფრო მიზანშეწონილად გამოყენებული უნდა იქნეს. სავაჭრო ბალანსის გაჯანსაღებისათვის საჭიროა ნედლეულის გეგმაშეწონილი ექსპორტის ორგანიზაცია, სასოფლო სამეურნეო ძვირფასი კულტურების აღდგენა-განვითარება და ამიერ-კავკასიის საქონლის ბრუნვის აპარატების მოწყობა და ურთიერთობის მოწესრიგება რუსეთთან და უცხო ქვეყნებთან.

თათბირზე აღნიშნული იყო ის სერიოზული მნიშვნელობა, რომელიც აქვს ჩერვონეცზე და უცხო ვალიუტაზე ერთიანი კურსის შექმნას. ხელფასის აღრიცხვა, გარდა ჩერვონცების, საქონლის მანეთზე აღიარებულია, როგორც არასასურველი; ვინაიდან ამგვარი აღრიცხვა იწვევს ბონების დაცემას და პირიქით ჩერვონეცის კურსის ზრდას.

ხანგრძლივი კამათის შემდეგ ზოგადი საკითხი ფულის ბრუნვის შესახებ ამიერ-კავკასიაში გამოიხატა თათბირის შემდეგი რეზოლიუციებში:

1. ბიუჯეტის დეფიციტის შემცირება შეიძლება მიღწეულ იქნეს: სახელმწიფო და ადგილობრივი ბიუჯეტების შემცირებით, ფედერატიული და რესპუბლიკანური ფონდების მიზანშეწონილი გამოყენებით, სამეურნეო და საკრედიტო ყველა დაწესებულებების წმინდა მოგებიდან განსაზღვრულ პროცენტის გადარიცხვით და გადასახადების აღრიცხვების გადიდებით (უმთავრესად—პირდაპირი გადასახადების).

2. დაევალოს საკავშირო სახელმწ. ბანკის ამიერ-კავკასიის კანტორას, აგრეთვე ყველა საკრედიტო დაწესებულებებს,—გააფართოვონ ოპერაციები—შესანახად შეტანილ ფულის, მიმდინარე ანგარიშების და ფულის გადაგზავნის. ეს ოპერაციები მოახდინონ ამიერ-კავკასიის საზღვრებში ჩერვონეცებზე აღრიცხვით.

3. წინადადება მიეცეს საკრედიტო დაწესებულებებს, რათა მათ სალაროებში შეგროვილი ა. კ. ბონები მოახმარონ კრედიტის სახით სახალხო მეურნეობის საჭიროებისათვის, პირველ რიგში ნედლეულის წარმოებისათვის.

4. სავაჭრო ბალანსის გაჯანსაღების მიზნით სასურველია ზედდანართი საექციზო აღრიცხვების შემცირება სასოფლო-მეურნეობის ნაწარმოებზე იმ შემთხვევაში, თუ უკანასკნელი იგზავნება საკავშირო რესპუბლიკებში.

5. გადასინჯულ და შემცირებულ იქნეს საერთო საქონლის გადაზიდვის ტარიფი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციაზე.

6. ადგილობრივ გადასახადების პოლიტიკა შეფარდებულ იქნეს ცენტრის პოლიტიკასთან.

7. ვალიუტის ოფიციალური „კოტიროვკა" მოსპობილი იქნეს ყველა ბირჟებზე, გარდა ტფილისის, ბაქოსი და ერევნის.

8. ფულის ბრუნვის მოწესრიგების მიზნით ფედერაციის ფარგლებში საჭიროა ა | კ. ფინანსთა კომისარიატთან ინტერვენციული თანხების დაარსება როგორც ვალიუტის, ისე საქონლის.

9 დაევალოს საკრედიტო დაწესებულებებს აწარმოონ, ფინანსთა კომისარიატის ხელმძღვანელობით, საარბიტრაჟო გარიგებანი ვალიუტაზე ა. | კავკასიის მსხვილ ცენტრთა შორის.

10. სასტიკად აკრძალული იქნეს სავალუტო ოპერაციების წარმოება ბირჟის და ს კრედიტო დაწესებულებათა გარეშე.

12 დაევალოს ყველა სამეურნეო და კოოპერატიულ ორგანიზაციებს მათი სალაროებში შეგროვილი თანხები ბონებით, ბანკნოტებით ან უცხო ვალიუტით, შეიტანონ საკრედიტო დაწესებულებებში მიმდინარე ანგარიშზე.

13. ვინაიდან სახელმწიფოს განკარგულებაში ჩერვონცების მარაგი ცოტაა, თათბირმა სცნო მიზანშეწონილად ეს მარაგი გამოყენებულ იქნეს სახ. მეურნეობის აღსადგენად, ხოლო მშრომელი მასის უზრუნველსაყოფად მიღებულ იქნეს ენერგიული ზომები შემნახველი კასების გახსნისთვის ამიერ-კავკასიის ყველა პუნქტებში.

14. ხელფასის აღრიცხვა [illegible] ცის მანეთით იმ პირობით, რომ რეალური ხელფასი არავითარ შემთხვევაში არ იქნება შემცირებული.

რეზოლიუციის მე-10 პუნქტმა გამოიწვია უთანხმოება, ამიტომ ეს საკითხი გადაეცა საგანგებო კომისიას.

პროფკავშირებში

მეორე რაიონის განათლების მუშაკთა კრება.

30 იანვარს, საღამოს 7 საათზე პოლიტეხნიკუმის შენობაში შესდგა მეორე რაიადგილკომის განათლების მუშაკთა კრება, სხდომას თავმჯდომარეობდა მეორე რაიადგილკომის პასუხისმგებელი მდივანი ამხ. ჯაიანი.

დღის წესრიგში დასმული იყო: 1) დამზღვევი კასის ანგარიში და 2) სრულიად საქართველოს განათლების მუშაკთა მესამე ყრილობაზე დელეგატების არჩევა.

ვინაიდან პირველ საკითხის შესახებ მომხსენებელი მოუცლელობის გამო ვერ გამოცხადდა, იგი მოხსნილ იქნა.

ვიდრე არჩევნებს შეუდგებოდა კრება, ამხ. მეძმარიაშვილი კრების მოთხოვნით აცნობს დამსწრეებს ყრილობის დღის წესრიგს და პროგრამას—და ამავე დროს საჭიროდ აღიარებს, რომ კრებამ გამოიმუშავოს „ნაკაზი", რომლის გატარებაც დაევალება არჩეულ დელეგატებს ყრილობაზე.

კრება იღებს წინადადებას „ნაკაზის" გამომუშავების შესახებ

ამხ. ბეგთაბეგოვს საჭიროდ მიაჩნია პროგრამაში აღნიშნულ მოხსენებათა გარდა, ყრილობაზე წაკითხულ იქნეს მოხსენება ჩვენი რესპუბლიკის სამეურნეო და ფინანსიურ მდგომარეობაზე, რადგან ამ უკანასკნელზე დამოკიდებული განათლების მუშაკთა ნივთიერი მდგომარეობის გაუმჯობესების შესაძლებლობა.

დანარჩენი ამხანაგები მოითხოვენ, რომ მათ მიერ არჩეულ დელეგატთაგან ხაზგასმით იქნეს აღნიშნული ხელფასის თავის დროზე გაუსტუმრებლობა და თან იძლევიან ამ საკითხის მისაწე რიგებულ კონკრეტიულ ზომებს, რომლის გატარებასაც ისინი ავალებენ დელეგატებს.

ამხანაგებს დაუშვებლად მიაჩნიათ ერთი და იმავე კატეგორიის მუშაკთა ხელფასის ის დიფერენციაცია, რომელსაც დღეს აქვს ადგილი და რომელსაც არავითარი გასამართლებელი საფუძველი არ მოეპოვება.

დელეგატებს ევალებათ ეს საკითხიც სათანადოთ იქნეს გაშუქებული ყრილობაზე შემდეგ ამხანაგები მოითხოვენ ყრილობამ განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს ტეხნიკური პერსონალის და ე. წ. დაბალ მოსამსახურეთა (დარაჯების, შიკრიკების და სხვათ) ნივთიერი მდგომარეობის გაუმჯობესებას, რადგან მათი ხელფასი შედარებით განათლების სხვა მუშაკებთან მეტად ჩამოქვეითებულია და ვერ აკმაყოფილებს ოდნავადაც მოთხოვნილებათა მინიმუმს.

ამხ. გეგენავა კრებაზე აღნიშნულ საკითხებს შესაფერს განმარტებებს უკეთებს და თეზისებად აყალიბებს მათ.

დასასრულ წაკითხულ იქნა რაიადგილკომში წარგზავნილ დელეგატების მიერ ყრილობაზე დასაგზავნ კანდიდატების სია, რომელსაც კრება ერთხმად იღებს.

განათლების მუშაკთა სრ. საქართველოს მესამე ყრილობაზე არჩეული არიან შემდეგი ამხანაგები:

1) გ. ყურულაშვილი, 2) ნ. კიკნაძე, 3) გილიოშიანი, 4) ლევ ბეგნირი 5) შახნაზაროვი, 6) სულაძე, 7) აიაზგოვი, 8) კასინსკი, 9) დევდარიანი, 10) ჯაიანი.

კანდიდატებად ამხ. ამხ. ფანცულაია, ყარაბაში და მალხაზოვი.

კრება საღამოს 9 საათზე შეწყდა.

კავშირის მონაწილეობა საწარმოო მუშაობაში.

კომუნალურ მეურნეობის დარგის საწარმოო მუშაობაში გეგმაშეწონილ მონაწილეობისათვის, კომ. მეურ. მუშაკთა კავშირის ცენტ. გამგეობამ კომუნალურ მეურნეობის კოლეგიაში წარმომადგენლად გაგზავნა ც. გ. პასუხისმგებელი მდივანი ამხ. სერგეევი გადამწყვეტი ხმის უფლებით. კავშირის ცენ. გამ. გაგზავნა აგრეთვე თავის წარმომადგენელი შინ. საქმ. სახ. კომ.-თან არსებულ მთავარ კომუნალურ სამმართველოს მუშაობაში მონაწილეობის მისაღებად.

მოზარდთა წარმოებაში განწესრიგება.

მიწა-ტყის ც ნტ გამგეობამ ეკონ განყოფილებას დაავალა მოაგვაროს სახალხო მამულებში 5—8 პროც. ახალგაზრდების გაწესრიგება.

ადგილკომების რეორგანიზაცია.

განათლების მუშაკთა კავშირის ც. გ. დაადგინა გან. კავ. მუშაკთა სახ. საქ მესამე ყრილობის დასრულების შემდეგ გადაახალისოს ადგილკომები და რაიონული ადგილკომები.

აჭარისტანში.

აჭარისტანის პროფსაბჭო ამ ჟამად კამპანიას აწარმოებს სოციალურ დაზღვევისა და კოოპერაციის შესახებ.

„უწმინდესი კონტრ-რევოლ[illegible]

კათალიკოს ამბროსის და საკათალიკოსო საბჭოს წევრების პროცესი

თებერვლის მეორე ნახევარში საქართველოს უზენაეს სასამართლოში განზრახულია კათოლიკოს ამბროსის, (ბესარიონ ხელაიას) საქმის განხილვა.

გარდა კათოლიკოსისა პასუხისგებაში მიცემული არიან საკათოლიკოსო საბჭოს წევრები—კალისტრატე ცინცაძე, იოსებ მირიანაშვილი, მარკოზ ტყემალაძე, ნიკოლოზ თავდგირიძე,—არქიმანდრიტი ჯაფარიძე, დიმიტრი ლაზარაშვილი, იასონ კაპანაძე, ნიკოლოზ არჯევანიძე და ანტონ თოთიბაძე.

ბრალდება

გენუაში გაგზავნილი მოწოდება.

1922 წ. თებერვალში კათოლიკოსმა ამბროსიმ საკათოლიკოსო საბჭოსთან ერთად შეადგინა ცნობილი მოწოდება და გაგზავნა იგი გენუას კონფერენციაზე. ამ მოწოდების მიზანი იყო უცხოეთის სახელმწიფოების შეიარაღებული ჩარევა საქართველოს რესპუბლიკის საქმეში. მოწოდებაში მოყვანილი იყო ყალბი, კონტრ-რევოლიუციონური ცნობები იმის შესახებ, რომ უცხოეთის მოძალადეებმა, რუსეთის ოკუპანტებმა საქართველოს საზღვრებისაკენ გაგზავნეს თავისი არმია და „1921 წ. 25 თებერვალს, საქართველო იცლებოდა რა სისხლისაგან უსწორო ბრძოლაში, იძულებული იყო თავის კისერზე ეტარებია მონობის მძიმე და სამარცხვინო უღელი". მოწოდებაში ნათქვამია აგრეთვე იმის შესახებ, რომ ვითომდა „ქართველ ერს ართმევენ და გააქვთ მისი ქონება".

სიონის და მცხეთის ტაძრების განძეულებათა გადამალვა.

1921 წელს, მენშევიკების გაქცევის დროს, სიონის და მცხეთის ტაძრების განძეულება, რომელიც გამოცხადებული იყო საერთოდ სახალხო ქონებათ, დატაცებულ და გადატანილ იქნა ქუთაისში და იქ ჩაფლული იყო მიწაში არქიელის სახლის აივანის ქვეშ. განძეულობა წაიღო და გადამალა არქიმანდრიტმა ჯაფარიძემ; ამ საქმეში მას დახმარებას უწევდენ ლაზარიშვილი, კაპანაძე, ტყემალაძე და ცინცაძე.

კათოლიკოს ამბროსის და მიტროპოლიტ ნაზარის იმავე მუხლის ძალით ბრალი ედებათ იმაში, რომ იცოდენ რა განძეულობის წაღება და გადამალვა, მათ არ გამოამჟღავნეს ეს გარემოება.

წინააღმდეგობის გაწევა საუწყებათაშორისო [illegible], რომ[illegible] უნდა ჩაებარებია სამხედრო ტაძარი.

პატრიარქმა ამბროსიმ, ტყემალაძემ, ცინცაძემ, თავდგირიძემ, არჯევანიძემ და თოთიბაძემ, როგორც საკათოლიკოსო საბჭოს წევრებმა, 1923 წ. 10 იანვარს, უარი სთქვეს დამორჩილებოდნენ ხელისუფლების განკარგულებას სამხედრო ტაძრის გადაცემის შესახებ და არ გაგზავნეს თავისი წარმომადგენლები საუწყებათაშორისო კომისიაში, რომელსაც აღრიცხვაზე უნდა აეღო ღვთისმსახურების ინვენტარის საგნები.

საეკლესიო განძეულებათა გადამალვა დიდუბის ტაძარში.

იოსებ მირიანაშვილი დიდუბის ეკლესიაში ინახავდა 30 გირ. საეკლესიო განძეულობას და მალავდა მათ ჩამორთმევისაგან დამშეულთა სასარგებლოთ. ეს განძეულობა გატარებული არ იყო ინვენტარის წიგნში.

ამას გარდა, მთელ რიგ ღვთისმსახურებს ბრალი ედებათ იმაში, რომ ისინი სისწორით არ ადგენდენ ანგარიშებს, რაც დაამტკიცა საუწყებათაშორისო კომისიის რევიზიამ. იოსებ კაპანაძეს ბრალი ედება იმაში, რომ კათალიკოსის და მის საბჭოს მიერ შედგენილი მემორანდუმი გენუის კონფერენციის მიმართ, გაიტანა საქართველოდან და ჩააბარა დანიშნულებისამებრ.

აქვე მოგვყავს კათალიკოს ამბროსის მოწოდება გენუას კონფერენციისადმი.

„კულტურულ კაცობრიობას, გენუის კონფერენციაზე წარმოდგენილს მონა ღვთისა ამბროსი, სულიერი მწყემსი და პატრიარქი სრულიად საქართველოისა ქრისტეს მიერ სიყვარულით მოიკითხავს. ჯერ კიდევ არაქრისტიანულს ხანაში, კავკასიის ძირში, შავისა და კასპიის ზღვების შორის, ქართული მოდგმის ტომებმა შექმნეს პატარა სივრცით, მაგრამ ძლიერი ნებისყოფით და მდიდარი აქტიური ნიჭით სახელმწიფო, რომელიც ცნობილია ისტორიაში საქართველოს სახელით და რომელიც საუკუნეთა განმავლობაში ერთად ერთი მატარებელი იყო წინა აზიაში ქრისტიანული კულტურისა და ევროპიული ჰუმანიზმისა.

მე-18 საუკუნის გასულს, გარეშე მტრებთან ბრძოლაში ძალამიხდილი, ქართველი ერი ნებაყოფლობით მიეკედლა ერთმორწმუნე რუსეთს იმ იმედით, რომ მისი მფარველობის ქვეშ საქართველო უზრუნველჰყოფდა თავისი პოლიტიკასა და ეროვნულ არსებობას, რაიცა აშკარად არის [illegible] 1783 წ. საქართველოს მეფის ერეკლე [illegible] რუსეთის იმპერატრიცა ეკატერინე მე 2 ის [illegible] ტრაქტატში. მაგრამ სამწუხაროდ გაცრუებული იმედების ამარად დარჩენილ[illegible] ჩემი სამშობლო 117 წლის განმავლობაში რუსეთის ბიუროკრატიის[illegible]გან განიცდიდა მხოლოდ [illegible] ვე დესპოტიასა და აუტანელ შევიწროებას. ამიტომ 1917 წელს, დაირღვა თუ არა რუსეთის იმპერიის ხელოვნური მთლიანობა, ქართველმა ერმა გამოაცხადა დამოუკიდებლობა და დაუყოვნებლივ [illegible] მოჰკიდა თავისი პოლიტიკურის[illegible] ეროვნულ-კულტურული ცხოვრ[illegible] რესტავრაციას. მიუხედავად იმ[illegible] რომ ამ მუშაობაში მას აფერხებ[illegible] შინაური და გარეშე მტრები, [illegible] გამოიჩინა ისეთი ნიჭი და ერო[illegible]ლი შემოქმედებითი ენერგია, რომ [illegible] წლის შემდეგ განათლებულმა [illegible] ცნო მისი სახელმწიფოებრივი [illegible] უნარი და ადგილი უბოძა საერთა[illegible]ლოს დამოუკიდებელ, [illegible] პოლიტიკურ ერთეულთა შორის.

რასაკვირველია, ამას ვერ შეურიგდა [illegible]დებოდა მისი ბატონი, მცირე [illegible] [illegible] რუსეთი: მან დასძრა [illegible] საქართველოს საზღვრებისაკენ საო[illegible] კუპაციო არმია და 1921 წ. 25 თე[illegible] ბერვალს, პატარა უსწორო ბრძოლ[illegible]ში სისხლიდან დასცალა საქართ[illegible] ხელმეორედ დაადგა კისრად [illegible] მძიმე და სამარცხვინო მონობის [illegible]ლი, რომლის მსგავსი მას არ[illegible] დია თავის მრავალსაუკუნოვან ის[illegible] რიაში.

ოკუპანტები, მართალია ლამ[illegible] შან და გარედ ყველანი დაარ[illegible] რომ მათ გაანთავისუფლეს [illegible] ბედნიერეს ქართველები, მაგრამ [illegible] დინად ბედნიერად გრძნობს [illegible] ქართველი ერი, ეს ყველა[illegible] ვუწყი მე, მისმა სულიერმა მამა[illegible] დღის-დღეობით ერთად ერთმა [illegible] დევილმა მოძღვარმა, რომლის ხელშიაც არის ამ ერის გულიდან გამომავალი იდუმალი ძაფები და რომელსაც უშუალოდ [illegible] მისი კვნესა და ვაება. [illegible] მად და გაუზვიადებლად ვამბობ, ის ყოვლად შეუფერებელი ექსპერიმენტები, რომელსაც ამ უკანასკნელ წლებში ახდენენ ქართველი ერის ზურგზე, აუცილებლად მიიყვანს მას ფიზიკურად გადაშენებისა და სულიერად გაველურებისა და გახრწნის კარამდე. ერს ართმევენ მამა-პაპათა სისხლით და ძვლებით გა[illegible]ბულ მიწა წყალს, რომელ[illegible] ეიდან შემოხიზნულთ ურ[illegible]თი წყალობით ისედაც გა[illegible] ერს პირიდან ჰგლეჯენ მის[illegible] თა და ო[illegible]ლით მონაგარ ს[illegible] გაუგებარის სიჩქარით იმავე [illegible] ში მიეზიდებიან. ერს უგმობენ და ართმევენ მშობლიურს ენას, მას უბღალავენ მამაპაპეულ ეროვნულ [illegible] ლალავენ წმიდათა წმიდას—სარწმუნოებრივ, გრძნობასა და, სინიდი-

---

[illegible] ჩვენ ტრესტებს [illegible] და პარტიულ ორგა- [illegible] გზა ასეთია. ჩვენ [illegible]ისტის მეთაურს: „მო- [illegible]ალური მოგება, ე ი. [illegible] მოგება." [illegible] უკვე [illegible] იმაზე, რომ ეს ცუ- [illegible], იმიტომ რომ მინი- [illegible] არის ნოლი. [illegible] მოგვცეს მი- [illegible] ჩვენ ამით [illegible] რაც არ [illegible] რომ ამ- [illegible] ასეთ ფორმულას [illegible] რევოლიუცია, [illegible] მინიმალური, არამედ [illegible] მე არ გამოვე- [illegible]

[illegible]ური ხელშეკრულება [illegible] სადაც განსაზღვ- [illegible]ის რაოდენობა, აქვს [illegible]ომენტით დაწესებული [illegible] და განსაზღვრული [illegible] ზევითაც მას არ აქვს [illegible]

ქიმიკოსთა კავშირში.

კოლექტ. ხელშეკრულება საკურორტო სამმართველოსთან.

ქიმიკოსთა კავშირის სამდივნომ მოისმინა მოხსენება ამხ. არაქელოვის საკურორტო სამმართველოსთან ხელშეკრულების დადების შესახებ.

მთელ რიგ საკითხებში შეთანხმება სამმართველოსთან მიუღწეველია.

გადაწყვეტილია, რომ სადაო პუნქტების შესახებ კავშირმა არ დასთმოს. ხელშეკრულების პროექტი განხილული უნდა იქნეს ბორჯომის ქარხნების მუშათა საერთო კრებაზე.

ხელშეკრულების პროექტის განხილვის შემდეგ, სადავო პუნქტები გადასაწყვეტათ გადაეცემა სამედიატორო სასამართლოს.

უმუშევრობა.

ქიმიკოსთა კავშირის ცენტ. გამგეობამ შუამდგომლობით მიმართა შრომის ბირჟის კომიტეტს, რათა რიგს გარეშე გაგზავნოს სამუშაოზე ავჭალის მინის ქარხნის მუშები მათი კრიტიკული მდგომარეობის გამო.

მთვრალი მსახიობების თავდასხმა „კომუნისტი"-ს რედაქციაზე

გუშინ, ხუთშაბათს, დილის 10 საათზე ქართული „აკადემიური" დრამის მსახიობნი: ვასაძე, ჯიქია, კორიშელი და რეჟისორი ახმეტელი თავს დაესხენ „კომუნისტი"-ს რედაქციას ყველა ისინი მთვრალი იყვნენ.

თავდამსხმელები მოითხოვდნენ, რომ გაზეთმა შემდეგში არ გაბედოს(!) ისეთი რეცენზიების წერა, როგორიც ამ დღის ნომერში მოათავსა მათი „მანიფესტის" შესახებ რეცენზენტმა ლელიმ. შემდეგ 10 წუთის განმავლობაში ისინი უშვერი სიტყვებით იხსენიებდნენ რედაქციის თანამშრომლებს და ემუქრებოდენ მათ. კერძოთ „დაგვპირდნენ" ჩვენი რეცენზენტის გალახვას.

დაიკმაყოფილეს რა ლანძღვით და მუქარით თავიანთი „ესთეტიური" მოთხოვნილებანი, მთვრალი არტისტები გაეცალენ რედაქციას.

ოთხივე დაპატიმრებული არიან.

ხულიგანური გამოსვლა

ის ფაქტი, რომელსაც ადგილი ჰქონდა გუშინ ჩვენს რედაქციაში, უეჭველად ღირსია იმის, რომ მასზე შევჩერდეთ.

რედაქციას გუშინ თავს დაესხა ოთხი გალეშილი მსახიობი აკადემიური დრამის. მათი ვინაობა გამოცხადებულია ჩვენი გაზეთის დღევანდელ № ში.

მიზეზი?—სათეატრო ხელოვნებაში ე. წ. მემარცხენე მიმართულების წარმომადგენლებმა ამ დღეებში გამოაქვეყნეს აკადემიურ თეატრში „მანიფესტი". ამ „გამოსვლის" შესახებ შენიშვნა იყო მოთავსებული ჩვენი გაზეთის გუშინდელ № ში. შენიშვნის ავტორმა, ჩვენმა თანამშრომელმა, ეს „გამოსვლა" უარყოფითად შეაფასა.

და აი, ამ შენიშვნით „შეურაცხყოფილები" და გაჯავრებულნი, შემოვარდნენ რედაქციაში ძალზე მთვრალნი და დაიწყეს უშვერი სიტყვებით გაზეთის თანამშრომლების შეურაცხყოფა და მუქარა.

დღეს ჩვენ არ გამოუდგებით თეატრში მათი „გამოსვლის" შეფასებას, არც მისი ფორმის, არც არსებითი მხრივ. არ გამოუდგებით იმის დახასიათებას, თუ რას წარმოადგენენ ეს „მემარცხენე" და „რევოლიუციონერი" მსახიობნი, როგორც პერსონალურად, ისე მიმართულებითაც.

ამ საკითხს ჩვენ სხვა დროს შევეხებით.

დღეს მხოლოდ იმის აღნიშვნა გვინდა, რომ სახელმწიფო დრამის ხსენებულ მსახიობებმა, რომელნიც მათივე თქმით, საბჭოთა სამსახურში და მუშურ-გლეხურ სახელმწიფოს ხარჯზე არიან, გამოიჩინეს იმდენი კადნიერება, რომ იერიში მიიტანეს მმართველი პარტიის და საბჭოთა მთავრობის ოფიციალურ გაზეთის რედაქციაზე, და ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ არ მოეწონათ ჩვენ გაზეთში მოთავსებული შენიშვნა მათი „მანიფესტი"-ს და „გამოსვლის" შესახებ.

რა რიგ შეუძლია ადამიანს დაჰკარგოს უბრალო გონიერება და ზომიერების გრძნობა!

არ ეთანხმებით რეცენზენტის დახასიათებას,—ინებეთ კულტურული გზით გამოეხმაუროთ მას, მოათავსოთ საწინააღმდეგო წერილი! ამის შესაძლებლობა ჩვენ გაზეთს არ მოუსპია მათთვის. მაგრამ არასოდეს არ მოუმართავთ რედაქციისათვის რაიმე ასეთი წერილით.

მათ თურმე სხვა გზა მიაჩნიათ უფრო შესაფერისად თავიანთი „ღირსების" დასაცავად და „მოწინააღმდეგესთან" შესაბრძოლებლად. ესაა გზა დებოშის და ხულიგანობის.

ასეთი „გამოსვლებისათვის" მათ საკადრისი უნდა მიიღონ.

ამასთან ჩვენ საჭიროდ მიგვაჩნია დაისვას საკითხი მუშათა კლასის პოზიციის გამორკვევის შესახებ იმ მიმდინარეობასთან ხელოვნებაში, რომელსაც მისი მიმდევრები „რევოლიუციონურად" ასაღებ[illegible] [illegible]

X.

ქრონიკა

— **ადგილობრივი მიწის ძვრა.** 31 იანვარს დილის 6 საათზე და 42 წუთზე საქ. ფიზ. ობსერვატორიის სეისმოგრაფების მიერ აღნიშნულია ადგილობრივი მიწის ძვრა. მიმართულება ჩრდ.-აღმოსავლეთით; კერას დაშორებულია 80 კილომეტრით. (კახეთი).

— **ლენინის ორი ძეგლი ტფილისში.** ქალ. აღმასკომმა გადასწყვიტა მსოფლიო პროლეტარიატის ბელადის ლენინის ძეგლი დაიდგას მისივე სახელობის სკვერში (ზემელის აფთიაქის პირდაპირ) ხოლო მეორე ძეგლი—თავისუფლების მოედანზე.

— **ლენინის სახელობის მოედანი.** ქ. აღმასკომს განზრახვა აქვს კაპიტა[illegible] სულების მოედანს უწოდოს [illegible] 10 [illegible] ნის მოედანი. [illegible] კი 64

— **სატყეო უწყება.** პრესსა და ქა[illegible] ქურდიანძა სატყეო უწყე[illegible] ლებით, დაამთავრა სატყეო [illegible] ბის გადატანა მეტრიულ სისტემაზე, რომელიც ამ დღეებში იქნება [illegible] 77 ცემული, სატყეო ადმინისტრაციის [illegible] სახელმძღვანელოთ.

— **ბინების აღრიცხვა.** ქ[illegible] კომის უძრავ ქონების სამმ[illegible] დაიწყო ტფილისში ს[illegible] ბინების აღრიცხვა.

— **ტრამვაის ახალი ვაგონ[illegible]** აღმასკომმა დაამზადა ტრამვ[illegible] ვაგონი სასაკლაოდან ხორცის [illegible] მოსაზიდად ახლო ხანში და[illegible] ბული იქნება კიდევ 3 ვაგონი.

— **ახალი ორთქლმავლები.** რ[illegible] სეთიდან ა | კ. რკინისგზების სა[illegible] მართველომ მიიღო 4 ახალი ორთქ[illegible] მავალი კულომნის ქარხნისა.

— **ადგილკომების კონფერენცია** [illegible] **ბათომში.** 7 თებერვალს ბათომში [illegible] გაიხსნება [illegible] დახმარების გლეხთა კომ[illegible] კონფერენცია.

— **შავი ქვის შინამრ[illegible]** უმაღლესის ეკონომიურმა სა[illegible] დგინა წინადადებით მიმარ[illegible] შინაგან საქმეთა კომის[illegible] აღადგინოს ჭიათურის რა[illegible] წარმოო მილიცია და [illegible] მრეწველობის საქმის გას[illegible] ზლად გააძლიეროს სამთომადნო [illegible] დამხედველობა.

— **ჭიათურის რაიონის** [illegible] **გადასახადები.** უპოლ. ეკონომიურ[illegible] საბჭომ დაარსა კომისია ამხ. ამხ. ვ კანდელაკის (თავმჯდომარე), ა. მიქაძის და ქ. მოდებაძის შემადგენლობით, რომელსაც [illegible] ჭიათურის რაიონში მ[illegible] გლეხების გადასახლების საკი[illegible] შესწავლა.

— **ხიდის აგება** [illegible] თში მდინარე რიონზე [illegible] კეთებლად უმაღ[illegible]ისყოფით, [illegible]

[illegible] კომიტეტი [illegible] მედმარი[illegible] გაყოფილები[illegible] ფოთის ნავს[illegible] მადგენლობ[illegible] [illegible] აღრიცხვას და [illegible] საქონლის [illegible] შემოტანას [illegible] მნიშვნე[illegible] [illegible] ან ამოცანის [illegible] საზღვარ[illegible] [illegible] ბალანსის [illegible] რომ არ დაუ[illegible] ვაჭრობას [illegible] ნამდვილად კი [illegible] ხასიათის [illegible] შესწორებების [illegible] საკითხი [illegible] სისტემის [illegible] მეურნეობის [illegible] დაყენების [illegible] ორი ტენ[illegible] პოლიტიკა [illegible] სავაჭრო [illegible] წარმო[illegible] განსხვავება [illegible] საკითხის დაყენე[illegible] 3 ძლიერ [illegible] 1 თებერვალი. [illegible] საზღვაო [illegible] სხდომაზე [illegible]

მუშათა ცხოვრება

ე

...ყოფილ- ამხანაგებო, ...ათვის თქვენ უკვე გაეცანით ...რებ- ამ პროექტს, რომ... ზოგა- ბული იყო ცენტრ...მიერ „მაკრატლის" კომ...ხის, მელიც მოიწონა პლათ... პარტიის ცენტრ... ხედა მა. დისკუსია ამ საუკე- შუ... ჯერ „მამა" ჯერ კიდევ ...ანს, მით ბის და პირამიდ...ნა- მების მთელი უფრო- ვე ახლა შეიძი შეეჯა- რომ პარტიის მიცე- მეტი არა, გა... შემდეგაც ზოლიუციის ნ შესაძლე- მეთ განსხვავე... გან ეკონომიურ... ...ინ რომლებიც წინად გამ... ტრალურ კომიტეტს კო... განსახილველად. ჩვენს... ში ეკონომიური მდიდა სახეზ პირველ რიგ...ერ- და ხაზგასმულია მჭირ- ლობით ფაბრიკისთ... ფილთან და გლეხებზე; სადაზრო კავშირის ...უა- მენტი. ...კლან- ეს საკითხი არ კიდევ განსახილველად ...ს გა- ვ...რი დებულება თა- შესახებ გვ...ქვს ... და მაგრამ წ...რსული—მუ- და შემდგომაზე ... სრული სიცხადით, ... ურნეო ორგანიზაციე- ეს დირექტივა, ...ლა ბელ წინაპირობა...რქ- ნი მეურნეობის ...ლმაც სის დიქტატური ...არა- ქიყუ ნაში, რულ ხალხს უმრავლესობა... არ არის საკმ...ელებს ტის მეურ... ამ საკითხის ...ით გა- კუ...ია, რომელ...ლს ცენტრალური რომლისთვის ლ...ს იმ რ...უ. გე- შესახებ, რომ... ...ას, დამოა- ...ების, ...ემამ- ...მისა

რატომ არ... და მისი მ... ალარ რებით ხ... განვიც- მოდგენილებიც კი საი- იმიტო მისი სახელი 1923 წ. ...თავზარ დამ- სიათლ...ოლას ...მისოდ, ტლის" მიყუ...ბი... ერთმანეთ...ამ ... დი- გებით ფა...ვ უფ... ნ...ზე ...ულ ბრძოლის ... მთავა...ეფუს მაგიერ რისაგა...ელოთ ლენი- რომ ...მის სწორი მთელი პ...ოლისათვის მისი შე... ქალაქ...ში ვეთხოვები ლოდ...", მოუწოდებ ისიც, ... მეტი სოლი- ...ურობისაკენ.

ლა...ულო მებრძოლო, აიძულდლობას გიძლე- პარტიისათვის და შენის განსაკუთრებისათვის, ხოლა ჩვე ...ცენიერების საკითხები ...ელი ხალ- და გლეხური ბა... თვალსაზრისით. ... პრესია, რომ... დით წარსუ... ოდნავათა... ლიბებს ჩვენი ... დარგში, რომ... ნუცლია ჩვენს ... არა ერთხელ გვქონია მწვ... სათო კრიზისები, როცა ა... წყდიოდა სურსათის გა... უმნიშვნელო რაოდენამდი დაგწყრე.

იყო მომენტები, როცა ამხ. ... და პოლიტბიუროს მრავალ... იჯდენ ტელეფონთან და ი... რომელ სადგურზე რომელი... ლი დგას პურით დატვირთულ... ...ის მიუახლოვდება ის ამა თ... ...ლაქს. იყო სათბობი მასალის... სები, როდესაც შრომისა და ... ცვის საბჭო ილიჩის თავმჯდო... ობით მთელი ღამეების გან... ში იხილავდა საკითხს, თ... ავიცილოთ რკინისგზით ... შეჩერება ამა თუ იმ ხაზზ... მასალის უქონლობის ... ყველა ეს კრიზისები ... რად განირჩევიან იმ... რომელსაც ჩვენ განვი... ლო ილება ახლა. ის ... ბლობის კრიზისები ...

გეგმიან

ამას წინათ ერთ-ერთ... „პრავდა"-ს ფურცლებზე ხაზ... იყო, რომ შეუფარდებლობა ... ად მოულოდნელი აღმოჩნდა, ... გორც პარტიისათვის ისე, ... მუშა...ებისათვის, რომ არავით... ნა პირობები გარდა გეგმი... უქონლობისა გლეხობის მეურნ... სოფლის მეურნეობის და მრ... ნის ამ შეუფარდებლობისა... არის, რომ ამიტომ შესა... იყო ამ კრიზისის აცილება, ... გვქონებოდა ნაკლი გეგმიანო... ჩვენი მეურნეობის ხელმძ... ბაში.

მე ვფიქრობ, რომ ეს ... არსებითად შეცდარია... კუსიაში, რომელიც წარ... კოვში, პარტიულ ორგანიზ... მე მიუთითებდი იმაზე, რომ ... რა...ც კი არ შეიძლება თით... მხოლოდ ახლა ვამჩნევთ შეუფარ[დებ]ლობას სოფლის მეურნეობასა და მრეწველობის განვითარებას შორის.

...ლუციის ბელადი, იმპერიალისტების თავზარდამცემი, ძვირფასი მოძღვარი, პროლეტარიატის ამაღორძინებელი, კეთილ გზის ჩირაღდანი, მთელი ქვეყნის პროლეტარიატის გული და სული, მშრომელი ხალხის უბადლო ამხანაგი, ჩვენი ლენინი. თუმცა ამხანაგი ლენინი გარდაიცვალა, მაგრამ მის მიერ დაწყებული დიდი რევოლიუცია არ მომკვდარა. მან აღზარდა მსოფლიო რევოლიუციისთვის საუკეთესო ბელადები, რომლებსაც დიდი დავალება აქვთ გააერთიანონ მთელი მსოფლიოს მუშათა მასა.

დღეს ჩვენ წითელ დროშებით მივალთ ამხანაგი ლენინის საფლავთან და ჩავძახებთ: ჩვენ, შენი მოწაფეები შენს დაწყებულ საქმეს განვამტკიცებთ მუშების საკეთილდღეოდ, და შენი ხსოვნა ამოუშლელი იქნება ჩვენს გულში და მთელი მშრომელი მასაში. გაუმარჯოს შენს წმინდა შრომას!

გაუმარჯოს მსოფლიო რევოლიუციას, გაუმარჯოს შენს ძვირფას ხსოვნას!

მუშა გიგო აკოფოვი.

—

ლექცია მუშებისათვის.

ყოველ კვირაში ერთხელ თუთუნის ქარხანა „პროლეტარი"-ს მუშებისათვის ამავე ქარხანაში იმართება ლექცია. ლექტორად გამოდის ექიმი ამხ. არუშანიანი, რომელმაც შესაფერი ყურადღება დაიმსახურა ჩვენ მუშებში. ძლიერ კმაყოფილი არიან და გულმოდგენით უსმენენ მუშები ჩვენს ლექტორს. მისი ლექცია უმთავრესად ეხება სხვადასხვა სახელმწიფოში არსებულ პროფკავშირებს, რაც ძალიან აინტერესებთ მუშებს. ერთი ასეთი ლექცია გაიმართა მიმდინარე 29 იანვარს, მაგრამ ვიდრე ლექცია დაიწყებოდა, ის შეეკითხა მუშებს, თუ რა უფრო სასურველია მათთვის ისევ პროფკავშირების შესახებ, თუ ამხანაგ ლენინის მოღვაწეობისა.

მუშებმა მოისურვეს ამხ. ლენინის მოღვაწეობის შესახებ წაეკითხა ლექცია. მუშებმა ფეხზე ადგომით პატივი სცეს მსოფლიო რევოლიუციის ბელადის ხსოვნას.

შემდეგ დაიწყო ლექცია, მართალია, იმდენს და იმაზე უკეთესს ვერ იტყოდა ლექტორი, რაც ამ უკანასკნელ დროს დაიბეჭდა და იბეჭდება დღესაც გაზეთებში ჩვენი მასწავლებელი ლენინის შესახებ, მაგრამ ისიც, რაც მან გვიამბო, ბევრისათვის საყურადღებო იყო, რადგანაც, ჩვენდა სამწუხაროთ, ყველა მუშა გაზეთს არ კითხულობს ჩვენში. ამიტომ გადაწყვიტეს მუშებმა, რომ რამდენიმე ლექცია იქნეს წაკითხული ამ თემაზე, რათა უფრო დეტალურად გაეცნონ დიდებულ მასწავლებლის პიროვნებას და უანგარო მოღვაწეობას მსოფლიო მუშათა კლასის საბედნიეროდ.

დასასრულ ლექციისა შემოვიდა წინადადება, რომ, თუ კი შესაძლებელი იქნება, ეთხოვოს ტფილისის აღმასკომს, რომ ყოფილი ალექსანდროვის ბაღს დაერქვას ამხ. ლენინის სახელი, რადგან აქ ორმოცზე მეტი არიან დასამარებულნი ლენინიზმისათვის თავდადებული მებრძოლი გმირები. ეს წინადადება მიღებული იქნა ერთხმად. გამოითქვა სურვილი, რომ ეს გადაწყვეტილება შეძლებისდაგვარად ცხოვრებაში იქნეს გატარებული. შემდეგი ლექცია დანიშნულია მომავალ 5 თებერვალს.

მუშა ალ. ბ—შვილი.

—

უნდა მოეწყოს მუშათა ფაკულტეტის მსმენელთათვის ექსკურსია

...მუშათა ფაკულტეტში სხვა წრეებს ... არსებობს აგრეთვე საექსკურ-

შარშან ერთჯერ მოვაწყვეთ ექსკურსია, დავათვალიერეთ დაბეჩითებით მთავარი სახელოსნო ინჟინერ ლუკაშვილის ხელმძღვანელობით. ამის მეტი ექსკურსია ვერ მოგვიწყვია.

შარშან მოსკოვის მუშფაკელები ჩამოვიდნენ ტფილისის სიძველეთა დასათვალიერებლად. ჩვენ კი დეტალურად ვერ დაგვითვალიერებია არამც თუ საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში ღირსშესანიშნავი საისტორიო ადგილები, ან ბუნების სიმდიდრენი, ჩანჩქერები და სხვა, თვით ტფილისსაც არ ვართ კარგად გაცნობილი.

ბევრ ამხანაგებს კი უნდა საექსკურსიოდ მოსკოვში და სხვაგან წავსულიყავით. მაგრამ ეს ნაყოფს მცირეს გამოიტანს იმიტომ, რომ ჩვენ ახლობელ ადგილებს არ ვიცნობთ, მასთან სირცხვილიც იქნებოდა მოსკოვში ან სხვაგან, რომ გვკითხონ საქართველოს (ან ამიერ-კავკასიის ფარგლებში) შესანიშნავ სიძველეებზე და ჩვენ ვერ უპასუხოთ.

ამასთან აუცილებელი საჭიროც არის შევისწავლოთ სიძველენი, ჩვენი ტეხნიკა და სხვა.

ამ წერილით სათანადო ორგანოების ყურადღებას მივაქცევთ, რომ მოაგვარონ ეს საკითხი და როდესაც თავისუფალი დრო გვექნება, მაგალითად, მომავალ არდადეგებზე მოეწყოს ექსკურსიები ჯერ თვით ტფილისის დეტალურად დათვალიერებით და შემდეგ ტფილისის გარეთაც.

ეს უმეტესად საჭიროა მუშფაკის იმ მსმენელთათვის, რომლებიც წრეულს ათავებენ კურსს.

მუშკორი ფ. მუშფაკელი.

—

დეფექტები უნდა გამოსწორდეს

(პროფკავშირთა საბჭოს საყურადღებოდ).

ნაწილობრივ ეს ნაკლულოვანებანი ტფილისის „ცენტროტრამოტა"-ს შესახებ ჩვენ კიდეც გვქონდა აღნიშნული გაზეთებში, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს არამც თუ გამოსწორებულია, პირიქით, ის კიდევ უფრო გაზრდილა, გამრავლებულა. დიდი ხანია, რაც აქაური მუშები უბინაოდ არიან ან ცხოვრობენ შორს და მათ ანგარიშზე სათანადო კავშირის მიერ აღებულ მუშათა სახლებში სცხოვრობენ სრულიად სხვა, ... არა ამ კავშირის წევრები,—ეს ერთი.

მუშებმა ვერ მიიღეს „სპეცტანსაცმელი", რომელსაც გულისხმობს დადებული კოლექტიური ხელშეკრულება—მეორედ.

ვერ არის დამაკმაყოფილებლად მოწესრიგებული ჯამაგირების დარიგების საქმე—მესამედ.

უკვე ზამთარი თითქმის დასრულდა. სამი თვეა, რაც აქაურ მუშებისაგან აიღეს შეშის ფული, მაგრამ ჯერ კიდევ ის შეუძენელია და არა აქვთ მიღებული მუშებს.

აქაურ მუშებში ძალიან მიძინებულია კულტურული მუშაობაც ამ მხრით ნაკლებათ სჩანს აქაური კულტურული კომისიის მუშაობის ნაყოფიერება.

დასახელებული დეფექტები ფაქტია, თუმც არა სასიამოვნო. მხოლოდ მის მოსასპობად და ნორმალურ მდგომარეობის შესაქმნელად საჭიროა შეერთებული და ენერგიული მოქმედება ტრანსპორტის კავშირისა და მისი ადგილობრივ ორგანოსი—ადგილკომისა.

მუშკორი ჩხეიძე.

მუშა-მოსამსახურეთა მდგომარეობის გაუმჯობესება თუ გაუარესება

ბევრი ლაპარაკია, ბევრი იწერება ამ ბოლო ხანებში მაინც ჩვენ გაზეთებში მუშა-მოსამსახურეთა მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე. და არც გასაკვირია, ვინაიდან ჩვენში მუშურ-გლეხური მთავრობაა და მისი საფიქრებელი და საზრუნავი მხოლოდ მუშა-მოსამსახურეების ინტერესების დაცვაა. ამ ბოლო დროს მაინც ისეთი სისწრაფით იზრდება საქონლის ფასები, რომ მას ვერც ჩერვონეცის და ვერც საქონლის მანეთი ეწევა.

საგაზეთო ექსპედიციის მუშა-მოსამსახურეები იმედიანად და სიხარულით შეჰყურებდნენ მომავალს, მარა ჯერ-ჯერობით არ მართლდება მათი მოლოდინი. ნაცვლად გაუმჯობესებისა, საგრძნობლად გაუარესდა მდგომარეობა. მუშა-მოსამსახურეებს დააკლეს ოთხ-ოთხი სტარიფო ხარისხი და ამას მოყვა ხელფასის შემცირებაც.

ბეჭდვითი ექსპედიციის მუშა-მოსამსახურეებს ოთხ-ოთხი კატეგორია წაართვეს, რისგამო და თითოეულმა დაჰკარგა 7—8 საქ. მანეთი. ესე იგი მათი ხელფასი შემცირდა 40 პროცენტით. ამან დიდად შეაწუხა მუშა-მოსამსახურეები. ძველი ჯამაგირებით ძლივს ვინახავდით თავს და აწი რაღა გვეშველება,—ამბობენ შეწუხებულნი. ახლა საქონლის მანეთიდან უნდა გადავიდენ ჩერვონეცის მანეთზე, აქაც კიდევ მცირდება ხელფასი. რადგან ერთ საქონლის მანეთს უპირდაპირდება 1 მ. 53 კაპ. ჩერვონცით.

ეს მდგომარეობა არანორმალურია და ის აუცილებლად უნდა გამოსწორდეს. ინფორ. კან—ძანი.

—

უპატრონო კლუბი

ა. | წ. 19 იანვარს მ. ჩოდრიშვილის სახელობის კლუბში (ყოფილი ბაღი გოგიჯანოვის) დადგმულ იქნა პიესა ს. გედევანიშვილის „გამცემი" ამხ. ალ. ბადრიძის რეჟისორობით. პიესამ საერთოდ კარგად ჩაიარა.

არ შემიძლია მკითხველის ყურადღება არ მივაქციო შემდეგ გარემოებას: კლუბი მოთავსებულია შესაფერის შენობაში, აქვს საკუთარი, მოზრდილი ბაღი, დარბაზი ანტრაქტების დროს დასასვენებლად, ძვირფასი დეკორაციები.

მაგრამ ვისთვის, ან რა საჭიროა ყველა ეს? კლუბით ცენტრიდან სიშორის გამო ჯეროვნათ სარგებლო- [illegible] წარმოდგენებს ესწრებიან შემთ[...]რები და ის ვერ ემსახურება ... დანიშნულებას კომუნალურ[...]რის მუშა-მოსამსახურეთა კულტურულად განვითარების საქმეში.

წარმოდგენებს ვერ ესწრებიან მომზადებული პირები, რომ შესძლონ პიესების გაგება. ხშირად კეთილი ზრახვები და დიდი შრომანი რჩება სრულიად უნაყოფოდ.

წარმოდგენებს ესწრებიან პატარა ბავშვები, რომლებიც პიესის მსვლელობის დროს ლაპარაკობენ, ჩხუბობენ, ქიდაობენ და ხელს უშლიან დანარჩენ მსმენელებს. ესწრებიან პიესის მოსასმენათ მოუმზადებელი, სათანადო ენის არა მცოდნე ქალები, ძუძუ-მწოვარ ბავშვებით, რაც არანორმალურია; პატარა ბავშვები სტირიან და თვითონ დედები მუსაიფობენ, ერთობიან საუბრით, ვინაიდან პიესების შინაარსი მათთვის გაუგებარია. მათთვის „საკმარისია", რომ წარმოდგენაზე არიან, ერთობიან, იცინიან და ვერ გრძნობენ, რომ სხვებს ხელს უშლიან. ეს მოვლენა დაუშვებელია საკლუბო მუშაობაში და საჭიროა ამ გარემოებას მიექცეს ჯეროვანი ყურადღება.

მუშკორი ა. განიძე.

ვნება

... თამარის პარტიის შესრულება ...ვას მიერ. პარტია დამუშავე[ბულია] დეტალურათ და დამთავრე[ბული]. პარტიის მთელ მანძილზე [გა]ცემულია ლამაზი კანტილენა და ...ორი კადენცა შესავალ არიაში. მშვენიერია ფრაზიროვკა და ნიუ[ან]სები.

შესრულებაში ბევრია ლირიზმი და სრულებით არ არის სენტიმენტალობა, რაც შესრულების დადებით მხარეთ უნდა ჩაითვალოს. ბევრი ტემპერამენტია ჩაქსოვილი დუეტში დემონთან.

სარაჯიშვილზე უკეთეს შემსრუ...ლს სინოდალის პარტია ვერ ...ს. შესრულებაში იყო მშვენიე... ...ტილენა და ფრაზიროვკა. ...ზი და ყველა რეგისტრებში ... ხმა აქვს ახალგაზრდა მომ...ლს რუდენკოს. ვოკალური ...ცემა მშვენიერია, სცენიური ...ემის მხრივ კი ანგელოზის პარტიაში რაიმე ინდი...ტანა შეუძლებელია. ...ბადი გუდალია—მოქ. ...ბს ახალი გრიმი აქვს). ...ომ მღერის მსახიობი გუ...ტიას რაღაც ბოშური სტი...რ არის დამახასიათებელი. გადმოცემა დამთავრებუ... ...აზოვი (მოხუცი მოსამ...) ... ასრულებს პარტიის ვოკალურ მხარეს. ის რიტმიულად მღერის და იძლევა ლამაზ და თანაბარ ხმოვანებას. მოხდენილია ძველი ქართველის გრიმიც. საერთოდ მსახიობი წარმატებით მიდის წინ.

კარგია მოქ. დობრჟანსკაია ძიძის პატარა პარტიაში.

ბრონს მშვენივრად მიჰყავს საორკესტრო ნაწილი, მხოლოდ მაესტრომ ყურადღება უნდა მიაქციოს შთასაბერ ინსტრუმენტებს. კარგია გუნდები.

დამაკმაყოფილებლად შეიძლება ჩაითვალოს ცეკვის პირველი ნაწილი (კაცების და ქალების ლეკური) და სოლისტ ქალის გამოსვლა; მეორე ნაწილი კი—ყველაზე უფრო ლამაზი—სრულიად მიუღებელია. სჩანს, რომ ბალეტმეისტერი კარგად ვერ არის გაცნობილი აღმოსავლეთის ხორეოგრაფიასთან, რადგან არსად აღმოსავლეთში ცეკვა არ თავდება ჯგუფ ჯგუფად.

კარგად ცეკვავენ ლენოვა, პაბუკინი, იუნატოვა, ლიტვინენკო და გორსკი.

საჭიროა მეტი ყურადღება მიექცეს ისეთ წვრიმალებს, როგორიც არის, მაგალითად, სალამის მიცემა, რადგან ოსმალური წესით ქართველ ოჯახში სალამს არავინ არასოდეს არ აძლევს.

პ. ზიზუთოვი.

—

— **ხელოვნების სასახლეში.** კვირას, თებერვლის 3 ს ხელოვნების სასახლეში (სერგ. ქ. № 13) გაიმართება სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის მორიგი ლიტერატურული საღამო. პავლე ინგოროყვა წაიკითხავს მოხსენებას:

„ჩახრუხაისძე. პოეტი და მოგზაური-რაინდი. (პორტრეტი საშუალო საუკუნეთა აღმოსავლეთის პოეზიიდან)".

დასაწყისი საღ. 7 საათზე.

— **კინო წითელარმიელებისათვის.** წითელ-არმიელთა კლუბის კინოში წითელარმიელებს ყოველდღიურათ ეთმობათ 80 ადგილი.

— **სახ. პრ. მწერალთა კავშირის ჟურნალი.** საქ. პროლეტარულ მწერალთა კავშირის საბჭომ დაადგინა გამოსცეს ყოველთვიური ჟურნალი; „ვარსკვლავი" ჟურნალი იქნება დაახლოებით 300 გვერდიანი.

— **სახალხო სახლი.** მზადდება და თებერვლის პირველ რიცხვებში წარმოდგენილი იქნება ჰაუპტმანის „ფეიქრები" ბარველის რეჟისორობით.

ჟურნალ „რენესანსის" სასარგებლოთ შაბათს, 2 თებერვალს სასტუმრო „ნოეს" საკონცერტო დარბაზში გაიმართება დიდი ინტერნაციონალური საღამო ჟურნალ „რენესანსის" საგამომცემლო ფონდის გასაძლიერებლად.

— **ახალი ყოველთვიური ჟურნალი.** პოლიტგანათლების მთავარმართველობა სცემს ყოველთვიურ სალიტერატურო-სამეცნიერო პოპულიარულ ჟურნალს, „წითელი ვარსკვლავის" სახელწოდებით. ჟურნალის პასუხისმგებელი რედაქტორი არის ამხ. ლ. ქართველიშვილი.

დღეს თეატრებში.

— ოპერ. ჰუგენოტები.
— დრამა.—თურქული წარმოდგენა.
— სახ. სახლი. ქართული წარმოდგენა.

პროვინციაში

ამხ. ლენინის გლოვა ქ. ფოთში

თავზარდამცემი ცნობა ამხ. ლენინის გარდაცვალების შესახებ მოვიდა ფოთში 22 იანვარს. ის ელვის სისწრაფით მოედო მთელ ქალაქს. ჯერ არ სჯეროდათ, მით უმეტეს, რომ იყო ცნობა მისი ჯანმრთელობის გაუმჯობესობის შესახებ. ყველა მშრომელს თვალები ცრემლებით ევსება, ენა ებმება.

მათ სახეებზე გამოიხატება აუწერელი მწუხარება და ამავე დროს სიმტკიცე, რომ ამხ. ლენინი მათთვის არ მომკვდარა, მან დასტოვა გარკვეული გზა და რაც უნდა იყვეს, ამ გზას არ გადაუხვევთო. 23 იანვარს ქალაქი სამგლოვიარო დროშებით იყო მორთული. ყველა კლუბებში და ადგილობრივ თეატრში შეისწყდა წარმოდგენები. გამოფენილია ამხ. ლენინის სურათები, რომლებსაც დარაჯებით მუშები უდგანან. წითელი დროშები შავი არშიის გამოფენილი სახლებიდან—ყველას სევდათ აწვება გულზე.

ფოთის ნავთსადგურში დგას უცხოეთის ცხრა გემი; მოსული ჭიათურის მარგანეცის წასაღებად. გემებზე მეზღვაურებმა დროშები დაუშვეს გლოვის ნიშნად.

ყველა გლოვობს პროლეტარიატის ბელადის გარდაცვალებას.

იმავე დღესვე არჩეულ იქნა კომისია პარტკომის მდივნის თავმჯდომარეობით, სამგლოვიარო დემონსტრაციის მოსაწყობად დასაფლავების დღეს.

კომისიის ერთი წევრი მუდმივ მორიგეობს პარტიულ კომიტეტში. დეპეშა დეპეშაზე მოდის ტფილისიდან, მოსკოვიდან.

დეპეშებში ნაჩვენებია—თუ როგორ უნდა ვიმოქმედოთ. თითქმის გრძნობს ყველა დეპეშის მიღებამდე რა უნდა გააკეთოს. ყოველივე წინ და წინ არის მომზადებული. უკვე გამომუშავებულია გეგმა დემონსტრაციის მსვლელობისა. დემონსტრაცია გაივლის ქალაქის ქუჩებს და ექნება ექვსი გაჩერება, სადაც წარმოსთქვამენ სიტყვებს. დაბოლოს იხსნება ლენინის ძეგლი მის სახელობის კლუბთან.

25 იანვარს საღამოს მოხდა ქალაქის საბჭოს სხდომა ადგილკომებთან ერთად. კრებას ხსნის საბჭოს თავმჯდომარე ამხ. გოგია. კრების გახსნისას მუსიკა უკრავს სამგლოვიარო მარშს. შემდეგ ამხ. გოგია აღნიშნავს, რომ ამხ. ლენინის სიკვდილით მოაკლდა მუშათა კლასს უდიდესი ხელმძღვანელი, მისი ბელადი. თუ ვინ იყო ამხ. ლენინი, ეს კარგათ იცის მშრომელმა მასამ და აგრეთვე ბურჟუაზიამაც. ის იყო პირველის მოსარჩლე და მეორის დაუძინებელი მტერი. ორატორი ეხება ლენინის ბიოგრაფიას და ათავებს, რომ მოკვდა ლენინი, მაგრამ დაგვრჩა ლენინიზმი, რომელსაც ჩვენ შეუდრეკლად გავატარებთ ცხოვრებაში. შემდეგ ... ...ოლაშვილმა, ქოქოსაძემ, გოგილიძემ და ნოდიამ, რომლებმაც დაახასიათეს ამხ. ლენინის ცხოვრების სხვადასხვა ეპიზოდები.

საბჭოს მიერ მიღებულ იქნა რეზოლიუცია, რომელშიაც ის აცხადებს, რომ არ გადაუხვევს ლენინის ნაჩვენებ გზას და გაატარებს ცხოვრებაში მის ანდერძს შრომელთა განთავისუფლებისათვის მთელ მსოფლიოში, მის მიერ შექმნილი ფოლადისებური კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით.

27 იანვარს დილიდანვე ყოველივე მოძრაობა ქალაქში შეწყვეტილია. ქუჩაში მოსიარულე ხალხი ლაპარაკობს ხმადაბლათ, არ სურს დაარღვიოს გლოვის სიჩუმე. დილიდანვე კავშირების წევრები იყრიან თავს თავის კავშირებთან—ყველა სამგლოვიარო დროშებით და პლაკატებით. ლენინის სურათები მორთულია ლენტებით, ყვავილებით. მრავალია ცოცხალი გვირგვინები. ზღვა ხალხი იყრის თავს დილის სრულ თერთმეტ საათზე პარტიულ კომიტეტთან. ზღვა დროშები და პლაკატები. კომკავშირის წევრები ურიგებენ ყველას სამგლოვიარო ფურცელს, ადგილობრივ პარტკომის გამოცემას და მოწოდებებს.

დილიდანვე 27 იანვარის ცა მოღრუბლულია. ათ საათზე უკვე წვიმს. ბუნებაც სტირის ამხ. ლენინის დაკარგვას. პროლეტარიატი არ ღვრის ცრემლებს, ის არ სჩვევია ასეთებს, ცრემლები არ არის მისი საქმე. გეგონება, რომ ბუნება სტირის მის მაგიერ.

წვიმა არ აშინებს ხალხს. 7—8 ათასი კაცია თავმოყრილი. არ ახსოვს ფოთს ჯერ ამდენი ხალხის თავმოყრა.

ვინ გინდა, რომ არ ღებულობდეს მონაწილეობას დემონსტრაციაში: მუშები, მოსამსახურეები, გლეხები, საზღვარგარეთელი მეზღვაურები, ქალაქის მცხოვრებლები და სხვა.

თორმეტ საათზე პარტკომის მდივანი ხსნის სამგლოვიარო დემონსტრაციას. მუსიკა უკრავს სამგლოვიარო მარშს. შემდეგ მუშებიდან შემდგარი ხორო მღერის. ძალაუნებურად თვალები ცრემლებით ევსება ყველას. პარტკომის მდივანი მოკლეთ ახასიათებს ამხ. ლენინს.

დემონსტრაცია მიდის პარტკომიდან აღმასკომთან, სადაც სიტყვას ამბობს ამხ. მეუნარგია საბჭოს სახელით. ის ფიცსა სდებს საბჭოთა სახელით, რომ ლენინის ნაჩვენებ გზას არ გადაუხვევს საბჭო.

დემონსტრაცია მიდის ტეხნიკუმთან, სადაც მოწაფეების სახელით ლაპარაკობს ამხ. კაკულია. ტეხნიკუმიდან რკინის გზის კლუბთან. იქ ისმის ამხ. ამხ. თარგამაძის და ქადეიშვილის მედგარი სიტყვები რკინის გზელების სახელით. ჩვენ ყოველივე ძალღონეს ვიხმართ, რომ ტრანსპორტი ავიყვანოთ უმაღლეს განვითარების წერტილამდეო—ამბობენ ისინი.

რკინისგზის კლუბიდან დემონსტრაცია მიემართება ნავთსადგურში, ჩაივლის უცხოელ სახელმწიფოების გემებს, რომლებზედაც დროშები დაშვებულია გლოვის ნიშნად და მიდის მუშათა სასახლესთან.

ეს მუშათა სასახლე აშენებულია გადამტვირთველთა კავშირის მუშების მიერ. ისინი ნახევრად მშიერები ჯერ კიდევ 1921 წლიდან შეუდგენ მის შენებას და უკვე დამთავრებულია ორ სართულიანი უზარმაზარი შენობა ზღვის პირად: ვაშა მათ.

სასახლესთან ლაპარაკობენ ამხ. ამხ. ანდღულაძე, ნოდია, ფირცხალავა და სპეკტორი გერმანულ ენაზე.

სასახლიდან დემონსტრაცია ბრუნდება უკანვე და მიდის ამხ. ლენინის სახელობის კლუბთან, სადაც ახლად დადგმულია მისი ბიუსტი.

ის დაფარულია შავ არშია-შემოვლებული წითელი დროშით.

აქ ლაპარაკობენ ამხ. ამხ. გოგია, პანასენკო, ჯიბლაძე, ჯაბურია (ქალების სახელით) მეძირიძე, ჭყუასელი, სპეკტორი და ბერძნების წარმომადგენელი ამხ. ფარილისი. უკანასკნელი ლაპარაკობს ბერძნულ ენაზე.

სრულ ოთხ საათზე გახსნილი იქნა ბიუსტი და ამავე დროს წითელ არმიელების და „ჩონ"-ის მიერ გაიმართა სალიუტი რკინის გზის დეპოში, ქარხნებში და გემებზე ხუთი წუთის განმავლობაში ყვიროდა საყვირები. ოთხ საათზე და ხუთ წუთზე მიტინგი იხურება. ამხ. ლენინის ბიუსტთან რჩება მრავალი გვირგვინები ცოცხალი ყვავილებით მორთული. ხალხს კიდევ არ სურს დაიშალოს და სიყვარულით შეჰყურებს ამხ. ლენინის ბიუსტს.

ფოთის მშრომელმა მასამ შესაფერისად ჩაატარა ამხ. ლენინის დასაფლავების სამგლოვიარო დემონსტრაცია.

მან ფიცი დასდო, რომ ის არ დაუშვებს დაბლა ამხ. ლენინის მიერ ამართულ დროშას და მედგრად ივლის მის მიერ ნაჩვენებ გზით. ჩვენ მუხლს ვიდრეკთ შენი ცხედრის წინაშე, დიდებულო ბელადო!

შენ მოგვშორდი, მაგრამ დაგვიტოვე ლენინიზმი, დაგვიტოვე ფოლადისებურად შეკავშირებული კომუნისტური პარტია, რომელიც მედგრად და სწრაფად მიექანება ლენინიზმით-კომუნიზმისაკენ.

პრ. მეგრელიშვილი.

მთავრობის მოქმედებანი და განკარგულებანი

დადგენილება

სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა.

სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტთან ბავშვთა ცხოვრების გაუმჯობესების კომისიის დაარსების შესახებ.

1. დაარსდეს სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტთან ბავშვთა ცხოვრების გაუმჯობესების სრულუფლებიანი საუწყებათაშორისო კომისია ცენტრ. აღმასრ. კომიტეტის თავმჯდომარის თავმჯდომარეობით. ამ კომისიაში წევრად შედის შემდეგ უწყებათა თითო წარმომადგენელი: განათლების სახალხო კომისარიატის, საქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოებისა, მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატისა, საქართველოს საგანგებო კომისიისა, ტფილისის აღმასრულებელი კომიტეტისა, პროფესიონალურ კავშირთა საბჭოსი, სოციალურ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატისა, კომუნისტური ახალგაზრდობის ცენტრალური კომიტეტისა, შრომის სახალხო კომისარიატისა, იუსტიციის სახალხო კომისარიატისა, ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატისა და ქალთა განყოფილების ამ დაწესებულებათა წარმომადგენელთა პერსონალურად ამტკიცებს სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი.

2. ბავშვთა ცხოვრების გაუმჯობესების სრულუფლებიან საუწყებათაშორისო კომისიას დაევალება:

ა) დახმარება გაუწიოს სურსათისა, ბინისა, სათბობ-მასალისა, წამლებისა და სხვა მხრით იმ დაწესებულებათ, რომელთაც მინდობილი აქვთ ბავშვთათვის ზრუნვა; პირველ ყოვლისა კი უნდა დაეხმარონ იმ დაწესებულებათ, რომელნიც განაგებენ უპატრონო დეფექტიურ ბავშვთა ცხოვრებისა და ჯანმთელობის დაცვის საქმეს.

ბ) თვალყურის დევნება იმ დადგენილებათა აღსრულებისათვის, რომლებიც გამოიცემა ცენტრალურ და ადგილობრივ დაწესებულებათა მიერ ბავშვთა დაცვისა და მათი ყოველმხრივ უზრუნველყოფის მიზნით და საკანონმდებლო ინიციატივა და საკითხებში.

გ) გამოცემა ცენტრალური ხელისუფლების მომქმედ კანონთა და დადგენილებათა საფუძველზე სხვადასხვა განკარგულებისა—ბავშვთა ცხოვრებისა და ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ.

3. ყველა თავის ღონისძიებას კომისია გაახორციელებს ცენტრალურ უწყებათა სათანადო ორგანოების მეშვეობით, ხოლო ადგილობრივ—სამაზრო და სარაიონო აღმასრულებელ კომიტეტებისა,—რომელნიც დანიშნავენ თვითეული მაზრისათვის თითო რწმუნებულს; ეს რწმუნებულნი მუშაობენ უშუალოდ ცენტრალური კომისიის ხელმძღვანელობით და პასუხისმგებელნი არიან კომისიის წინაშე.

4. კომისიას დაევალება ბავშვთა უპატრონობის წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში ჩაიყოლიოს მუშათა და გლეხთა საზოგადოებრივი ორგანიზაციები და კერძო პირნი და აგრეთვე გამოძებნოს კომისიის ნივთიერი ფონდის შესაქმნელად ყოველგვარი საშუალება.

5. კომისიის აღრიცხვა წარედგინება სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის პრეზიდიუმს და დამტკიცებულ უნდა იქნეს დადგენილ წესისამებრ.

სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის
თავმჯდომარე მ. ცხაკაია.
სრულიად საქართველოს საბჭოთა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის
მდივანი პ. საბაშვილი.

1924 წ. იანვრის 19.
ტფილისი—სასახლე.

პარტიული და საბჭოთა კალენდარი

პარტიული

— დღეს, 1 თებერვალს, საღამოს 6 საათზე, პროფკავშირთა საბჭოს პალატა დარბაზში მოწვეულია გაერთიანებული კრება მბეჭდავთა ყველა უჯრედისა, ახალგაზრდათა კომკავშირისა უჯრედებთან ერთად.

სავალდებულოა დასწრება უჯრედების ყველა ხელმძღვანელისა.

ტფ. ქ-ტის საავიტაციო-საპროპაგანდო განყოფილება იუწყება, რომ შაბათს, 2 თებერვალს, საღამოს 8 საათზე პარტიულ[...] მოხდება სხდომა კ. პ. (ბ.) ტფ. ქ-ტის საავიტაციო-საპროპაგანდო განყოფილების კოლეგიისა.

დღის წესრიგი:

1. ანგარიში პოლიტგანათლების განყოფილებისა.
2. ანგარიში ქართული დივიზიის პოლიტიკური განყოფილებისა.
3. უპარტიო გლეხთა კონფერენციის შესახებ.
4. ლენინიზმის შესწავლა სკოლებში და წრეებში.
5. პარტიული კლუბის მოღვაწეობა.

მოწვეულნი არიან: რაიკომების საავიტაციო-საპროპაგანდო განყოფილებათა გამგენი, ახალგაზრდათა კომკავშირის ტფ. ქ-ტის საავიტაციო-საპროპაგანდო განყოფილების გამგე, ტფ. ქ-ტის ქალთა განყოფილების გამგე, საქართველოს პროფკავშირთა საბჭოს საკონფლიქტო კომიტეტის თავმჯდომარე, ტფილისის პოლიტგანათლების განყოფილების გამგე, ტფილისის გარნიზონის პოლიტსამდივნოს უფროსი და ქართული დივიზიის პოლიტიკურ განყოფილების წარმომადგენელი.

რადგანაც განსახილველია ფრიად მნიშვნელოვანი საკითხები, კოლეგიის წევრების დასწრება სავალდებულოა.

ტფ. ქ-ტის საავიტაციო-საპროპაგანდო განყოფილების გამგე მ. [illegible]

ს. კ. პ. ტ. ო. ქალაქის რაიკომი იუწყება, რომ შაბათს, 2 თებერვალს, საღამოს 6 საათზე, ქალაქის აღმასკომის დარბაზში მოწვეულია კონფერენცია უჯრედების ბიუროს წევრებისა რაიკომის პლენუმთან ერთად.

დღის წესრიგი:

1. რაიკომის ანგარიში.
2. რაიკომის კანდიდატთა დასახელება.

სავალდებულოა ყველა ამხანაგების დასწრება დაუგვიანებლად.

პასუხისმგებელი მდივანი ხაცაგვისი.

პროფესიული

ბეჭდვითი სიტყვის მუშაკთა საერთო კრება.

შაბათს, 2 თებერვალს, საღამოს 8 საათზე გან. მუშაკთა სახლში (კალოუბნის ქ. 3) დანიშნულია ქ. ტფილისის ბეჭდვითი სიტყვის მუშაკთა საერთო კრება მუშკორებთან და სამხკორებთან ერთად.

დღის წესრიგი: 1) ამხ. ნ. კიკნაძის მოხსენება მსოფლიო პროლეტარიატის დიდი ბელადის ლენინის შესახებ, 2) საქართველოს ბეჭდვითი სიტყვის კავშირის ბიუროს საინფორმაციო მოხსენება, 3) ახალი ტარიფები და 4) დელეგატების არჩევა ბეჭდვითი სიტყვის სრულ. საქ. მე-2 ყრილობაზე სექციის წევრებისაგან. მუშკორებისა და სამხკორებისაგან.

ყველა წევრების გამოცხადება, გარდა მორიგე კორექტორებისა და გამომშვებებისა, სავალდებულოა პროფდისციპლინის ძალით.

განათლების მუშაკთა სახლში.

— შაბათს 2 თებერვალს. საღ. 7 საათზე პროფ. ჯანელიძის მოხსენება, თემა: „მატერიების წარმოშობის ახალი თეორია".

— კვირას 3 თებერვალს. საღ. 6 ნახ. საათზე მუსულმან-მასწავლებელთა წრეში ამხ. კაჭარის მოხსენება.

— სამშაბათს 5 თებერვალს. საღ. 6 საათ. მათემატიკოსთა წრეში დანიშნულია მოხსენება სომხურ ენაზე: შრომის სკოლის მე-5 ჯგუფში შედარებითი რიცხვებზე ოთხი მოქმედება დიაგრამების დახმარებით.

— შაბათს, 2 თებერვალს განათლების მუშაკთა სახლში (კალოუბნის ქ. 3) საღ. 6 საათზე დანიშნულია კომუნისტ და კომკავშირელ მუშკორების და სამხკორების საერთო კრება.

— იქვე. იმავ დღის საღამოს 7 საათზე დანიშნულია ქ. ტფილისის ბეჭდვითი სიტყვის მუშაკთა კომუნისტებისა და ახალგაზრდა კომუნისტების საერთო კრება.

ყველა ამხანაგის გამოცხადება პარტდისციპლინის ძალით სავალდებულოა.

განცხადებები

სახელმწ. აკადემ.
ოპერა

ნის. 868—1—1

დღეს, 1 თებერვალს
პრემიერა
ჰუგენოტები
ოპ. 4 მოქ. მუსიკა მეიერბერისა.
მონაწ: პანკრატოვა, პოპოვა, სტრიჟევა, ნედიმანი, დობრჟანსკაია, მოსინი, დეველტი, ისეცკი, საბინინი, ბლაგოობრაზოვი, დემიანენკო, კურბატოვი, იგონინი, ქურხული, იმერელი.
ბალეტი დადგმულია მ. დისკოვსკის მიერ.
რეჟისორი გურეი.
ლოტბაროობს დამსახ. არტ. ი. პ. ფალიაშვილი.
ა ნ ო ნ ს ი: შაბათს 2 თებერვალს პ ი კ ი ს ქ ა ლ ი კვირას 3 თებ. დ ა ი ს ი.
დასაწყისი სრულ 3 საათზე.
სამხ. ნაწ. [illegible] ი. ბ. [illegible]შვილი.
მესამე ზარის შემდეგ დარბაზში შესვლა აკრძალულია. ბილეთები [illegible]
დირექცია.

ტფილისის მუშათა მთლიან კოოპერატივის რწმუნებულთა კრება

გაიმართება შაბათს, 2 თებერვალს, საღამოს 6 საათზე მუშათა მთლიანი კოოპერატივის შენობაში (კირკის ქ. № 7).

დღის წესრიგი:

1. განხილვა და დამტკიცება ანგარიშისა 1923 წ. 1 ივლისამდ[ე] და 1923 წ. მე 2 ე ნახევრის ანგარიშის წინასწარი განხილვა.
2. განხილვა და დამტკიცება წესდებაში შეტანილ ცვლილებათა დ[ა] დამატებებისა, გამგეობისადმი და სარაიონო დუქნების კომისიებისადმ[ი] მიცემულ ინსტრუქციების განხილვა და აქედან გამომდინარე საკითხები[ს] გადაჭრა.
3. გამგეობის და სარევიზიო კომისიის არჩევნები.

კრებაზე უნდა გამოცხადდენ სარაიონო კრებებზე ხელახლ[ა] არჩეული ყველა რწმუნებულები და მათი კანდიდატები. თუ კრ[ე]ბაზე არ გამოცხადდა წესდებით განსაზღვრული რწმუნებულთა სა[ჭ]ირო რიცხვი, თანახმად წესდების § 30-ისა იმავე დღეს საღამო[ს] 7 საათზე გაიმართება რწმუნებულთა მეორე კრება, რომელიც კა[ნო]ნიერი იქნება, რამდენი კაციც არ უნდა გამოცხადდეს.

2—1 ნ. 865.

ყოველთვიური სამეცნიერო კრებული
„ჩვენი მეცნიერება" № 8 (იანვარის)
სადაც სხვა წერილებთა შორის მოთავსებულია პროფ. დ. უზნაძის „ქართველ ბავშვთა ხატ ვლი ხაჯნებიხადმი იხტერესი" და პროფ. ივ. ჯავახიშვილის „ქართველი ერის ისტორია", წიგ. მე-4-ე—(გაგრძელება) გამოვიდა და იყიდება ყველა მეგაზეთეებთან და კიოსკებში, როგორც ტფილისში, აგრეთვე პროვინციებში 474—3—2

ელექტრონის და სინათლის
სამკურნალო
საწოლებით რენტგენი დ'არსონვალი
მიხეილ გედევანიშვილის სახელობის
ნერვიულ და შინაგან ავადმყოფთათვის, რომელნიც ფიზიკურ მეთოდებით ექიმობას საჭიროებენ
სამკურნალო სწარმოებს **ექ. სვიმონ უიფშიძის** ხელმძღვა[ნე]ლობით. ტფილისი, ყორღანოვის ქ. № 20. 126—25—8

სამკურნალო კაბინეტი
ექიმი ვ. ვ. მეგრაბიანცისა
შინაგანი და ნერვიული ავადმყოფობისა
რენტგენის ელექტრო-სხივებით და სინათლით ექიმობა ყოველდღე 9—1 ს. და 6—8 ს. საღ. ბებუთოვის ქუჩა № 23.
ღარიბებს უფასოთ. 25—21

დავკარგე მანდატი, რომელიც გაცემული აქვს ს. მ. უ. ს. თამბაქოს ტრესტს მოქ. არსენიშვილის სახელზედ. 1922 წ. 8 ნოემბერს № 142314 და რომელიც აძლევს მოქ არსენიშვილს უფლებას თამბაქოს ნაწარმოები გაასაღოს ფოთის რაიონში, ჩაითვალოს გაუქმებულად.
867—3—2
თამბაქოს ტრესტის დირექცია.

დავკარგე პირადობის მოწმობა № 573. რეგისტრაციის ქაღალდი № 1894. ნიკო გოგებაშვილის სახელობაზე ჩაითვალოს გაუქმებულად. 1—1 476.

დავკარგე მოწმობა, მოცემული ტფილისის სახ. უნივერს. სოც.-ეკონომ. ფაკულტეტისგან ვალერიან სამსონის ძე გამყრელიძის სახელზე. ჩაითვალოს გაუქმებულად. 1—1 477

დავკარგე მოწმობები: 1) პირადობის, № 35 და 2) კეთილსაიმედობის, მოცემული ახალ-აბაშის რაიონის აღმასკომის მიერ. ჩაითვალოს გაუქმებულად. პეტრე ჩოჩია. 1—1 475

...შეადგენს [illegible]
18 მილიონი წვრილი სოფლის მეურ-
ნეობა, სადაც [illegible]

[illegible]